

Poština plačana pri pošti 2205 Starše

GLASILO OBČINE STARŠE

marec - sušec 2022 št. 82

150-letnica rojstva Jožefa Lešnika iz Starš

Prijeten pomladni pozdrav!

Foto: D. Jakol

Še malo in opazovali jih bomo v živo ...

izrednega dogajanja v zadnjih dveh letih je marsikateri nasmeh zamrl, oči so izdajale skrb, kaj še bo, še posebej pri tistih, ki jih je obiskala bolezen. Še huje je v družinah, kjer se je bilo potrebno posloviti od katerega družinskega člana. Tukaj pa je težko izbrati besede tolažbe. Naj povem, da bo le čas naredil svoje ...

Skozi celo zimo smo bili od medijev bombardirani z nešteti takšnimi in drugačnimi informacijami, ki so nas nevede in nehote začele deliti v dva tabora. Že v prejšnji številki glasila sem razmišljala o tem in nas vse skupaj rotila, da ostanemo strpni drug do drugega, da ne izgubljam prijateljstva na račun tega, da smo na strani enih ali drugih (verjetno veste, o čem govorim). No, upajmo, da je ta nesrečni virusni čas za vedno mimo in bomo zopet v nekdanjem prijatelju našli vse tisto, kar smo v njem videli že nekoč.

Potrudimo se, da bomo do vseh ljudi človeški, pogumno stopimo do kogar koli in ga pozdravimo, nagovorimo. Drug drugemu privoščimo samo lepo, spodbudno besedo, saj jo vsi potrebujemo. Pogumno si sezimo v roke in se po dolgem času odrekanja spet objemimo! Saj vemo, objem je najboljšo zdravilo, je najbolj naravna gesta, ki jo lahko komu podarimo. Pa še prav nič ne stane. Ob njem podamo nekemu le del svoje pozitivne energije, ki je imamo na pretek. Saj veste, o kateri energiji govorim. O najbolj čisti življenjski energiji – LJUBEZNI, ki zaradi naših vedno novih pozitivnih misli raste in raste ter se širi. Torej je tudi nikoli ne zmanjka. Če pa so naše misli temne, težke, pa je to že popolnoma druga zgodba.

Takšna zgodba pa se žal dogaja v eni izmed bližnjih držav ... Sama ne morem verjeti, da je v današnjem sodobnem času, ko je človeštvo v umu zelo napredovalo (Ali pa tudi ne?!), to sploh možno. V medijih so se naenkrat pojavile popolnoma druge novice, ki nam spet nosijo strah, zaskrbljenost, žalost, tudi sočutje in odločitve – pomagati po svojih močeh.

V upanju na najboljši iztek vsega skupaj in na zmago dobrega nad zlom, torej zmago ljubezni, vas vse skupaj lepo pozdravljam in vam pošiljam en velik objem!

Daša JAKOL, vaša urednica

P. S.: Prispevke za junijsko glasilo pošljite **do 31. maja 2022** na naslov: glasilo@starse.si.

POMLAD že trka na naša vrata ... (Hi, prišla je skupaj z novo številko našega GLASILO!) Zima je v začetku marca še postregla z nizkimi temperaturami, čeprav so kurenti v času pusta dobro opravili svojo nalogo. Sonce ima sedaj več moči, kar vpliva na prebujanje narave. Dnevi so daljši, svetlejši, toplejši, zato kar vabijo na prosto. Tiste, ki imamo vrt, že srbijo prsti po pripravi zemlje, sejanju in sajenju, da ne omenjam vseh vas, ki imate večje obdelovalne površine. Prav gotovo ste že krepko v delu – načrtovanju in vsem, kar še sodi zraven.

Prebujanje pomladi vedno daje novo upanje, saj gre iz zemlje vse le navzgor – narava je mlada in krepka, kot mladenka v rosnih letih.

Prvo pomladno cvetje nas je začelo razveseljevati že pred časom. Beli zvončki in norice so na odhodu, zdaj nas božajo močne rumene barve forzij, krocusov; tudi prvi tulipani se spogledujejo z nami. Vinska trta na brajdah okoli hiš je obrezana, nekatero sadno drevje pa še čaka na skrbne roke lastnikov.

V tej pomladi vse v naravi sprejemamo z večjim zanosom, saj smemo s polnimi pljuči zadihati pomladni zrak, cvetlice pa povonjati brez vmesnih ovir med nami in njimi. Po pustu smo skoraj povsod smeli odvreči vse maske – pustne in tiste modre, zelene, črne ..., ki so nam »krasile« obraz kar preveč časa. Prav zaradi njih in vsega

IZ VSEBINE

• Pozdrav urednice ... Županov uvodnik	2, 3
• Cesta Brunšvik - Most Trniče - Tribuna	4
• Medgeneracijsko središče - Priprava OPPN	5
• Energijska sanacija KS Marjeta	6
• Subvencije	7 - 8
• Razpis za nagrade in priznanja	9
• Nova šola v Marjeti	10 - 12
• V spomin na žrtve holokavsta	13
• Junaki iz Zlatoličja	14
• Duševno zdravje	15
• Domovinska vzgoja - Medimedo	16
• Vpis v vrtec - Risbice	17 - 18
• Podjetje Gradnje - Sveče Wolf - Eva Kancler	19 - 25
• Jožef Lešnik - 150-letnica rojstva	26 - 30
• GZ Starše, 20 let	31
• 40 let sodelovanja pobratenih društev	32
• 20 let vodenja F. Divjaka - Ladjice	33
• Razstava in proslava DU - Rez vinske trte	34 - 35
• Vabila	35 - 36
• Dan žena - Mnenja občank - Materinski dan	37 - 40
• Simbolika praznovanja	41 - 42
• Pust - v vrtcu, Marjeti in Staršah	43 - 45
• Rastlinjak - Analiza zemlje	46 - 50
• Stres, gibanje - V iskanju ravnotežja	41 - 54
• Vnetje ušes pri psih in mačkah	55 - 56
• Obleka naredi človeka	56 - 57
• Kronične nenalezljive bolezni	58
• Odnos do konoplje	59 - 60
• Debelost - Vloga in pomen namakanja	61 - 62
• Spominska slovesnost	63
• Obvestilo iz uredništva - V spomin	64
• Zahvala - Kolofon - Oglasi	65 - 66
• Križanka	67
• Prišla je pomlad	68

Projekti tečejo nemoteno ...

Foto: D. Jakol

Spoštovane občanke in občani!

Prišla je pomlad. Za nami so težki meseci bolezni, omejevanj, kljub temu smo tudi v tem času veliko postorili. Veseli me, da se ob prebujanju narave vidi luč v tunelu. Omejevalni ukrepi se sproščajo, življenje se vrača v stare tirnice. Srčno upam, da to ni le trenutek in da je virus s to pomladjo zaključil svojo pot. Previdnost pa ni odveč, zato vas prosim, da tudi v bodoče upoštevate nasvete strokovnjakov, skrbite za primerno medsebojno razdaljo, prezračevanje prostorov ter razkuževanje rok.

Posebno razveseljivo je dejstvo, da se sproščajo dogodki na prostem, s tem pa se je utrla pot našemu bogatemu društvenemu življenju. Že v mesecu marcu z organizacijo razstave in kulturne prireditve v Rošnji ter s prireditvijo ob rezu trte. Ta je še posebej zaznamovala ta mesec, saj smo dobili novega viničarja Igorja Trstenjaka ter zaslužnega viničarja dr. Janeza Ekarta. Prepričan sem, da se bo tudi z novim viničarjem nadaljevala skrbna in strokovna nega naše trte, prav tako pa bi se ob tej priložnosti posebej zahvalil dr. Janezu Ekartu za preteklo delo, v upanju, da bo s svojimi bogatimi izkušnjami tudi v bodoče pomagal viničarski ekipi. Nedvomno bomo v naslednjih mesecih lahko obiskali veliko prireditev na športnem, kulturnem in drugem področju, zato vas pozivam, da se jih udeležite v čim večjem številu in s tem počastite delo organizatorjev.

Še posebej ob občinskem prazniku v mesecu maju. Glede na sedanjo zdravstveno situacijo in upad okužb upam, da bodo takratne razmere omogočale organizacijo prireditev, ki bodo primerno počastile naš praznik. Pridite in uživajte, veselo bo.

Projekti, ki smo jih pričeli izvajati v preteklem in tem letu, **tečejo nemoteno**. Ker smo o njih že veliko povedali, jih ne bom ponovno našteval oz. omenjal. Upam in želim si le, da bo država svoje obljube glede sofinanciranja naših projektov izpolnila in nam s tem omogočila, da jih finančno zapremo, kot smo planirali. To dejstvo bi nam namreč omogočilo, da v tem letu realiziramo tudi druge manjše infrastrukturne oz. investicijske projekte. V nasprotnem bomo primorani nekatere preložiti na prihodnje leto. Bodimo optimistični.

Veseli me, da smo se z gasilci uspeli dogovoriti glede izgradnje gasilskega doma v Prepoljah. Tako se bo že v tem mesecu pričelo projektiranje in izvajanje postopkov za pridobitev gradbenega dovoljenja. Prav tako bomo v prihodnjih mesecih aktivno reševali problematiko DCA Loka. Prepričan sem, da smo našli najprimernejši rešitvi in da bomo oba projekta v prihodnjem letu uspešno zaključili.

Želim vam, da v teh pomladnih mesecih preživite čim več časa na prostem in uživajte v naravi. Tako si bomo nabrali novo energijo, ki jo bomo nesporno potrebovali za doseg naših ciljev.

Stanislav GREIFONER,
župan občine

Kurenti obiskali zaposlene na občini

Za pusta – v torek, 1. marca 2022 – so bili zaposleni na občini deležni nevsakdanjega obiska, takšnega, ki ga ponavadi doživite le enkrat letno.

Z burnim truščem, zvonjenjem premnogih zvoncev, so svoj prihod naznanili kurenti KUD Polanec iz Rošnje, s tem pa dali vedeti, da bo konec zime tudi v Staršah.

Kurenti so v dnevih pred pustom polepšali dan še marsikomu v občini in tudi izven nje.

Daša JAKOL

Foto: T. Mohorko

Povezovalna cesta v Brunšviku

Občina Starše je pričela z izgradnjo povezovalne ceste v Brunšviku. Dela izvaja javno podjetje Gradnje Starše d.o.o.

V cesti bo vgrajena vsa komunalna infrastruktura, vključno z javno razsvetljavo.

Vrednost vseh del po pogodbi je 150.541,14 EUR brez DDV. Predviden zaključek del je konec meseca aprila 2022.

Bogdan ROKAVEC

Foto: B. Rokavec

Dela so v teku ...

Foto: B. Rokavec

Obnova se nadaljuje ...

SANACIJA MOSTU TRNIČE

Dravske elektrarne Maribor skupaj z Občino Starše nadaljujejo z obnovo mostu preko dovodnega kanala HE v Trničah.

Dela izvaja podjetje RGP d.d. Trenutno poteka odstranitev zgornje plošče in sanacija nosilnih stebrov.

Popolna zapora odseka ceste od Starš do Trnič bo do konca gradnje. Obvoz je urejen preko mostu Prepolje.

Sanacija se bo predvidoma končala v juniju 2022.

Bogdan ROKAVEC

Tribuna Starše

V športnem parku Starše zaključujemo z izgradnjo slačilnic s sanitarijami in tribuno. Dela so praktično končana. Izvajalec Gradnje Starše d.o.o. opravlja še vgradnjo sedežev za gledalce ter ostala manjša dela, potrebna za dokončanje objekta in okolice.

Tribuna je dimenzij 27,70 krat 7,65 m. Objekt predstavlja pritličje in etažo. Streha tribune je enokapnica z naklonom 15°. V pritličju so slačilnice s sanitarijami in tuši za nogometne ekipe, sodnike in delegate. Pritličje ima tudi sanitarije za obiskovalce, tehnični prostor, prostor za prvo pomoč, shrambo ter manjšo točilnico pijač.

Nad pritličjem je pokrita tribuna z 228 sedeži.

Bogdan ROKAVEC

Foto: B. Rokavec

Dela gredo proti koncu ...

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE STARŠE

Občina Starše je pristopila k postopku izdelave projektno dokumentacije in pridobitve gradbenega dovoljenja za medgeneracijsko središče Starše.

Medgeneracijsko središče v občini Starše je zasnovano tako: primarna funkcija je institucionalno varstvo starejših oz. dom starejših občanov, nato stanovanjska pozidava varovanih stanovanj in komunalna infrastruktura celotne-

ga središča.

Medgeneracijsko središče zajema centralni servisni in namestitveni objekt za potrebe medgeneracijskega centra, namestitveni objekt za potrebe domskega varstva s 100 posteljami ter vrstno pozidavo 20 stanovanjskih enot varovanih stanovanj.

Mojca KACJAN

Tako naj bi izgledalo medgeneracijsko središče (dom starejših občanov zgoraj desno) ...

Priprava OPPN za stanovanjsko gradnjo v Zlatoličju

Občina Starše je z objavo izhodišč pričela postopek priprave podrobnega prostorskega načrta za del območja Zlatoličje. Na zemljiščih, ki se nahajajo ob HE Zlatoličje v velikosti 13 896 m², pripravlja OPPN za izgradnjo novih stanovanjskih objektov, z vso pripadajočo prometno in komunalno-energetsko ureditvijo.

Predvidene ureditve, ki se načrtujejo z izhodišči, so:

- izgradnja enostanovanjskih stavb, dvojčkov in večstanovanjskih stavb,
- ureditev zunanjih površin,
- izgradnja potrebne prometne, energetske, komunalne in komunikacijske infrastrukture.

Mojca KACJAN

Plan predvidene ureditve ...

Energetska sanacija in rekonstrukcija stavbe KS Marjeta

Občina Starše je skupaj z Občino Dornava in Občino Miklavž na Dravskem polju v mesecu novembru na javni razpis Ministrstva za infrastrukturo prijavila projekt »Celovita energetska prenova javnih objektov v lasti Občine Starše, Občine Dornava in Občine Miklavž na Dravskem polju«. V okviru projekta je v letu 2022 predvidena energetska sanacija in rekonstrukcija stavbe KS Marjeta, v letu 2023 pa energetska sanacija in rekonstrukcija Doma krajanov Prepolje.

V mesecu februarju je Občina Starše prejela sklep, s katerim je bil projekt s strani Ministrstva za infrastrukturo potrjen ter so nam bila tudi odobrena sredstva za sofinanciranje.

Na objektu se bo izvedla rekonstrukcija in energetska sanacija. V kleti objekta se ohranjajo tehnični prostor in telefonska centrala. Uredijo se prostori za društva. V pritličju se ohranjajo pisarne in prostori krajevne skupnosti, prostori pošte se s preureditvijo selijo iz kleti v pritličje. Načrtuje se nova mansarda, v katero se umesti večnamenska dvorana za potrebe društev s pripadajočimi prostori. Predvideno je novo zunanje stopnišče na zahodni strani objekta, kot dostop do dvorane v mansardi (pritličje-mansarda). Obstoječe zunanje stopnišče (klet-pritličje) se odstrani in izvede na novo. Predvidena je tudi energetska sanacija objekta, v okviru katere se zagotovi nov vir ogrevanja (toplotna črpalka), nova LED razsvetljava, nov izolacijski fasadni ovoj in stavbno pohištvo.

Energetska sanacija vključuje:

- zamenjavo stavbnega pohištva,
- izdelavo toplotne izolacijske fasade,
- toplotno izolacijo stropov in poševnin,
- vgradnjo toplotne črpalke zrak/voda,
- hidravlično uravnoteženje ogrevalnega sistema,
- vgradnjo zvezno delujočih obtočnih črpalk,
- zamenjavo razsvetljave,
- energetski monitoring.

Občina Starše je že objavila javno naročilo za izbiro izvajalca energetske sanacije in rekonstrukcije KS Marjeta.

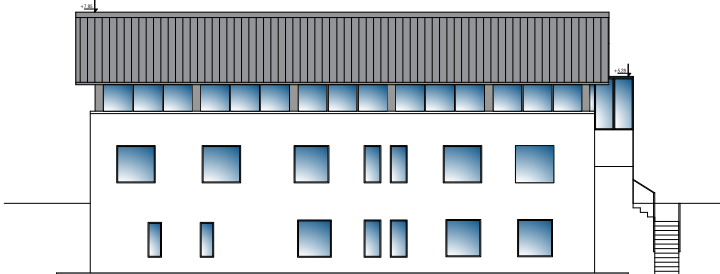
Foto: D. Jakol

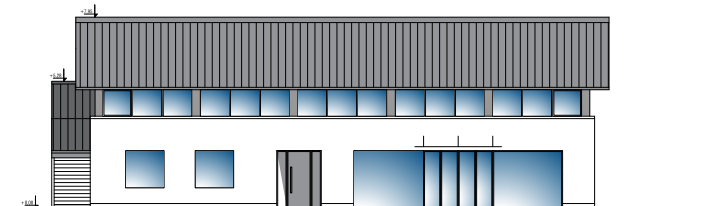
Objekt KS Marjeta danes in v prihodnosti (spodaj) ...

Mojca KACJAN

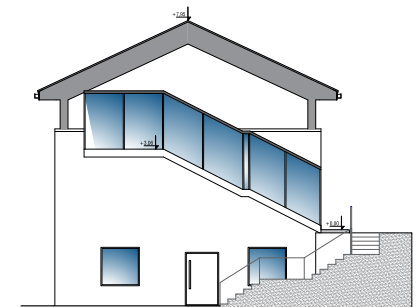
FASADA SEVER

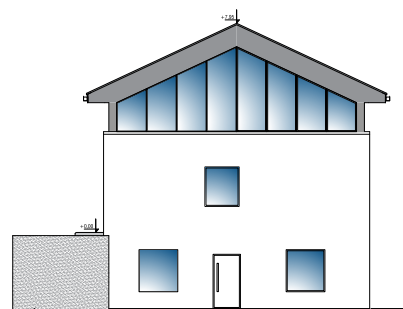
FASADA JUG

FASADA ZAHOD

FASADA VZHOD

SUBVENCije V GOSPODARSTVU in KMETIJSTVU V LETU 2022

Subvencije v gospodarstvu v letu 2022

V letošnjem letu smo na podlagi Pravilnika o dodeljevanju pomoči za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Starše (MUV, št. 8/2016) in Odloka o proračunu občine Starše za leto 2022 (MUV, ŠT. 30 – 20. 12. 2021) 24. 1. 2022 objavili Javni razpis o dodeljevanju pomoči za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Starše za leto 2022. Razpis je odprt do 31. 10. 2022 oz. do porabe sredstev.

Finančna sredstva za pospeševanje razvoja malega gospodarstva, v višini 80.000,00 €, se namenijo kot nepovratna finančna pomoč »de minimis« v obliki dotacij kot sofinanciranje izvajanja naslednjih ukrepov:

- Pomoč pri samozaposlovanju in odpiranju novih delovnih mest.
- Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva.
- Spodbujanje materialnih in nematerialnih investicij.

Upravičenci do pomoči so tisti, ki ukrepe izvajajo v času od 1. 11. 2021 do 31. 10. 2022 oz. IZRECNO DO PORABE SREDSTEV in v štirih letih, štetih od zadnje dodelitve sredstev, še niso prejeli skupno 4.000,00 EUR pomoči. Šteje se, da lahko lastnik pravnega subjekta kot upravičenec kandidira za sredstva samo z enim pravnim subjektom oz. kot ena fizična oseba.

Sredstva po tem razpisu lahko pridobijo pravne osebe in samostojni podjetniki (v nadaljevanju: podjetja), ki:

- imajo sedež podjetja na območju občine Starše,
- izvajajo investicijo na območju občine Starše,
- so investicijo izvedli v času od 1. 11. 2021 do 31. 10. 2022.

Vlagateljji – s stalnim bivališčem v občini Starše.

Vloga je objavljena na spletni strani Občine Starše, dvignete jo lahko tudi v tajništvu Občine Starše, v času uradnih ur.

Izpolnjeni vlogi na prijavnem obrazcu je potrebno predložiti dokazila:

- Odločbo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje gospodarske dejavnosti.

- Potrdilo o plačanih davkih iz Finančne uprave Republike Slovenije.
- Izjavo vlagatelja – izpolnjeno in podpisano (na vlogi).
- Fotokopijo M1 obrazca ali Pogodbe o zaposlitvi (velja za zaposlitev in samozaposlitev).
- Poslovni načrt.
- Račun in dokazilo o plačilu računa (bančni izpis, položnica), katerega znesek ne sme biti nižji od 850,00 €.
- Fotografije (objekti, delovna sredstva itd.).
- Izpolnjeno menično izjavo in menico.
- Morebitne ostale priloge k vlogi, ki so obvezne kot dokazila k posameznim ukrepom.

Subvencije v kmetijstvu v letu 2022

Na podlagi Pravilnika o dodeljevanju državnih pomoči, pomoči »de minimis« in izvajanju drugih ukrepov za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v Občini Starše za programsko obdobje 2015-2023 (MUV št.: 8/2016, 10/2016 in 12/16) (v nadaljevanju: Pravilnik) in Odloka o proračunu občine Starše leto 2022 (MUV, ŠT. 30 – 20. 12. 2021) je Občina Starše, dne 21. 1. 2022, objavila JAVNI RAZPIS o dodeljevanju državnih pomoči, pomoči »de minimis« in izvajanju drugih ukrepov za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v občini Starše za programsko obdobje 2015 - 2023.

Razpisana sredstva v višini 40.000,00 € so namenjena za:

UKREP 1: Državne pomoči po skupinskih izjemah v kmetijstvu – na podlagi Uredbe Komisije.

UKREP 2: Pomoči »de minimis«.

UKREP 3: Ostali ukrepi občine.

Podrobna obrazložitev ukrepov je v razpisu, ki je objavljen na spletni strani Občine Starše, pod rubriko javni razpisi in naročila.

Upravičenci do pomoči so tisti, ki ukrepe izvajajo v času od 1. 11. 2021 do 31. 10. 2022 oz. do porabe sredstev in v štirih letih, štetih od zadnje dodelitve sredstev, še niso pre-

jeli skupno 4.000,00 € pomoči. Šteje se, da lahko lastnik pravnega subjekta kot upravičenec kandidira za sredstva samo z enim pravnim subjektom oz. kot ena fizična oseba.

Izpolnjeni vlogi na prijavnem obrazcu je potrebno predložiti dokazila:

- Odločbo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje kmetijske dejavnosti (odločbo o statusu kmeta).
- Potrdilo o plačanih davkih iz Finančne uprave Republike Slovenije.
- Fotokopijo odločbe (potrdila) o načinu obdavčitve kmetije iz Finančne uprave Republike Slovenije.
- Izjavo vlagatelja – izpolnjena in podpisana (na vlogi).
- Poslovni načrt.
- Račun in dokazilo o plačilu računa.
- Fotografije (objekti, delovna sredstva itd.).

- Izpolnjeno menično izjavo in menico.
- Morebitne ostale priloge k vlogi, ki so obvezne kot dokazila k posameznim ukrepom.

Oba razpisa sta odprta od 24. 1. 2022 do 31. 10. 2022 oziroma do porabe sredstev. Vlogo z zahtevanimi dokazili je potrebno oddati najkasneje do vključno 30. 10. 2022 oz. do obvestila o porabi sredstev, v zaprti kuverti, s pripisom PRIJAVA NA JAVNI RAZPIS (GOSPODARSTVO ALI KMETIJSTVO) – NE ODPIRAJ. Na zadnji strani kuverte morajo biti podatki vlagatelja.

Več informacij o razpisu lahko dobite pri Tereziji Mohorko, osebno na sedežu občine v času uradnih ur, na telefonski številki 02 686 48 00 ali preko elektronske pošte: obcina@starse.si.

Terezija MOHORKO

SUBVENCIONIRANJE STERILIZACIJE MAČK IN KASTRACIJE MAČKOV V LETU 2022

Na podlagi Odloka o Proračunu Občine Starše (MUV, št. 5/2019) je župan občine Starše tudi letos objavil javni razpis za financiranje sterilizacije mačk in kastracije mačkov, ki sta bistvenega pomena za omejevanje nenadzorovanega razmnoževanja in kotenja novih mladičev. Tako se preprečujejo izbruhi različnih bolezni, ki so lahko škodljive tako živalim kot tudi človeku. Sterilizacija in kastracija dolgoročno izboljšata zdravje in kakovost življenja živali.

Preprečevanje rojstev neželenih živali je za lastnike obveza, ki izhaja iz določb 11. člena Zakona za zaščito živali, usmrnitev ali namerna zapustitev živali pa je kazniva.

Sredstva so zagotovljena v proračunu za leto 2022. Višina sredstev je določena s pogodbo.

Na javni poziv se lahko prijavijo lastniki mačk, ki imajo stalno bivališče in tudi dejansko živijo v občini Starše.

Posameznemu gospodinjstvu (lastniku) se sofinancira storitev za dve živali.

Izbrani izvajalec veterinarskih storitev, ki so predmet razpisa, je Ambulanta za male živali Slovenja vas, Damijan Peklar s. p., Slovenja vas 2 b, 2288 Hajdina.

Lastnik živali, ki izpolnjuje pogoje za sodelovanje na javnem pozivu, izpolni prijavni obrazec, ki ga potrdi Občina Starše, in ga preda izbranemu izvajalcu veterinarskih storitev – Veterinarstvo Peklar, Ambulanta za male živali Damijan Peklar s. p., Slovenja vas 2 b, 2288 Hajdina.

Na podlagi izpolnjenega prijavnega obrazca se po tem pozivu poseg sterilizacije ali kastracije mačk financirana

Foto: internet

v višini 100 % za žival. Cena sterilizacije je 36,00 € po mački, cena kastracije pa 25,00 € po mačku. Financirali bomo sterilizacijo 50-tih mačk in 48-tih mačkov.

Lastniki živali lahko izkoristijo financiranje posegov, ki sta predmet tega poziva, do konca meseca novembra 2022 oziroma do porabe sredstev.

Ob obisku veterinarja imejte s seboj veljaven osebni dokument.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na Terezijo Mohorko ali Suzano Hvalec, telefonska številka 02/686 48 00, v času uradnih ur občinske uprave.

Terezija MOHORKO

OBČINA STARŠE

RAZPIS ZA PRIZNANJA IN NAGRADE OBČINE STARŠE ZA LETO 2022

Župan občine Starše na podlagi 13. člena Odloka o nagradah in priznanjih Občine Starše razpisuje postopek

KANDIDIRANJA ZA PRIZNANJA IN NAGRADE OBČINE STARŠE.

O podelitvi nagrad in priznanj občine odloča Občinski svet Občine Starše s sklepom na predlog Komisije za priznanja in nagrade, ki jo imenuje župan.

V letu 2022 lahko Občina Starše podeli:

listino častnega občana občine Starše,

nagrade občine:

- 1 plaketa z zlatim grbom občine Starše,
- 2 plaketi s srebrnim grbom občine Starše,
- 3 plakete z bronastim grbom občine Starše,

priznanja župana:

grb občine Starše,

priznanja komisije:

pisna priznanja.

Priznanja in nagrade bodo podeljene na slovesnosti ob občinskem prazniku Občine Starše v letu 2022.

LISTINA ČASTNI OBČAN

Podeljuje jo Občinski svet Občine Starše občanom občine in drugim državljanom Republike Slovenije, kakor tudi državljanom tujih držav, ki so z izjemnim delovanjem in stvaritvami na področju gospodarstva, znanosti, športa, kulture in humanitarnih ter drugih dejavnosti prispevali in s svojim delom zagotovili trajen pomen za razvoj, ugled in promocijo občine.

Listina častni občan se podeli na slavnostni seji Občinskega sveta Občine Starše ali drugi slovesnosti ob občinskem prazniku.

PLAKETA Z GRBOM OBČINE STARŠE

Nagrade Občine Starše podeljuje Občinski svet Občine Starše organizacijam za dosežene uspehe pri gospodarskem sodelovanju ter podjetjem, zavodom in drugim organizacijam, skupnostim, organom, društvom in posameznikom za uspehe pri demokratičnem razvoju družbe in razvijanju gospodarstva in družbenih dejavnosti,

ki so pomembni za razvoj občine Starše, dela in življenja v njej ter njen ugled.

Odvisno od doseženih uspehov Občinski svet Občine Starše podeljuje plaketo z zlatim, srebrnim ali bronastim grbom občine Starše.

GRB OBČINE STARŠE

Grb Občine Starše je priznanje, ki ga podeljuje župan občine Starše državnikom in pomembnejšim osebam iz javnega življenja ob obisku v občini kot znak pozornosti in zahvale za pomoč pri razvoju občine.

Grb občine lahko župan podeli tudi podjetjem, zavodom in drugim organizacijam, organom, društvom in posameznikom za izjemne dosežke, zasluge in dejanja, ki pomenijo pomemben prispevek za razvoj občine, njen ugled in uveljavljanje v širšem prostoru. Podeljuje jih ob priložnostnih slovesnostih.

PISNA PRIZNANJA

Pisna priznanja podeli Komisija za nagrade in priznanja v skladu s Poslovnikom o delu komisije za nagrade in priznanja, posameznikom, društvom in drugim institucijam za dolgoletno ali enkratno pomembno delovanje le-teh v občini in širše.

Predlagatelji na podlagi razpisa za priznanja in nagrade Občine Starše pošljejo predloge oz. jih oddajo osebno na predpisanih obrazcih najkasneje **do 31. 3. 2022.**

Obrazce dobite na sedežu občine v času uradnih ur v tajništvu ter na spletni strani Občine Starše.

Predlagatelji posameznikov, institucij, društev morajo vpisati v obrazec o predlogu podatke o predlagatelju, osebne podatke o predlaganem prejemniku (**podatki morajo biti točni**) ter obrazložitev, zakaj se prejemniku podeli eno izmed priznanj oz. nagrad.

Obrazložitev naj obsega besedilo v velikosti vsaj A5 formata.

Predlogov, prispelih po roku razpisa in s pomanjkljivimi podatki, Komisija za priznanja in nagrade ne bo obravnavala.

Občina Starše
ŽUPAN

Stanislav Greifoner

NOVA ŠOLA MARJETA

- naš otrok raste in se razvija

Vedno je lepo pogledati k sosedom, še posebej, ko morda gradijo hišo. Spremljaš vsak korak dogajanja in si nevede priča nastajanju novega doma. Če si pozitivno naravnan, jim seveda kar najbolj privoščiš, da bodo nekoč imeli novo in lepo domovanje. Obenem jih razumeš, da je za ta cilj potrebno veliko odrekanih na drugih področjih. Se pa ti morda ob tem hote ali ne hote zbudijo drugačna čustva oz. občutki, povezani z mislijo: »Joj, ko bi tudi sam počel kaj takega.«

Če pa pri sosedih gradijo stavbo, s katero si ali še boš neposredno delovno povezan, pa nanjo skupaj s sodelavci, učenci in starši čakaš že leta, je slika drugačna. Vesel si vsakega delovnega trenutka, ne moti te ropotanje strojev, celo prija, saj veš, kaj bo sledilo temu. Še posebej pa si ponosen, ko izveš, da so delavci na gradbišču vestni, da jih predpostavljene cenijo in lepo ravnaajo z njimi, navsezadnje – ponosen si tudi, da je imel investitor srečno roko pri izbiri podjetja.

Prav gotovo ste uganili, izdaja pa že naslov, da bo govora o naši novi šoli »Marjetici«, uradno Podružnični osnovni šoli Marjeta, tj. podružnici OŠ Starše. Leta smo čakali nanjo. Sedaj resnično lepo in hitro raste ter se razvija pred našimi očmi.

Z namenom, da o dogajanju oz. gradnji izvem čim več in iz prve roke, sem se napotila kar na obisk k našim novim sosedom – iz stare POŠ Marjeta v Marjeti na Dravskem polju na dvorišče novo nastajajoče šole. Prijazno sta me sprejela vodja del Matej Babič, dipl. inž. gradb., k nam dnevno prihaja iz Ljutomera, in gradbeni delovodja Aleš Vogrin, ki se dnevno k nam pripelje iz Celja. No, malo smo se že poznali, saj sem že nekajkrat s fotoaparatom beležila utrinke gradnje – od oktobra lani do danes,

zato je tudi pogovor lepo stekel.

Kaj sodi v dela in naloge, ki jih opravljata naša sogo-vornika? Zelo pester nabor jih je in nosijo veliko odgo-vornost, lahko sedaj rečem sama, potem ko sem dobila obširen odgovor na zastavljeno vprašanje. Pa naj ga zau-pam tudi vam.

Vodja del Matej Babič je odgovoren za pripravo tehničnega, finančnega in časovnega plana izgradnje objekta, v skladu s projektno dokumentacijo, standardi gradbene stroke ter gradbeno pogodbo. Tudi za organiziranje vseh potrebnih virov za izvedbo projekta, vodenje projekta in sprejemanje vseh ukrepov za doseganje s planom določeni-h tehničnih, finančnih in časovnih ciljev ter koordinira-nje posameznih podizvajalcev. Odgovoren je za sprotno ugotavljanje in spremljanje kvalitete izvedbe, sodelova-nje pri usklajevanju tehničnih rešitev, detajlov izvedbe projekta, priprave strokovno-tehničnih in komercialnih zahtev, potrebnih za oblikovanje povpraševanja po obrtni-ško-inštalaterskih in zaključnih delih. Tudi za pripravo vse potrebne dokumentacije ob zaključevanju projekta za pridobitev uporabnega dovoljenja, pripravo obračuna mesečne situacije, sodelovanje z nadzornikom projekta glede potrditve obračuna. Odgovoren je tudi za pravočas-no naročanje vseh potrebnih materialov za nemoteno iz-vedbo projekta, pripravo finančnih analiz za potrebe spro-tnega spremljanja projekta in za ostala dela po navodilih nadrejenega.

V stiku s celotnim dogajanjem je vodja torej od začetka del in do takrat, ko bo šola prejela uporabno dovoljenje, predvidoma konec avgusta.

Vodja del na gradbišču ves čas sodeluje z gradbenim de-lovodjem Alešem Vogrinom, ki skrbi, da delo poteka v določenih terminih, in še predvsem, da je kvalitetno opravlje-no. Delovodja tudi razporeja delo in poskrbi za varnost na gradbišču.

Najprej me je seveda zanimalo kaj o podjetju, ki je bilo izbrano za gradnjo.

Podjetje je GIC Gradnje, s sedežem na Sv. Florijanu 120, v občini Rogaska Slatina. Zaposluje okoli 150 ljudi v več skupinah (prav njihova hčerinska firma IPI je pred časom obnavljala most v Zlatoličju). Podjetje je družinska firma in obstaja že 32 let. Lastnik oz. direktor podjetja je Ivan Cajzek. Sedaj je pomočnik direktorja – prokurist tudi že njegov sin Rok Cajzek.

Fotografiji: D. Jakol

Delovodja in vodja del 22. februarja na gradbišču v Marjeti ...

Kdo je pripravil načrt za šolo in telovadnico? Načrt je domena TMD Invest d.o.o., Prešernova ul. 30, Ptuj.

Kdaj je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje? Prvo je bilo 12. 2. 2019, dopolnitev 23. 2. 2021. Potem je dal investitor razpis za izvajalca, po izbiri je bil potreben še čas za pritožbe. Dela na gradbišču v Marjeti – za investitorja Občino Starše – so se začela konec septembra oz. na začetku oktobra 2021. Predvideni zaključek gradnje z uporabnim dovoljenjem pa je 31. 8. 2022.

Pa preberimo še naslednje zanimive podatke o šoli, ki sta nam jih zaupala sogovornika.

V sklopu izgradnje bo zgrajena nova šola, telovadnica in urejena vsa potrebna infrastruktura. Meseca maja je predvidena rušitev obstoječe šole, skupaj s kulturnim domom.

Nova osnovna šola bo imela podkleten del v velikosti 837,65 m², v katerega sodi tudi nova telovadnica. Celoten podkleten del je izveden kot AB konstrukcija. Pritlični del šole bo v velikosti 967,50 m² in bo izveden delno kot AB konstrukcija ter delno kot klasična opečna gradnja.

Streha telovadnice bo lesene izvedbe, vertikalne nosilne konstrukcije bodo armiranobetonske stene. Streha šole bo izvedena kot klasično leseno ostrešje. Na njej bo fotovoltaična elektrarna skupne moči 86,02 kW.

Ogrevanje bo izvedeno bivalentno v kombinaciji s toplotno črpalko in plinsko pečjo iz obstoječe kotlovnice. Bo v kombinaciji s talnim gretjem in VRF sistemom, hlajenje objekta pa bo izvedeno v kombinaciji VRF sistema in prezračevanja. Talno ogrevanje bo predvideno v vseh prostorih šole: hodnikih, garderobah, učilnicah, sanitarnih blokih in prostorih za učitelje ter v vseh ostalih pomožnih prostorih, kjer je ogrevanje potrebno.

Predviden objekt bo imel na razpolago interno asfaltno pot na severni strani objekta, vključno z internimi tlakovanimi potmi. Vse interne poti bodo namenjene mirujočemu prometu.

Zunanje površine, namenjene učencem načrtovane POŠ, bodo zaradi specifik urejevalnega območja tako razdeljene na dva dela.

Vzhodno je načrtovan glavni – primarni del šolskega dvorišča s površinami, namenjenimi športu, rekreaciji in aktivnemu preživljanju prostega časa.

Drugi del šolskega dvorišča – ob telovadnici je načrtovan predvsem kot zunanje zelene površine šole.

Objekt novo zgrajene šole Marjeta je definiran kot stavba z zelo visoko energetske učinkovitostjo, minimalno potrebno količino energije za delovanje ter visokim deležem obnovljive energije za zagotavljanje potrebne ko-

Pogled od zgoraj (10. 3. 2022) ...

ličine energije. Tako je objekt opredeljen kot skoraj nič energijski objekt.

Kateri profili delavcev so sedaj na gradbišču? V tej fazi (pogovor je potekal 22. 2. 2022) delajo železokrivci, tesarji, zidarji, potem pridejo še obrtniška dela, kjer bodo delali strojni in elektro inštalaterji, slikopleskarji, izvajalci strojnih ometov, suhomontažna dela, krovci, keramičarji in še kdo. Torej vsi, ki so potrebni do pridobitve uporabnega dovoljenja.

Trenutno se izvajajo zidarska in tesarsko opažerska dela v pritličju, sledijo pa elektro in strojne inštalacije.

Oba sogovornika sta zadovoljna s potekom del. Povedala sta, da je pri takem delu zelo pomemben kolektivni duh, torej dober odnos z zaposlenimi. »Prav je, da se zaposleni ob delu počutijo pripadno, da smo vodilni spoštljivi do njih, moraš jih znat pohvaliti in jim biti vzgled,« sta še ob koncu povedala naša sogovornika. Dodala pa sta, da zelo lepo sodelujeta tudi z nadzorniki in investitorjem Občino Starše.

Pri vsaki gradnji svoje delo opravljajo seveda tudi nadzorniki, ki jih izbere investitor, pri nas je to Občina Starše. Podatke o nadzoru nam je zaupal Ladislav Selinšek, dipl. inž. grad., domačin iz Starš, ki je vodja nadzora in nadzornik gradbenih del. Povedal je, da je nadzornik nad izvedbo elektro inštalacij Ivan Stepišnik, inž. el., prav tako iz Starš, nadzornik nad izvedbo strojnih inštalacij pa Matej Donaj, dipl. inž. str., doma iz Rač.

Naloge nadzora so kontrola nad gradnjo, torej izvedbo del, kontrola ustreznosti vgrajenih materialov in doseganja terminskega plana, koordinacija med naročnikom, projektantom in izvajalcem, kontrola obračuna izvedenih del, vodenje in koordiniranje rednih tedenskih koordinacij, ob koncu gradnje pa skupaj z izvajalcem priprava dokumentacije in objekta za izvedbo tehničnega pregleda in predaja objekta naročniku.

O poteku gradnje nam je Ladislav Selinšek zaupal naslednje. Dela potekajo kontinuirano in znotraj potrjenega

Fasada JZ ...

terminega plana. Odnos z izvajalcem je na visokem nivoju, vsa dosedanja dela pa so opravljena strokovno in korektno. Kakršne koli nejasnosti so bile do sedaj vnaprej in pravočasno usklajene na rednih tedenskih koordinacijah, po potrebi tudi vmes.

Zaupal nam je še, da imajo ob nadzornikih na projektu še koordinatorja za varnost in zdravje pri delu, to je Franc Stopajnik, iz Strmca pri Leskovcu, ki skrbi za spoštovanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

Ekipo za spremljanje gradnje je torej precej velika: naročnik, projektant, koordinator za VZD, vodja del, delovodja in nadzorniki – na tedenskih koordinacijah je po navadi prisotnih 7 do 10 oseb.

Pa smo bogatejši za kar nekaj informacij, ki so nam jih skrbno zaupali naši trije sogovorniki. Sedaj je sli-

Fasada SV ...

ka gradnje jasnejša, in že si lažje predstavljamo, kako bo na pragu novega šolskega leta izgledala naša težko pričakovana nova »Marjetica«. Pod svoje okrilje bo takrat sprejela približno 65 učencev, ki ji že kličejo: »Dobrodošla med nami! Imeli te bomo radi in skrbno čuvali vse tvoje imetje!«

Gospodje Matej Babič, Aleš Vogrin in Ladislav Selinšek, iskrena hvala, da ste si vzeli čas in nam predstavili potek del na gradbišču v Marjeti. Delovni kolektiv OŠ Starše in POŠ Marjeta, učenci in starši ter občani in zaposleni na občini vam želimo tekoče delo, brez kakršnih koli zapletov – vse do zastavljenega cilja, rojstva nove moderne »Marjetice«.

Daša JAKOL, vodja podružnice

V spomin na žrtve holokavsta

V osnovnošolskem izobraževanju zasluži holokavst, ki predstavlja najbolj množični genocid v zgodovini človeštva, posebno mesto, saj so različne oblike diskriminacije, antisemitizma, rasizma in ksenofobije danes vse pogostejše ter se z njimi srečujemo na vsakem koraku.

Projekt »Šoa - spominjajmo se«

Ob dnevu spomina na žrtve holokavsta, ki ga obeležujemo 27. januarja, ob obletnici osvoboditve zloglasnega nacističnega taborišča Auschwitz, se z učenci Osnovne šole Starše od leta 2015 vključujemo v projekt »Šoa – spominjajmo se«, ki ga organizira Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor.

Ob tem dnevu organiziramo za učence različne dejavnosti, s katerimi jih seznanjamo z nevarnostjo širjenja sovraštva, nestrpnosti in predsodkov ter opozarjamo na genocide sodobnega sveta in spoštovanje osnovnih človekovih pravic. Te teme so zapisane v ciljnih učnih načrtov zgodovine in etike, lahko pa jih posredno vključimo tudi pri drugih predmetih. Dejavnosti izvajamo s pomočjo razstav o holokavstu, ki jih obiščemo ali postavimo na ogled v šoli, različne literature na to temo ter igranih in dokumentarnih filmov.

Različne razstave o holokavstu, ki jih gostimo v šoli, nam izposodi Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Mariborska knjižnica in drugi. Razstave, ki jih postavimo na ogled, povežemo z literaturo o holokavstu, ki jo imamo v šolski knjižnici, tako da učenci v dejavnostih, ki jih pripravimo ob razstavi, prebirajo posamezne odlomke, kar jih spodbudi k branju celotne knjige.

Dnevnik Ane Frank je klasično in dolgo časa tudi edino mladinsko delo s tematiko holokavsta, saj je bila to tabu tema v mladinski književnosti. Ostala dela so nastala večinoma v zadnjih letih. V vseh mladinskih delih na to temo ne gre za tipična realistična besedila, vsem pa je

Fotografije: L. Babič

Spominska ura ob dnevu spomina na holokavst

skupno to, da so najpomembnejši literarni liki judovski otroci, med katerimi jih je veliko končalo v Auschwitzu. Knjige o holokavstu učencem razkrivajo vso razsežnost trpljenja judovskih otrok v času nacizma.

Tudi s pomočjo igranih filmov, kot so Schindlerjev seznam, Pianist in Deček v črtasti pižami, ki je nastal po istoimenski knjigi, učence seznanjamo z nevarnostjo širjenja sovraštva, nestrpnosti in predsodkov. Film Pianist, o judovskem pianistu, ki je preživel varšavski geto, si učenci ogledajo pri pouku glasbene umetnosti. S kratkimi dokumentarnimi filmi o holokavstu, kakršen je na primer film Tri obljube o sestrah Kalef, ki ju je rešil slovenski župnik Andrej Tumpej, pri učencih razvijamo kritično mišljenje, ki prispeva k prepoznavanju kršitev človekovih pravic, in spodbujamo razpravo o etičnih načelih tistih, ki so med drugo svetovno vojno pomagali preganjanim Judom.

Mednarodni projekt Krokus ...

Razstava ob dnevu spomina na holokavst v šolski knjižnici ...

Spomini na holokavst – skozi oči judovskih deklet in žena

Spominski uri, ki so jo v letošnjem letu pripravile učenke 9. razreda v okviru projekta »Šoa – spominjajmo se 2022«, smo dali naslov Spomini na holokavst – skozi oči judovski deklet in žena. Učenke so predstavile življenjske zgodbe Erike Fürst, Elizabete Fürst in Miriam Steiner, ki so preživele holokavst, ter slovenska pravičnika Andreja Tumpeja in Uroša Žuna, ki sta pomagala preganjanim judom. Učenci so bili pretreseni ob spoznanju, da sta od številne družine Kalef sestri Breda in Matilda, ki ju je rešil župnik Tumpej, edini preživeli.

Projekt izdelave ladijic ...

Sajenje čebulic žafrana ...

Projekt »Šest milijonov ladijic za šest milijonov žrtev«

Z namenom, da bi učencem približali razsežnost genocida, ki so ga med drugo svetovno vojno izvajali nacisti, smo se v letošnjem šolskem letu ponovno vključili v vseslovenski projekt izdelave papirnatih ladijic v spomin na šest milijonov žrtev holokavsta. Namen akcije pa ni le opozarjanje na žrtve, temveč tudi povezovanje ljudi, ki sedeč za skupno mizo izdelujejo ladijice in se pogovarjajo. Projekt se bo zaključil 9. maja, ob dnevu zmage nad nacizmom.

Mednarodni projekt »Krokus«

Med šestimi milijoni žrtev holokavsta je bilo milijon in

pol otrok. V spomin nanje se od leta 2018 vključujemo v mednarodni projekt Krokus, ki ga organizira Holocaust Education Trust Ireland (HETI), irska nevladna organizacija. V projekt sajenja čebulic rumenega žafrana v spomin na otroke, ki so umrli v holokavstu, so vključeni učenci 7. razreda. Projekt smo začeli izvajati jeseni, ko smo na šolskem vrtu zasadili čebulice. Cvetovi rumenega žafrana, ki spominjajo na rumene zvezde, ki so jih judje morali nositi na svojih oblačilih v času nacizma, pa bodo zacveteli v teh dneh. S svojim cvetenjem nas bodo vsako pomlad spomnili na otroke, umrle v holokavstu.

S sodelovanjem v projektih »ŠOA – spominjajmo se«, »Šest milijonov ladijic za šest milijonov žrtev« in »Krokus« ohranjamo spomin na žrtve holokavsta, seznanjamo učence z grožnjo, ki jo lahko predstavlja spodbujanje predsodkov in diskriminacija na podlagi rasne, etnične ali verske pripadnosti ter jih vzgajamo v duhu strpnosti, spoštovanja in sprejemanja drugačnosti.

Leonida BABIČ

Junaki iz Zlatoličja

Po naključju sem izvedela, da je četrtek za šolarje iz Zlatoličja nekaj posebnega. Ta dan se skupina mlajših otrok zjutraj odpravi v šolo, namesto s šolskim avtobusom, kar peš. Odločila sem se, da jih pričakam pred šolo in povprašam po občutkih ob tej lepi, za današnje čase nenavadni dogodivščini. Ob jutranjem srečanju z njimi sem začutila ogromno energijo, veselje, razposajenost, ki jo premorejo otroci. Izvedela sem marsikaj zanimivega.

Ob 7.30 se zberejo na vaškem igrišču v Zlatoličju, kjer se srečajo s svojo spremljevalko Jano Dobnik, upokojeno učiteljico OŠ Starše. Njihova pot poteka po lokalni cesti med Zlatoličjem in Staršami in je bila zgrajena z namenom za varno pot šolarjev in občanov. Danes je sprehajalna pot za številne pohodnike. Ker morajo premagati razdaljo 2 km in so njihove torbe zelo težke, le-te odpelje v šolo nekdo od staršev. Pot običajno traja 35 minut in je polna klepeta, smeha in razigranosti. O tem, kaj jim je najbolj všeč, so si delili različna mnenja. Skupno vsem pa je bilo, da je to dobro za njihovo zdravje, počutje in da se bodo to jutro lažje učili v šoli. Na vprašanje, kaj so videli, slišali, čutili tako zgodaj zjutraj v naravi, so povedali različne

Foto: M. Stepišnik

Druženje med hojo je vedno zanimivo ...

stvari. Anže je videl vrane, Zara je slišala petje ptic, Svit je videl kanjo, Neža je slišala vrano, Zala je čutila mraz in Teja je občudovala sonce, ki je bilo ob tej uri že visoko. Ko opazujejo naravo in živali, se trudijo, da jih s svojim vedenjem ne vznemirjajo.

Na vprašanje, kdaj in kako se je porodila ideja o peš hoji v šolo, je prijazno in slikovito odgovorila Jana Dobnik, ki je vodja in promotorka te akcije.

Povedala je tole:

»Lani je bila šola vključena v akcijo Gremo peš, s katero smo spodbujali otroke, da v šolo pridejo peš, če je možno; s kolesom, z avtobusom ali pa, da jih starši pripeljejo več skupaj. Sama sem bila doma iz mesta in do šole nisem imela zelo daleč, a je bila pot bolj zanimiva, če smo jo vsaj delno prehodili skupaj. Ponudila sem učencem iz razredov, ki so bili vključeni, da bi šli peš v šolo in tudi domov, pa jih je bilo kar nekaj zelo navdušenih. Pridružili so se tudi starši in prav oni so dali pobudo, da bi se ta način prihajanja v šolo ohranil morda enkrat na teden. Obljubila sem jim, da bomo to jeseni poskusili narediti.

Tako sem septembra učencem ponudila dejavnost PEŠBUS Zlatoličje - Starše. Nekaj učencev se je prijavilo in

tako smo ob četrtek začeli redno hoditi v šolo peš. Samo v primeru dežja nismo šli. Največ je šlo v šolo peš enajst učencev in učenek od 1. do 4. razreda. Običajno se nam pridruži tudi kakšna mama ali babica, v začetku leta pa tudi očka. S seboj so peljali celo otroke iz vrtca. Ne ustavi nas niti mraz.

Oktober lani sem se upokojila. Pohod z otroki je zame vez s šolo in mladostjo, kar je zelo pomembno, saj me napolnjuje z energijo, ki sem jo sicer pri svojem delu črpala od učencev, tako se tudi nikoli nisem čutila iztrošene. Zdaj hodim z njimi kot teta dveh šolarjev. Pohod sem vzela kot obvezo, ki me tudi prisili v lastno gibanje. Včasih pa je dobro, da se z otroki tudi kaj pomenimo, morda tudi kaj ponovimo ali preženemo strahove.«

Največjo prednost jutranjega pohoda vidi Jana Dobnik v gibanju. Pravi, da morajo otroci znova spoznati, da je hoja zabavna, še posebej v družbi. Ni pomembno, ali je toplo ali mrzlo, hodijo lahko vedno.

Šolarjem in ge. Jani Dobnik želimo še naprej srečno in zanimivo na PEŠBUSU.

Marta STEPIŠNIK

DUŠEVNO ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV

Šola otrokom in mladostnikom ne predstavlja le varstva oz. prostora za učenje in pridobivanje znanja, temveč tudi, kar je za duševno dobrobit morda celo pomembnejše. Je prostor socialne aktivnosti in interakcije ter učenja večšin soočanja z različnimi življenjskimi okoliščinami in težavami. Učenci morajo v šoli vzpostavljati in vzdrževati medosebne odnose, razvijati občutek pripadnosti ter se vesti na način, ki ga sprejemajo tako vrstniki kot učitelji. Šola je za mnoge otroke in mladostnike kraj, kjer jim je na voljo strokovna pomoč, kadar se sami in njihove družine znajdejo v stiski.

V kriznih obdobjih, v času korone, se učenci na strese, ki jih doživljajo, odzivajo zelo različno. Posledice na področju vedenja, čustvovanja, doživljanja in učenja ter vsakdanjih rutin se lahko pokažejo hitro ali pa z zamikom in trajajo različno dolgo. Odzivi učencev so odvisni od starosti, od tega, kako razumejo situacijo, koliko informacij in katere o dogajanju imajo na razpolago, od njihovih preteklih izkušenj, siceršnjega stila in strategij odzivanja v stresnih situacijah, podpore domačega okolja in drugih dejavnikov.

Med vedenjskimi in čustvenimi znaki stiske so pogosto predvsem

težave s koncentracijo in z osredotočanjem, hitre spremembe v razpoloženju, jokavost, agresivni izbruhi in vedenjske težave, izguba zanimanja za dejavnosti, odmikanja od socialnih stikov, odklanjanje šole. Nekateri otroci in mladostniki se na stisko odzovejo s telesnimi težavami, kot so pomanjkanje oziroma povečanje teka, težave s spanjem, bolečine v trebuhu ali glavoboli in utrujenost.

Veliko navedenih težav se je v času korone pojavilo tudi pri učencih naše šole. Učitelji in svetovalna delavka smo pri svojem delu otrokom in mladostnikom ves čas v pod-

poro pri razreševanju mnogih težav in stisk. Pri obravnavi se obračamo tudi na zunanje institucije, kot so Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Maribor, Center za socialno delo, Pedopsihiatrični dispanzer in Zdravstveni dom.

V lanskem in letošnjem šolskem letu smo si za prednostno nalogo zastavili skrb za duševno zdravje otrok in mladostnikov.

Učenci so v lanskem šolskem letu preko razgovora in delavnic na daljavo spoznavali in se učili, kako na različne načine poskrbimo za duševno zdravje. Vključili smo se v projekt A (se) štekaš!?, ki je bil voden s strani Univerze na Primorskem. Je preventivno-intervencijski projekt promo-

Notranji mir najdemo predvsem v naravi ...

cije in krepitve duševnega zdravja ter preprečevanja samomorilnega vedenja med mladostniki, starimi med 12 in 18 let. Projekt je vključeval izvedbo različnih delavnic za učence 8. in 9. razreda, izobraževanje za učitelje in predavanje za starše.

V mesecu novembru 2021 smo izvedli starševski večer za starše učencev 6. do 9. razreda z naslovom Izzivi najstnikov. Dr. Kristjan Lešnik Musek je predstavil izzive najstnikov v času korone.

Na razrednih urah že drugo leto izvajamo delavnice po programu To sem jaz, ki jih je izdal NIJZ Celje. Program delavnic je usmerjen v krepitev duševnega zdravja in psihične odpornosti mladih, v razvijanje socialnih in čustvenih vsebin ter kompetenc, ki mladostnike podpirajo med odraščanjem in delujejo kot zaščita v kriznih situacijah.

Naravoslovni dan za učence 8. in 9. razreda bomo letos posvetili temam, ki krepijo duševno zdravje. V delavnicah bodo sodelovali zdravstveni delavci, študentje psihologije, strokovnjaki s področja zasvojenosti s spletnimi omrežji in nedovoljenih substanc.

Prav tako posvečamo skrb učencem v prvi in drugi triadi in na njim primeren način vodimo razgovore in delavnice.

Redno sodelujemo tudi s starši.

Izvajanje preventivnih delavnic, razgovorov in prepoznavanja stisk lahko pripelje do zelenih rezultatov oziroma do izboljšanja duševnega zdravja.

Marija BEDNJANIČ

Domovinska vzgoja v vrtcu Najdihojca

V skupini Zvezdice smo v tednu pred kulturnim praznikom namenili pozornost spoznavanju naše države. V igralnici smo obesili zemljevid Slovenije, na katerem so otroci iskali znane kraje in njihove značilnosti. Sami smo izdelali plakat o Sloveniji in nanj nalepili slovenske simbole, podobe znanih Slovencev, fotografije glavnega mesta Ljubljane ter najvišjega vrha Triglava.

Otroci so pokazali, da imajo že veliko znanja o naši državi. Poznajo slovensko zastavo, grb, jezik, predsednika države Boruta Pahorja in slovensko himno. Vedo tudi, kako se moramo obnašati ob poslušanju himne, ob katerih priložnostih jo poslušamo in kdo jo je napisal.

To je bila iztočnica za spoznavanje našega največjega pesnika Franceta Prešerna. S svinčniki in barvicami smo risali njegov portret in se preizkusili v pisanju s peresi. Poslušali smo njegovo pesnitev Povodni mož in izvedeli, da praznujemo naš državni praznik na dan njegove smrti.

Otroci so skozi te dejavnosti pridobili prve izkušnje domovinske vzgoje, s katerimi se razvija nacionalna pripadnost in zavest.

Pišemo s peresi ...

Mateja SAJKO,
vzgojiteljica

Tako si predstavljamo Franceta Prešerna ...

PROJEKT MEDIMEDO

Namen projekta Medimedo je pomagati otrokom pri premagovanju strahu pred zdravniki in zdravniškimi pripomočki ter jim hkrati približati človeško telo in njegovo delovanje.

Otroci v vrtcih se s pomočjo študentov medicine preizkusijo v vlogi »zdravnika« in oskrbijo svoje plišaste igrače. Vrtec Najdihojca je v tem projektu v preteklosti že sodeloval. Ker so bili otroci nad njim navdušeni, smo se odločili, da ga bomo izpeljali tudi v tem šolskem letu. Zaradi izrednih epidemioloških razmer tokrat nismo sodelovali s študenti medicine, ampak smo vzgojiteljice same pripravile zanimive in poučne dejavnosti. Upoštevali smo vsa priporočila NIJZ-ja, zato so dejavnosti potekale v »mehurčkih« – po posameznih skupinah.

Pripravili smo medicinski laboratorij z mikroskopom in vsemi potrebnimi pripomočki, kjer so otroci opazovali povečano kapljico krvi, strukturo lasu in objektov, ki so premajhni, da bi jih lahko videli s prostim očesom. Poleg laboratorija

Foto: N. Cibula

Kapljica čisti zobke ...

Foto: A. Mauko

Lunice obvezujejo boleča mesta ...

smo izdelali tudi rentgen s čisto pravimi posnetki kosti in zobozdravstveno ordinacijo. Preko eksperimenta so otroci spoznali in opazovali človeška pljuča ter kaj se z njimi dogaja med dihanjem. Seznanili so se s posameznimi notranjimi organi in jih razvrstili na ustrezne dele modela človeškega telesa. Všeč jim je bil tudi zdravniški plašč ter stetoskop, s pomočjo katerega so lahko poslušali bitje srca. Za igro so imeli na voljo različne poveje, obliže, injekcije, zaščitno opremo in pripomočke za prvo pomoč. V improvizirani sprejemni pisarni so »pisali« recepte za zdravila.

Otroci so se tako preko igre seznanili z delom zdravstvenega osebja, spoznali potek zdravstvene oskrbe in pravila obnašanja pri zdravniku. Pri dejavnostih so aktivno sodelovali in bili zelo radovedni ter na sproščen način premagovali strah pred zdravniškimi pregledi.

Nataša CIBULA, vzgojiteljica

ZAVOD OSNOVNA ŠOLA STARŠE VABI

starše predšolskih otrok k
vpisu v vrtec za šolsko leto 2022/2023.

Vpis bo potekal **od 4. do 15. aprila 2022,**
 vsak dan **od 8. do 15. ure,**
 v **četrtek** pa od **10. do 17. ure.**

Vpisujemo otroke od 11. meseca starosti
 do vstopa v osnovno šolo.

V času vpisa bomo Vloge za vpis sprejemali
 priporočeno po pošti na naslov: **OŠ Starše**
 (s pripisom Vpis v vrtec), **Starše 5, 2205 Starše**
ali osebno pri pomočnici ravnateljca v prostorih vrtca
NAJDIHOJCA v Staršah.

Za vpis potrebujete EMŠO staršev in otroka.
 Vlogo lahko dobite **na spletni strani vrtca**
 (Dokumenti – Vpis v vrtec).

Za dodatne informacije smo vam na voljo
 na tel. št. 040 474 017 (Nada Smolinger)
 vsak dan med 9. in 13. uro ali po e-pošti
nada.smolinger@guest.arnes.si.

VESELIMO SE SREČANJA Z VAMI.

VRTČEVSKI OTROCI SO USTVARILI ...

Daša Dajčman, 5 let K. Gojčič

Filip Bezjak, 5 let M. Sajko, K. Drevenšek

Jaka Jug, 3 leta 8 mes. P. Meznarič

Lara Ornik, 4 leta A. Mauko, M. Lešnik

Maj Krajnc, 1 leto 8 mes. N. Cibula

Tesa Vodušek, 3 leta M. Polajžar

Vid Mesarič, 2 leti 5 mes. A. Kirbiš

Neža Zemljič, 2 leti V. Savnik

Ana Fuks, 6 let G. Bezjak, V. Janežič

Pod slikami: ime otroka, ime mentorice/e

PODJETJE GRADNJE STARŠE d.o.o.

Na Občini Starše in v podjetju Gradnje Starše d.o.o. ugotavljamo, da pri občanih, zaradi morebitnega pomanjkljivega informiranja, prihaja do pomislekov glede poslovanja podjetja. Zato smo se odločili, da vam v tem prispevku podamo nekaj informacij o delovanju podjetja.

Primarna dejavnost podjetja Gradnje Starše d.o.o. je na podlagi Odloka o ustanovitvi izvajanje storitev gospodarske javne službe v naseljih občine Starše, in sicer: izvedba in vzdrževanje javne kanalizacije, odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih ter padavinskih vod, urejanje in čiščenje javnih površin, redno vzdrževanje občinskih cest, izdajanje projektnih pogojev in mnenj za priključitev na kanalizacijsko omrežje za novogradnje, rekonstrukcije in legalizacije stavb ipd. Ker navedena dejavnost ne more pokrivati vseh stroškov dejavnosti podjetja, je le-to primorano delovati tudi na prostem trgu.

Tako podjetje že več kot 10 let uspešno opravlja tudi razna gradbena in obrtniška dela za občane občine Starše in zunanji trg, prav tako bo v letošnjem letu pričelo z izvajanjem gradenj stanovanjskih hiš za trg. Vodstvo podjetja je namreč prepričano, da je z dosedanjim delom dokazalo, da je sposobno kvalitetno izvesti tudi zahtevnejše projekte.

V podjetju je od 16 zaposlenih delavcev 12 delavcev s stalnim prebivališčem v občini Starše.

Dela za Občino Starše podjetje opravlja v skladu z Zakonom o javnem naročanju (preko IN HOUSE pogodb in javnih razpisov), kar pomeni, da tista dela, za katera se podjetje prijavi, opravlja z najugodnejšimi cenami. V kolikor naročenih del podjetje ne zmore opraviti s svojimi delavci in delovnimi stroji, za nemoteno delo najame najugodnejše podizvajalce (preko javnega razpisa ali na osnovi zbiranja ponudb). Tako je podjetje bilo v mesecu februarju uspešno na javnem razpisu Občine Starše, s katerim je občina izbirala izvajalce za izgradnjo infrastrukture v industrijski coni Zlatoličje.

Dela za trg - izvedba bazena ...

Od štirih ponudnikov je bilo cenejše za približno 70.000 evrov neto. Tako podjetje tudi s konkurenčnimi prijemi občini zagotavlja, da določene investicije izvaja po najugodnejših cenah.

V nadaljevanju je na kratko pojasnjena tudi sestava stroška, ki ga mesečno prejmete na položnicah podjetja. Občina Starše je koncesijo za opravljanje storitev odvajanja komunalnih odpadnih ter padavinskih vod podelila

Vsi, ki ste že priključeni na kanalizacijsko omrežje in so vaše odplake očiščene na centralni čistilni napravi Ptuj, imate na položnicah podjetja **Gradnje Starše d.o.o. obračunano:**

- znižano okoljsko dajatev

(10 % oz. 0,0528 evrov/m³ porabljene vode)

Pobrana okoljska dajatev se nakaže na Občino Starše in ne ostane podjetju.

- strošek za odvajanje odplak

(0,5189 evrov/m³ porabljene vode)

Ta postavka je namenjena kritju stroškov: elektrike za črpališča, podizvajalcev za vzdrževanje črpališč, čiščenja kanalizacije, intervencij ob zamažitvah in zastojih črpališč (ki so zaradi neustreznega ravnanja nekaterih občanov vse pogostejša, kljub temu da smo na neustrezna ravnanja že večkrat opozarjali preko Novic Občine Starše), rednega vzdrževanja kanalizacijskega omrežja, amortizacije poslovno potrebnih osnovnih sredstev ...

- omrežnino za odvajanje odpadnih vod (40 % plačate občani in neprofitne organizacije, 60 % pa je subvencioniranih s strani Občine Starše)

Ustvarjeni prihodki iz tega naslova so namenjeni plačevanju najemnine za celotno infrastrukturo kanalizacije, ki jo zaračuna Občina Starše (primarna in sekundarna kanalizacija ter hišni priključki) in za stroške zavarovanja tega omrežja.

Tisti, ki niste priključeni na kanalizacijsko omrežje, plačate 100 % okoljsko dajatev, in sicer 0,5283 evrov/m³.

OPOMBA: Iz zgoraj navedenega je razvidno, da si zaposleni v podjetju Gradnje Starše d.o.o. iz tega naslova ne moremo izplačevati osebnih dohodkov.

podjetju Gradnje Starše d.o.o., za čiščenje komunalnih odpadnih vod pa Komunalnemu podjetju Ptuj d.d.

Podlaga za obračun storitev odvajanja **komunalnih odpadnih vod, omrežnine za odvajanje in okoljske dajatve** so **Elaborat za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja ODVAJANJE KOMUNALNIH ODPADNIH VODA – ODVAJANJE ODPLAK, UREDBE:** o okoljski dajatvi (Ur. l. RS št. 80/12, 98/15 in 81/19) in o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. l. RS 87/2012, 109/2012, 76/17) ter sklepa Občine Starše št. 35410-17/2019-2 in 35410-11/2021-3 (vse je objavljeno na spletni strani podjetja, www.gradnje.starše.si).

V primeru kakršnih koli napak pri obračunu storitev vas prosimo, da napako sporočite podjetju Gradnje Starše d.o.o. (Sanijela Idoska, tel. št. 031 762 807). Na omenjen kontakt lahko sporočite tudi spremembe, v kolikor se ime plačnika/lastnika na položnici ne ujema z dejanskim stanjem.

Gradnje Starše d.o.o.,
dir. Anton EKART

Fotografiji: iz arhiva podjetja Gradnje

Dela za Občino Starše - cesta k POŠ Marjeta, komunalni vodi ...

Proizvodnja sveč v naši občini

WOLF SVEČE, svečarstvo, trgovina in proizvodnja, d.o.o.

Ali ste vedeli, da teče 21. leto, odkar so v naši občini, natančneje v Brunšviku 74, začeli s proizvodnjo sveč na veliko? Silvester Wolf z družino, iz Maribora, se je namreč odločil svoj posel opravljati prav pri nas. Delovne prostore je družina zgradila ob koncu vasi; če se peljete v smeri proti Kungoti, je to na desni strani pred gozdom. Zato je resnično že čas, da jih predstavimo v našem glasilu.

Obiskati sem jih želela ob koncu lanskega leta (zanimivo, na 20. obletnico delovanja), da bi bili predstavljeni v decembrski številki, a zaradi takratne višje sile je pogovor v pisarni podjetja stekel letos. Vljudno me je sprejela hči Silvestra Wolfa, ki je prav tako zaposlena v podjetju, in poklicala očeta – lastnika podjetja. Iz proizvodne hale, iz katere je bilo slišati enakomeren rop strojev, je prišel prijazen gospod v delovnem plašču in me pronicljivo pogledal. A ste nas našli, je vprašal, in se kar malo čudil, da sem se jih odločila obiskati. Kje ste pa bili vseh 20 let, je šaljivo dodal. (G. Wolf, a ne, da nikoli ni prepozno?) Pogovor je stekel in izvedela sem veliko zanimivega o delovni poti SILVESTRA WOLFA ter delu njegovega družinskega podjetja.

Izdelki podjetja Wolf ...

Naš sogovornik Silvester Wolf je Mariborčan, rojen 11. decembra 1961, mestni pubec, kot pravi sam. Opravil je Srednjo gradbeno šolo Maribor, kjer je bil njegov sošolec tudi naš občan Miran Kumer, s katerim sta še sedaj v stiku. Pri Cestnem podjetju Maribor je opravil prakso, v tistem času pa je bil poklican tudi v vojsko. Tam, kjer so stanovali, je v kleti delal svečar Mitja Perger. Po vojski še takoj ni dobil službe, zato si je čas zapolnil tako, da je svečarju hodil pomagat, pri njem pa je ostal kar dve leti. Kot je povedal, se je nato zaposlil v podjetju Metalplast Ruše, obenem pa je vzel tudi popoldansko obrt za izdelovanje

sveč. Sveče so najprej delali kar doma v kuhinji, potem pa se je vse začelo počasi razvijati ...

Na pokopališču v Mariboru so sveče prodajali celih 30 let. Včasih, takrat so bili čisto drugi časi, je Silvester tudi s »katro« vozil sveče in jih prodajal po hišah, danes pa imajo v podjetju drugo politiko. So se modernizirali, nabavili ustrezne stroje, tako da delajo sedaj samo za izvoz. Želeli pa so si večji prostor, ki ne bi imel prehodov po tleh, ampak bi bil velika hala. Imeli so seveda vizijo, kaj in kako bi delali, želeli pa so tudi, da bi bila proizvodnja avtomatizirana.

»Potrebovali smo prostor za halo in ga tudi našli na koncu Brunšvika. Po razgovoru s tedanjim županom Vilijem Ducmanom, v vezi odobritve opravljanja dejavnosti v Brunšviku, smo kupili parcelo in pridobili vsa dovoljenja ter postavili halo. Proizvodnja je stekla konec maja 2002.«

Na vprašanje, kako teče proizvodnja danes, je sogovornik predlagal, da si vse kar ogledava. Peljal me je v prostorno halo, kjer se bohotita dva tekoča trakova.

Sveče, izdelane v Brunšviku ...

Zaposleni – skupaj jih je zaenkrat šest, štirje člani družine in še dva – skrbno bdijo nad dogajanjem in po potrebi ukrepajo, če se kje kaj zalomi. Na manjši polnilni liniji polnijo čajne in cerkvene lučke, na veliki pa nagrobne sveče različnih velikosti. Proizvodnja poteka avtomatizirano – od postavljanja lončkov do zlaganja kartonov na palete. »Vse naše sveče so polnjene z rastlinsko mastjo, kar zagotavlja daljši čas gorenja in boljši izkoristek v zimskem času. Letno proizvedemo za kakšnih 1000 ton sveč,« je dopolnil Silvester Wolf.

Vse sveče so proizvedene za izvoz – večinoma v Evropsko unijo, nekaj pa tudi na Bližnji vzhod. Na vprašanje, ali se pozna trend, da na pokopališčih naj ne bi prižigali več toliko sveč, tudi pri njih, je sogovornik povedal: »V Sloveniji ja, ni več tistega »buma«, ki je bil včasih, drugod pa ne. Pri nas se je začelo poznati že, ko sem še prodajal na pokopališču v Mariboru.«

Na vprašanje, ali prodajajo tudi v Brunšviku, je dodal: »Ne. Nimamo trgovine na drobno in tudi naši artikli na domačem trgu niso zanimivi. Pri nas je še vedno trend nakupovanja raznih »Mojc« in »Kapelic«, ki pa jih mi ne proizvajamo, saj bi za le-te potrebovali drugačno tehnologijo.

Počasi gre moja delovna kariera h koncu (še 2-3 leta). Firmo bosta naprej vodila hčera in zet, saj sta že sedaj zelo prizadeta in polna inovacij.

Jaz pa se bom lahko bolj posvetil svojemu konjičku – restavriranju starih motociklov.«

G. Silvester! Iskrena hvala, da sem smela poklepetati z vami o vaši delovni poti in si ogledati današnjo proizvodnjo sveč, ter seveda – za nekaj trenutkov občudovati vaše jeklene konjičke.

Prav je, da smo občani izvedeli, kaj se dogaja za stenami velike hale ob gozdu v Brunšviku. Seveda pa so sedaj tudi zaposleni na občini podrobno seznanjeni, od kot priteče na občinski račun tisti del davka, ki ga od svoje proizvodnje družina Wolf plačuje v starško blagajno.

Utrinek iz proizvodnje ...

EVA KANCLER - mlada, nadarjena umetnica iz Starš -

uresničuje svoje umetniške sanje. Njene lesene miniaturne hišice in drugi izdelki so unikatni in najdejo svoj dom širom po svetu.

Foto: V. Trifkovič

Eva Kancler, umetnica iz Starš ...

Eva je krenila na svojo lastno pot z željo, da se dokaže, tako na osebnem kot poslovnem področju. Njena umetniška in poslovna pot ne sega samo na področje Slovenije, ampak širom po svetu, kot bomo izvedeli.

Evo poznam že iz njenih otroški dni, zato jo z njenim dovoljenjem tikam.

1. Povej nekaj o sebi, starših, družini, ki si si jo ustvarila.

Po poklicu sem akademska restavratorka, drugače pa umetniška in predvsem ustvarjalna duša. Že od malih nog sem vedno rada ustvarjala, risala in slikala. Lahko bi rekla, da imamo to »umetniško žilico« nekako v genih, saj je oče slikar, sestra pa aranžerka. Tako se je v naši družini vedno veselo ustvarjalo in ni nikoli zmanjkalo čopičev ali barv. Od nekdaj že skupaj sodelujemo in se tudi dopolnjujemo. Nekako sem vedno imela željo, da iz svojega znanja naredim nekaj več in se podam na samostojno poslovno pot, vendar sem kar nekaj časa zbirala pogum. Sedaj ko sem že kar nekaj let tako rekoč »sam svoj šef«, sem vesela, da sem se odločila za to pot, čeprav je velikokrat tudi kaj odrekanja in dela pozno v noč. Predvsem sem vesela, da sem z leti pridobila vedno več poslovne stabilnosti/gotovosti, preden sem postala mama. Sedaj bi mi primanjkovalo časa za realizacijo vseh idej in načrtov. Tako se lahko v času, ko sem mama 20-mesečnemu fantku Eneju, bolj posvetim materinstvu in svoji družini.

2. Otroštvo, kako se ga spominjaš? Verjetno si kazala že takrat svojo ustvarjalnost.

V otroštvu sem se zelo rada igrala s punčkami in mi je bilo v največje veselje, da sem si sama ustvarjala različne prostore. Uporabila sem različne kartonske škatle za postelje in tudi odejice sem si sama izrezala iz blaga. S sestro sva vedno našli nov način, kako si popestriti igro. Tako sva si recimo naredili »hiško« iz kartona, ki sva jo potem polepili z najinimi risbami. Tudi navadne barvice so dobile novo vlogo kot »modeli« za modne kreacije, saj sva jim iz papirja izdelali oblačila, jih oblekle in se nato z njimi

Na poti pri uresničevanju svojih sanj ima Eva Kancler veliko podporo družine, očeta Franca, mame Dragice, ki sta njej in sestri Tini že od mladosti nudila spodbude in pogoje za razvoj talentov. Njeni izdelki, kot pravi sama, so plod timskega družinskega dela, kjer vsak prida kamenček v mozaik. Seveda Eva posebej omeni vlogo očeta Franca, ki je tudi slikar. Ko sem bila v ateljeju, njenem delovnem okolju, sem takoj začutila Evino komunikativnost, navdušenost in predanost za delo, ki ga opravlja. Delovno okolje, kjer se vsak trenutek čuti ustvarjalnost, je neverjetno urejeno. Gledam nešteto predalčkov, od najmanjših do največjih. Ogromno jih je in vsak ima svojo vsebino najrazličnejših materialov, ki jim vdihne življenje s svojim ustvarjanjem. Različna orodja so nujna pri takem delu. Pri tem sta nepogrešljivi umetničina domišljija in domiselnost. V delavnici ima tudi košček za svojega sinka Eneja, ki že dobiva umetniške spodbude.

igrale. Na podoben način še nekako danes funkcioniram, najdem v preprostih stvareh nekaj več oziroma jim dodam neko dodatno vrednost ali vlogo.

3. Kako so te spodbujali starši? Kdo te je navduševal za ustvarjanje?

Ustvarjam že, odkar pomnim, v bistvu že od otroških let. Glede na to, da je moj oče slikar, me je v tej smeri tudi vedno spodbujal. Menim, da brez njega danes ne bi bila tukaj, kot sem. Že od malih nog je moj velik vzornik in mentor. Čeprav sem kot otrok velikokrat z negotovanjem sprejemala njegove slikarske nasvete, saj mi je venomer popravljaj moje risbe, pa dandanes vem, da brez njegove doslednosti, da mi poskuša predati čim več svojega znanja, ne bi napredovala, kljub mojemu talentu. Tako sem imela možnost že v otroških letih spoznati zelo širok spekter različnih slikarskih tehnik in z njimi ustvarjati. Z

Igralni kovček ...

leti se je zgolj spreminjal interes za različne tehnike, materiale in umetniške zvrsti. Opazila sem, da vsakih nekaj let dodam novo dejavnost, ki nastane iz inspiracije, ko nekje vidim nek zanimiv izdelek in me tako prevzame, da moram potem to tudi sama poskusiti.

4. Kateri predmet v osnovni šoli ti je bil najljubši? Zakaj?

V osnovni šoli sem imela najraje likovno in športno vzgojo. Pri teh dveh predmetih sem se enostavno lahko čisto sprostila in uživala. Predvsem mi je bila všeč njuna pestrost, saj sta bila zelo dinamična. Pri likovni vzgoji mi je bilo všeč, da sem lahko širila znanje in spoznavala še več različnih likovnih tehnik. Največ znanja pa sem kljub temu pridobila doma, saj je oče imel veliko knjig o slikanju in sem tako veliko ur prerisovala različne motive in se poskušala približati samemu originalu.

5. Kam si krenila po osnovni šoli? Zakaj? Si upoštevala svojo nadarjenost?

Po izobrazbi sem sicer akademska restavratorka in pa tudi modna oblikovalka, saj sem obiskovala srednjo šolo za oblikovanje v Mariboru. Odločitev, da se vpišem na to šolo, je bila za mene takrat zelo logična. Najbolj me je prepričal obisk same šole, kjer sem lahko поблиže videla, kakšen je program in kakšno znanje lahko pridobim. Predvsem mi je bilo všeč, ker je bilo veliko predmetov, kjer se je risalo, slikalo in ustvarjalo. Dobrodošlo je bilo tudi to, da je bil pogoj, da si bil sprejet, preverjanje likovnega znanja/talenta, ki smo ga izvajali na šoli, in tako nisem potrebovala rezultata splošnega eksternega preverjanja.

6. Kateri je bil tvoj prvi izdelek, na katerega si bila izjemno ponosna in si ga predstavila tudi drugim?

Težko rečem, da je kateri izdelek, ki posebej izstopa, saj sem skoraj v vsakega vložila veliko truda in mi je tako prirastel k srcu. Sem pa v srednji šoli naslikala portret manekenke Naomi Campbell, ki mi je bil izjemno všeč in sem v njega vložila nešteto ur. Tako sem ta portret predstavila tudi na eni razstavi, kjer smo sodelovale družine in kjer starši in otroci skupaj delijo ljubezen do umetnosti. Tako sva se na tej razstavi predstavila oba z očetom, vsak s svojo sliko.

7. Kaj si pridobila s končno izobrazbo? Te izpolnjuje, lahko tudi tukaj pokažeš svojo kreativnost?

Na likovni akademiji sem končala smer restavratorstvo. Z restavratorstvom sem se seznanila že ob koncu osnovne šole, saj se je takrat oče začel ukvarjati s to dejavnostjo. Ko sem jo поблиže spoznala, sem vedela, da je restavrator poklic, ki ga hočem opravljati tudi sama in se tako odločila tudi za to smer študija. Delo restavratorja sem videla v praksi, ko sem pomagala očetu, in sem tako že pred začetkom študija približno vedela, kakšen poklic je to in kaj pričakovati. Še vedno se ukvarjam z restavratorstvom na različnih področjih, kot so lesena plastika, stenske poslikave/freske ali slike. Čez poletje velikokrat delam na kakšnem večjem projektu v cerkvah, čez zimo pa restavriram kakšne manjše umetnine v domačem ateljeju.

Po naravi sem zelo kreativen človek in sem tako zraven restavriranja vedno tudi ustvarjala. Najbolj uživam

Takšno hišico bi si želel vsak otrok ...

predvsem v kreativnih stvareh, kjer se lahko izrazim z barvami, linijami in različnimi materiali. Tako sem zraven restavriranja tudi slikala portrete, domišljajske oz. abstraktne slike ter stenske poslikave. Prav tako sem izdelovala unikatne lesene tablice z otroškimi imeni, občasno tudi izvajam otroške poslikave obrazov na otroških rojstnih dnevih. Vendar sedaj žal ni več časa za vse te dejavnosti in sem nekatere zelo omejila, saj se večinoma časa posvečam izdelavi miniaturnih hišk.

8. Ali z očetom, ki je tudi umetniški ustvarjalec, sodelujeta na umetniškem področju in če, kako? Kakšno vlogo ima mama?

V vseh mojih projektih, ki se jih lotevam, ima pomembno vlogo oče, saj je on tisti, ki izpelje vse moje še tako »neizvedljive« želje. Pri njem velja moto, »vse se da narediti, samo pravo orodje je treba vzeti, če ga ni, ga naredi«. Že od otroštva sodelujeva na različnih projektih. V preteklih letih se je nabralo veliko vaških kapelic in kužnih znamenj, ki sva jih poslikala, in različnih umetniških predmetov, ki sva jih restavrirala. Prav tako nama vsa ta leta pomaga tudi sestra Tina, tako da smo nekakšen »družinski trio«. Skupaj tako prevzamemo tudi kakšen večji restavratorski projekt in smo tako včasih tudi več mesecev na leto na terenu. Med tem časom, ko smo odsotni, pa mama doma pridno skrbi za vsa gospodinjska dela in za urejanje domače okolice.

9. Opiši nam, kako poteka izdelovanje tvojih prekrasnih otroških hišic in kje jih tržiš?

Najprej oče sestavi hišico iz lesa, ki ga damo izrezati na mero, in jo nato pobarvamo. S sestro med tem časom sestaviva kose pohištva, jih pobrusiva in prebarvava oz. polakirava. Nato je potrebno zalepiti mini »tapete« na

ozadje hiške. Ko je večji del narejen, pričnem s šivanjem odejic in malih vzglavnikov. Ko narediva vse dekorativne elemente, kot so cvetlice v lončkih, začneva postavljati stvari v hiško. V eno hiško je vloženo nekje za kakšne 4-5 dni dela. Vedno se trudim, da uporabim za vsak izdelek, ali je to hišica ali kovček, različne materiale. Nato poskušam ustvariti med njimi harmonijo, ki daje občutek domačnosti, saj imamo tudi v realnosti v svojih domovih najrazličnejše materiale, ki se med sabo prepletajo. V večini uporabljam les kot glavni in osnovni material. Mislim, da je to ljudem neizmerno všeč, saj oddaja sam po sebi že neko toplino. Kot zanimivost lahko dodam, da uporabljamo les lipa, ki je star že več kot 25 let in se suši pri nas na podstrešju že več kot 20 let. Res se poskušam v celoti izogibati plastiki in se trudim, da uporabljam večino naravne materiale, kot so les, papir in naravne tkanine.

Svoje hišice prodajam preko spletne strani, kjer se predstavljajo ustvarjalci iz vsega sveta, zato so tako tudi kupci iz vsega sveta. Vedno znova mi je zanimivo, ko pomislim, kakšno dolgo pot bo morala prepotovati hišica, da bo varno prispela na svoj cilj. V veliko veselje mi je, ko vidim, v katere države vse potujejo moji izdelki, kar pomeni, da je očitno nekaj na njih, da privabijo tako širok spekter ljudi. Do sedaj sem poslala izdelke v Ameriko, Kanado, Kitajsko, Avstralijo, Novo Zelandijo, Singapur, Brazilijo, Anglijo, Španijo, Nemčijo, Francijo, Švico. Že na samem začetku sem vedela, da se ne bom omejila samo na Slovenijo, ampak sem ciljala tudi na tujino. Kadar nisem na tistem projektu, vedno delam v domačem ateljeju, kjer se tudi najboljše počutim. Večinoma si delo razporedim

V otroški kopalnici ...

Mi pa kuhamo ...

čez celoten dan, saj delam več stvari hkrati, in potem dan še prehitro mine. So pa tudi dnevi, ko moja kreativnost nekoliko zaspi, takrat pa si tudi vzamem čas za odmor in napolnim baterije za naslednji dan.

10. Kaj mora imeti človek, da izdelata takšne popolne unikatne izdelke? Kdo oz. kaj je tvoja največja inspiracija?

Inspiracijo dobim iz raznih revij za dizajn, oddajah o prenavljanju hiš ter preko spletnih strani, kjer so vedno predstavljene kakšne novosti ročno izdelanih stvari. Vendar uporabim to zgolj kot idejo, saj vedno v vsak izdelek vložim svojo kreativnost in ga naredim po svojih zamislih. Velikokrat se zalotim, kako v trgovinah z najrazličnejšimi artikli najdem inspiracijo oz. idejo, ki bi jo lahko uporabila v svojih izdelkih. Tako na primer kakšna zapestnica postane »noga« od miniaturne mizice in tudi lesena špina, po domače »špala«, dobi novo vlogo, kot ogrodje za miniaturni šotor. Predvsem najbolj uživam, ko ustvarjam nove dizajne hišic oz. kovčkov, ko kombiniram različne barve, stile, materiale. Ves ta proces nastajanja mi je vedno zelo zanimiv in vzpodbuja mojo radovednost, kakšen bo končni rezultat. Tudi sama na začetku ne vem, kako se bosta dizajn in postavitev pohištva spreminjala skozi nastanek. Ideje črpam na dva načina. Eden od teh je, da iz različnih materialov, ki jih imam na razpolago, začnem ustvarjati nekakšno harmonijo ali pa črpam inspiracijo iz idej, ki jih najdem in me takoj pritegnejo.

11. Ali si že prejela kakšne nagrade in priznanja za

Izdelki Eve Kancler ...

svoje delo? Kaj ti pomenijo?

Posebni nagrad do sedaj še nisem prejela, me pa je pozitivno presenetil odziv medijev na naše izdelke. Ko se je pred tremi leti pojavil prvi članek, se je kasneje oglasilo kar nekaj različnih novinarjev. To mi veliko pomeni, saj je pokazatelj, da delamo dobre izdelke, ki so vsak po svoje unikatni in ročno narejeni. Veseli me, da ljudje prepoznajo, koliko truda in pa tudi ljubezni vložimo v njih. Prav tako so v teh letih že dvakrat prišle snemalne ekipe, ki so posnele reportažo o tem, kaj vse počnemo.

12. Praznuješ 8. marec? Kaj meniš o položaju žensk v naši družbi?

Praznika ne praznujem na poseben način, se pa zagotovo vedno spomnim in podarim kakšno pozornost ženskam

v svojem življenju, ki mi nekaj pomenijo. Dandanes menim, da so ženske veliko bolj pogumne in odločne, da se podajo na samostojno pot. Menim, da smo ženske trenutno v nekakšnem »razcvetu«, saj nas ni strah, da se iz začetne ideje podamo tudi na poslovno pot.

13. Kaj si želiš v prihodnosti? Čemu daješ prioriteto v svojem življenju?

V prihodnosti si želim, da bi lahko še naprej delala v tem, kjer uživam. Predvsem je moja želja, da še več časa posvetim svoji družini, ker otroci zelo hitro rastejo in tako je potrebno izkoristiti čas z njimi. Veselim se vseh naših skupnih sprehodov, počitnic in izletov, ki nas čakajo. Prav tako pa vseh malih in velikih zmag, ki jih bomo skupaj dosegli.

14. Kako izkoriščaš prosti čas?

Kadar imam prosti čas, ga trenutno skoraj v celoti posvetim sinčku Eneju, ker mi je to sedaj najpomembnejše. Je v obdobju, ko se vsak dan kaj novega nauči, in tako preprosto uživam že v najbolj preprostih stvareh z njim. Radi pa se tudi odpravimo na kak sprehod ali pa tudi kakšen izlet čez vikend.

15. Kaj bi svetovala mladim?

Mladim bi svetovala, naj si upajo in izkoristijo opcije in možnosti, ki so nam dandanes dane in so res dostopne na preprost način. Internet nam omogoča, da lahko svoje izdelke prodamo kjerkoli v svetu. Zaenkrat so tudi vsi moji paketi prispeli do kupcev, ki so bili iz daljnih dežel. Mislim, da je najbolj pomembno, da v svoj izdelek in svoje sposobnosti verjamemo že na začetku. Mladi si morajo upati vstopiti na tuji trg. Torej – le pogum v roke in si upati.

Draga Eva, hvala za odgovore. Tebi in tvojim želim še naprej veliko ustvarjalnih idej, izdelkov in poti.

Marta STEPIŠNIK

Fotografije: iz arhiva E. Kancler

Eva ob svoji hiški ...

JOŽEF LEŠNIK - LÖSCHNIG

(18. 3. 1872 - 23. 10. 1949)

Pomolog, avtor, agronom, sadjar, risar

Jožef Lešnik v mlajših letih ...

Letos obeležujemo 150-letnico rojstva Jožefa Lešnika – ob tem jubileju bomo napisali nekaj člankov ter podrobnosti o njegovem življenju in delu.

Dunaj, kot prestolnica Avstro-Ogrske in mnogih imperijev, je vse od začetka tiskane besede do današnjega dne z imenom ulice počastila samo dva Slovenca, Miklošiča

in našega Jožefa Lešnika. Imenovan je bil za dvornega svetnika, prav tako pa v zgodovini Slovenije ni nikogar, ki bi izdal več knjig ali publikacij na tem področju. Ne samo, da je bil priznan v Avstro-Ogrski, kasnejši Avstriji, ampak velja za enega največjih strokovnjakov na področju sadjarstva na svetu. Njegove knjige se še danes, po 100 letih uporabljajo in ponovno izdajajo.

Glede na njegov prispevek svetovnemu sadjarstvu, vinogradništvu in preučevanju različnih izboljšanj ter gojenju sort in preučevanju ter modernizaciji vzgajanja le-teh lahko trdimo, da v slovenskem merilu, v nam znani zgodovini ne obstaja oseba, ki bi naredila več na tem širokem področju. Njemu v čast je bilo poimenovanih tudi več sadnih sort. Žal pa je bil zaradi takratnega sistema sistematično črtan, čeprav se je kot zaveden Slovenec želel vrniti v domovino. Ponujeno mu je bilo zaničevanja vredno delovno mesto in neprimerno njegovi usposobljenosti.

Ta članek je namenjen temu, da se obudi spomin nanj, ter zavedanju, da iz naših koncev prihajajo tudi takšni velikani svojega časa, ki jim v zgodovini Slovenije ni podobnih. V nadaljevanju bomo obudili kaj več o njegovem življenju in delu.

ROJSTVO

V Šentjanžu na Dravskem polju, v hiši št. 17 (danes Starše 22), se je 18. 3. 1872 rodil Jožef Lešnik, kot prvorojenec v slovenski kmečki družini Lešnik, ki so jo po domače imenovali pri Zemljakovih, njega pa Zemljakov Zepa. Omenjeno hišno ime v spisih zasledimo že v začetku 18. stoletja.

Jožef Lešnik z ženo in hčerko ...

KMEČKI SIN

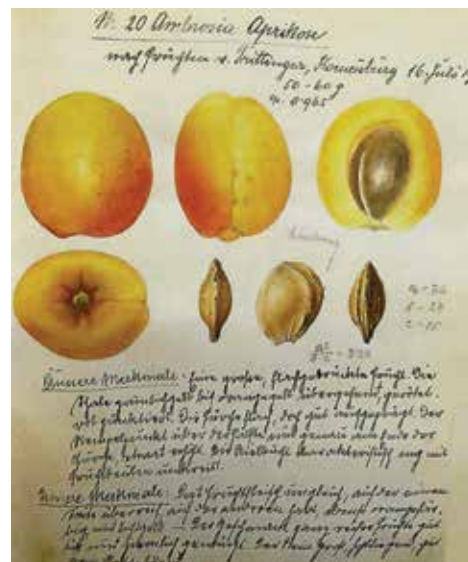
Jožefov oče Franc Lešnik, rojen 1846, je umrl star le 46 let. Bil je velik in izobražen kmetovalec, saj je 24 let vodil graščinsko posestvo Ravno polje (grofa Herbersteina) v Šentjanžu na Dravskem polju. Bil je tudi načelnik krajevnega šolskega odbora, ki je zaslužen, da so leta 1877 zgradili šolsko poslopje v Staršah. Njegova mati Ana, roj. Finžgar, iz Marjete na Dravskem polju (1843 – 1931), je bila samozavestna in vzorna slovenska mati in gospodinja. Rodila je 6 otrok in jih odlično vzgojila. Umrla je stara 90 let. Takrat se je nanjo spomnil slovenski dnevnik Jutro.

Od sinov je največ dosegel ugledni sadjarski strokovnjak Jožef, brat Lojz je bil upravitelj posestva v Maruševcu, najmlajši Fric je doma prevzel posest, bil je tudi župan in po njem se nadaljuje rod in hišno ime Zemljakovi. Poznano je tudi, da je njegova nečakinja Jelka, ki se je rodila v zakonu Jožefove sestre Marije in učitelja Kodermana, postala žena slovenskega pisatelja in novinarja Davorina Ravljana.

Zemljakova domačija leži na 1. dravski terasi, le streljaj od farne cerkve, šole in graščine. Za sadovnjakom pod teraso pa meji na staro strugo Drave (danes Krajinski park Drava).

Zanimivo je, da se je Jožef rodil prav v letu, ko so v Mariboru ustanovili deželno sadjarsko in vinarsko šolo, nam bolj poznano kot predhodnico Kmetijske šole.

Otroška leta je preživel na domači kmetiji in pomagal očetu v pisarni uprave posestva. Sodeloval je pri delih v sadovnjaku in se seznanjal z vinogradništvom. Pri skupni mizi je spoznaval sorte sadja in grozdja, ki so po jedi priš-

Urejeni Lešnikovi zapiski z nazornimi slikami ...

li na mizo. Vsak otrok je moral povedati, za katero sorto gre. Tako se je že kot zelo mlad seznanil s pomologijo (pomologija: veda o sadnem drevju in sortah).

Ljudsko šolo je obiskoval v domačem kraju, nekaj razredov realke pa v Mariboru.

Leta 1889 je končal kmetijsko šolo v Grottenhofu pri Gradcu. Natančneje se ta šola, ki obstaja še danes, imenuje Deželna poljedelska šola (Landes Ackerbauschule Grottehof). Leta 1890 je postal uslužbenec na veleposestvu grofa J. Merana na Meranovem ali na Prinčevem vrhu nad Limbušem, kjer je sedaj vinogradniška posest Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru. Izkazal se je za zelo sposobnega. Kot risar je sadje in vse, kar je bilo s tem v zvezi, v svojih publikacijah v veliki meri narisal kar sam. Tu je služboval dve leti.

Po služenju vojaščine v cesarski vojski je leta 1894 nastopil službo strokovnega in potovalnega učitelja na Sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Potovalni učitelj pomeni, da je potoval po podeželju in prirejal različne strokovne tečaje za napredne sadjarje in vinogradnike tistega časa. Začel je izdajati list »Der Obstgarten«.

Leta 1897 se je poročil s Štefanijo Hren, hčerko nadučitelja Antona Hrena v Šentjanžu na Dravskem polju, ki mu je postala zvesta življenjska sopotnica in sodelavka. V zakonu sta se jima rodili hčerki Karolina Ana Maria in Claudia Maria Justina Margaretha, ki sta ju osrečili s tremi vnuki.

LEŠNIK KOT STROKOVNJAK V AVSTRIJI

Leta 1898 je Jožef prevzel službo strokovnega učitelja na deželni šoli za vinarstvo in sadjarstvo v Kremsu na Nižjem Avstrijskem in se posvetil predvsem sadjarstvu. Pričel je pisati strokovne knjige in članke s tega področja. Po njegovih usmeritvah so začeli saditi obcestne sadne nasade, ki so še v 60-tih letih 20. stoletja stali ob glavnih magistralnih cestah na slovenskem Štajerskem.

Kot strokovni učitelj je prirejal številne tečaje za uč-

telje in cestarje (delo v obcestnih nasadih). Predaval je o sadjarstvu in vkuhanju sadja. V šolski drevesnici je uredil prvo posredovalnico za prodajo sadja.

Leta 1905 je postal deželni sadjarski nadzornik v Korneuburgu za deželo Nižjo Avstrijo. Tu je z velikim uspehom organiziral sadjarsko dejavnost med tamkajšnjimi kmeti in kot poslovodja sadjarske družbe vplival na razvoj sadjarstva v drugih avstrijskih deželah. Medtem je izredno študiral več semestrov na Visoki kmetijski šoli na Dunaju. Skrbel je za ustanovitev deželnih drevesnic in vzornih nasadov na Nižjem Avstrijskem. Uvedel je tečaje

Jabolko v vsej svoji lepoti ...

Nekaj izdanih del ...

za sortiranje in pakiranje sadja, za sadjarske pomočnike oz. mojstre. V vzorčnih predelovalnicah sadja je prirejal tečaje za brezalkoholno predelavo sadja, izdelavo ribezovega vina in drugih sadnih vin. Na deželi je urejal sušilnice za sadje in uvajal varstvo pred škodljivci in boleznimi sadnih rastlin. O tem je napisal več strokovnih člankov, letakov in brošur. Njegovo delo in izumi mu niso prinesli le visokih priznanj, marveč tudi izredno popularnost.

PRVA SVETOVNA VOJNA

V začetku leta 1915 je kot vojak preživel zimo v Karpatih. Nato je bil leta 1917 v bitkah pri Doberdolu in Kobaridu. Sodeloval je pri avstrijski ofenzivi leta 1916, italijanski protiofenzivi leta 1917 kot pionirski oficir in bil večkrat odlikovan.

Leta 1917 je bil odpoklican iz vojske in postal vodja tovarne za predelavo sadja v Münchendorfu pri Dunaju. V Avstriji je namreč primanjkovalo hrane in so ga kot strokovnjaka uporabili na koristnejši način.

Po vojni leta 1918 se je Jožef Lešnik nameraval vrniti v domovino. Ob nastanku nove države se je prijavil vladi v

službo, a so mu ponudili tako podrejeno mesto, da ga ni mogel sprejeti. Zato je ostal v Avstrijski republiki.

Od l. 1919 do 1923 je skrbel za vodenje samostojne katedre za sadjarstvo in kot honorarni docent predaval na visoki kmetijski šoli (Bodenkultur) na Dunaju.

SPET V DEŽELNI SLUŽBI

Po letu 1922, ko so ustanovili nižje-avstrijsko kmetijsko zbornico, je vodil strokovno službo kot direktor za vinarstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo. Pripravil je več razstav sadja. Leta 1923 je bil imenovan za vladnega, leta 1925 pa za dvornega svetnika. Leta 1923 je postal podpredsednik in 1927 predsednik deželne sadjarske zveze. Od leta 1904 je izdajal list »Der Obstzüchter«, ki je usahnil konec vojne in v katerem je sam napisal več člankov, tudi za sadjarsko

Poimenovanje ulice po Jožefu Lešniku na Dunaju ...

Jožef Lešnik z ženo ...

in pomološko družbo. Nekaj njegovih zapisov so prevedli tudi v slovenski jezik. Od leta 1918 do 1920 je bil soizdatelj časopisa za vrtnarstvo in sadjarstvo.

Leta 1933 je Jožef Lešnik odšel na študijsko popotovanje po ZDA, predvsem na ogled tamkajšnjih sadjarskih in vinogradniških območij. Obiskal pa je tudi akademske agronomske raziskovalne centre, med drugim tudi najpomembnejši takratni ameriški Center za agronomijo na Univerzi v Kaliforniji Berkeley. Svoje popotne vtise je l. 1934 opisal v knjigi »40 Tage Nordamerika« ...

Kaj več z njegovih poti in življenju pa morda v naslednjih glasilih.

NEKAJ NJEGOVIH STROKOVNIH DEL

- »Praktische Anleitung zum rationellen Betriebe das Obstbaues« (Navodila za racionalno poslovanje v sadjarstvu) je dosegla sedem izdaj s 472 stranmi in številnimi ilustracijami (339) ter petimi barvnimi tabelami.
- Najpomembnejša Lešnikova knjiga, napisana s 14 sodelavci, ki jo še danes strokovnjak rad vzame v roke, je: »Die Mostbirnen« (Moštne hruške). Izšla je na Dunaju 1913. leta.

Med sodelavci sta navedena tudi slovenska strokovnjaka: Franc Goričan, deželni sadjarski učitelj v Mariboru, in Martin Humek, deželni sadjarski učitelj, urednik Sadjarja in vrtnarja v Ljubljani.

Tepka je tipična slovenska hruška, od katere je pri nas le še nekaj starih dreves, ki bi jih bilo potrebno zaščititi in nasaditi nove. Nekdaj pa je bila skoraj na vsaki slovenski kmetiji.

Černivka je razširjena na Gorenjskem in je najbrž nastala iz semena tepke (Humek, Löschnig).

Zimska strdenka (medenka) je razširjena na Štajerskem (Goričan, Löschnig).

Jožef Lešnik je objavil več strokovnih knjižic (nekaj jih navajamo), ki so doživele vrsto ponatisov in drugih strokovnih prispevkov:

- Die Obstweinebereitung (Izdelava sadjevca) – 8 izdaj.
- Das Einkochen das Obstes im Haushalte (Vkuhanje sadja v gospodinjstvu) – 8 izdaj; 151 strani.

Jožef Lešnik v zrelih letih ...

- Das Einkochen des Obstes in bürgerlichen Haushalte (Vkuhanje sadja v meščanskih gospodinjstvih) – 3. izdaja, 151 strani, 50 slik, Wien – Leipzig.
- Empfehlenswerte Obstsorten (Priporočljive sadne sorte) je izredno delo s 112. barvnimi tabelami sort, s sodelovanjem dveh strokovnjakov.
- Der Frischverkauf des Obstes (Prodaja svežega sadja) – 52 strani, Stuttgart 1907.
- Obstbau, Pflanzung und Pflege der Obstbaume (Sajenje in oskrba sadnega drevja) – 751 strani, 10. izdaja, Wien 1923, 1928.

Objavil je številne referate, strokovne članke in poročila. Sodeloval je na več kongresih, posvetovanjih in strokovnih prireditvah. Vodil je razne tečaje in predaval. S slovenskimi strokovnjaki je imel Lešnik tesne stike in je vplival na razvoj, zlasti na slovensko sadjarstvo.

PRIZNANJA

Jožef Lešnik je prejel več civilnih in vojaških odlikovanj:

- Medaljo častnega člana glavne zveze vinskih obratov v Avstriji.
- Medaljo častnega člana deželne zveze na Nižjem Avstrijskem.

- Medaljo častnega člana deželne sadjarske in vinogradniške zveze za Avstrijo.
- Plaketo in častno članstvo Avstrijske družbe za sadjarstvo in pomologijo.
- Bil je častni član 16. strokovnih zvez in ustanov.

Po Jožefu Lešniku so imenovane naslednje tri sorte sadja:

- Poletno jabolko Jožef Lešnik.
- Lešnikova renata.
- Zgodnja češplja »Svetnik Lešnik«.

Njemu v čast so imenovali sklad za šolanje študentov v stroki, ki se je imenoval Lešnikova ustanova, in na Dunaju po njem poimenovali tudi ulico.

PROSLAVA JUBILEJA

Šestdesetletnico rojstva našega rojaka Jožefa Lešnika so slovesno proslavili na Dunaju 18. marca 1932. Proslave so se udeležili ministri, visoki funkcionarji in mnogoštevilni častilci. Iz vse Avstrije je prišlo preko 3000 sadjarjev. Sklenili so, naj vsak sadjar, vsaka šola in občina zasadi po eno sadno drevo, ki bo spominjalo na velikega sadjarskega strokovnjaka iz Slovenije.

Ob tej priložnosti so izdali brošuro s 30 stranmi o delu slavljence z naslovom »Jožef Löschnig«, ki jo je založila ustanova Löschnig na Dunaju. V brošuri je opisano življenje in delo tega strokovnjaka, čigar ime je spoštovano ne le v vsaki kmečki hiši avstrijske republike, marveč je poznano v vsej Evropi in svetu, kjer je razvito sadjarstvo, vrtnarstvo in vinogradništvo.

Jožef Lešnik se je upokojil leta 1939. Vendar samo na papirju. Ustvarjal je naprej in tako končal še veliko pomembnih del.

SLOVENSKE VEZI

Zaradi velike zaposlenosti je Lešnik redkeje prihajal na obisk v domače kraje. Je pa ga večkrat obiskal brat Fric, na Dunaju ali kje na poti ... Zelo pristne stike in odnose je imel Lešnik z domačijo in najbližjim redno pošiljal izvode vseh svojih del; od tod je domačim poznana njegova veličina.

Zanimivo je, da so v Lešnikovi družini na Dunaju govorili vsak dan v tednu v drugem jeziku, en dan tudi slovensko.

Lešnik je vzdrževal tesne stike s slovenskimi sadjarji tudi po prvi svetovni vojni, zlasti z M. Humekom, urednikom Sadjarja in vrtnarja v Ljubljani. Ob svojih obiskih v domovini se je zanimal za razvoj stroke in je s svojimi deli vplival tudi na razvoj pri nas. Svoj priimek je pisal po nemškem pravopisu, ker mu je takratni župnik priimek tako napisal v krstni list. Potrebno je povedati, da so rojstne oz. krstne knjige pisali do 17. stoletja v latinščini, nato v nemščini in na prelomu zadnjega stoletja v slovenščini. Ta priimek mu je ostal, ko je odšel iz Maribora.

Nekaj pred smrtjo je Lešnik obiskal svojo domovino in profesorja Josipa Priola, ravnatelja Inštituta za sadjarstvo

v Mariboru. Povedal mu je tudi, da je v domačem vrtu vzel nekaj domače zemlje, ki mu jo bodo položili v njegov grob. Umrl je 23. 10. 1949, v 78. letu starosti na Dunaju, malo pred polnočjo, za posledicami srčnega infarkta.

Z njim pa je umrl eden največjih sadjarsko-vinogradniških in pomoloških ekspertov prve polovice 20. stoletja v svetovnem merilu, ki je v državi in izven nje užival visoko priznanje, človek prakse in stroke. Opisali so ga, da je bil zelo discipliniran, ciljno orientiran, kreativen in delaven človek. Samo takšen je kmečki otrok s Štajerske v akademskih krogih lahko postal tako spoštovana osebnost. Na pogrebu se je od njega poslovila množica njegovih stanovskih prijateljev in preprostih ljudi. Kljub njegovi preprostosti in skromnosti je za njim ostala bogata dediščina njegove veličine.

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE JOŽEFU LEŠNIKU - LÖSCHNIGU

Ploščo so odkrili v nedeljo, 4. 10. 1992, na Zemljakovi domačiji, z njo pa počastili 120-letnico rojstva vsesplošno priznanega strokovnjaka.

Veliko uglednih gostov in domačinov je ta dan obiskalo rojstno domačijo Lešnika in spregovorilo.

Doc. dr. Herbert Kepel z Dunaja je poudaril, kaj pomeni, pa naj bo v Avstriji ali Sloveniji, imeti spoštovanja vrednega moža, ki svojega rodu in porekla ni nikdar zatajil.

Tone Partljič pa se je ob tej priložnosti upravičeno spomnil njega in mnogih velikih mož slovenstva, ki so se morali razdajati in uspevati drugje.

Lešnik nam je zapustil več kot dvajset strokovnih knjig in več sto člankov v strokovnih revijah, ki jih je tudi sam izdajal.

Ob 150-letnici njegovega rojstva bomo v tem letu posadili kakšno sadno drevo več. V prihodnje pa bomo skušali v turistični destinaciji Ravno polje, z Občino Starše ter ostalimi institucijami v Sloveniji, narediti več za njegovo prepoznavnost.

Nada TURNŠEK KLINC,
turistična vodnica

Spominsko obeležje v Staršah ...

GASILSKA ZVEZA STARŠE

- 20 LET DELOVANJA

Gasilstvo ima na območju sedanje občine Starše zelo dolgo tradicijo, natančneje 135 let je od tega, ko je bilo ustanovljeno prvo gasilsko društvo, to je PGD Starše. Po časi, a vztrajno so se rojevala še PGD Prepolje, nato PGD Zlatoličje in kot najmlajše še PGD Trniče. Društva so takoj po II. svetovni vojni bila povezana v takratno Okrajno gasilsko zvezo Ptuj, saj so naši kraji takrat sodili pod ptujski okraj. Šele kasneje smo prešli pod okraj Maribor in temu smo se prilagodili tudi gasilci. Tako smo bili povezani v Gasilsko zvezo Maribor, kasneje, po razdružitvi občine Maribor na šest občin, pa v občinsko Gasilsko zvezo Maribor Tezno, kasneje pa zopet v skupno Gasilsko zvezo Maribor. Med tem časom smo tudi v naših krajih dobili svojo občino Starše, gasilci v novo nastali občini pa občinsko Gasilsko poveljstvo (OGP) občine Starše, ki se je še naprej povezovalo v Gasilsko zvezo Maribor.

V letu 2000 smo pričeli razmišljati o ustanovitvi svoje Gasilske zveze Starše. Imeli smo voljo, usposobljen kader, predvsem pa veliko poguma. Pričeli so potekati razgovori med predstavniki OGP Starše in GZ Maribor o razdružitvi. Dogovorili so se o sporazumnem izstopu društev naše občine iz GZ Maribor. Ta dogovor je bil sprejet v prvi polovici meseca aprila leta 2001. Takoj za tem so društva sklicala izredne občne zборе, na katerih so sprejela sklep o izstopu iz Gasilske zveze Maribor in sklep o ustanovitvi Gasilske zveze Starše. Po opravljenih vseh tehničnih in pravnih formalnostih je bil sklican ustanovni občni zbor Gasilske zveze Starše, ki je potekal 26. aprila 2001 v prostorih PGD Zlatoličje. Za prvega predsednika je bil izvoljen Ivan Furek iz PGD Zlatoličje, za prvega poveljnika pa Franc Petek ml. iz PGD Starše.

V zvezi se je takoj resno pristopilo k delu, saj je prvo tekmovanje GZ Starše za vse kategorije bilo izvedeno že 3. junija 2001 v Staršah, kjer je bil takrat edini primeren

Tekmovanje GZ Starše ...

prostor za izvedbo mokre vaje. Prvenstvena naloga novo nastale gasilske zveze je bila usposabljanje in izobraževanje gasilcev ter opremljanje društev. Pričeli smo z nabavo osebne zaščitne opreme, kot so čelade in zaščitne obleke, nadaljevali z nabavo izolirnih dihalnih aparatov, nato pa smo pričeli postopoma po društvih tudi z nabavo novih gasilskih vozil.

V letu 2006 je bila Gasilska zveza Starše organizatorica državnega gasilskega tekmovanja za pionirje in mladino, kar je tudi uspešno izvedla.

15. avgusta 2007 pa je v zvezi zavladala črna. Odjeknila je vest, da je po zahrbtni bolezni umrl predsednik Ivan Furek. Do občnega zbora in volitev leta 2008 je zvezo vodil njen podpredsednik Ivan Paveo. Na skupščini 9. maja 2008 je bilo izvoljeno novo vodstvo, predsednik je postal Branko Vogrin, funkcijo poveljnika pa je prevzel Ignac Auer; le-to je na naslednjem mandatu prevzel Andrej Skodič.

Ob praznovanju 10-letnice delovanja zveze smo razvili prapor gasilske zveze, ki je naš simbol in ponos. Tudi na tekmovalnem področju so bile in so še vedno enote iz naših društev zelo uspešne, saj se je dvema enotama uspelo

uvrstiti na gasilsko olimpijado, in sicer leta 2013 mladincem iz PGD Starše ter leta 2017 še članom A, prav tako PGD Starše. V zvezi skrbimo tudi za mednarodno sodelovanje med gasilci. Vsa društva v gasilski zvezi imajo podpisana prijateljska sodelovanja oziroma listine o pobratenju z gasilci iz R Hrvaške ali R Avstrije.

Gasilska zveza ima podpisano listino o partnerstvu z gasilci iz Budve v Črni Gori. To listino smo podpisali leta 2017, ob pra-

Na intervenciji ...

znovanju 11. dneva gasilcev GZ Starše in 130-letnice delovanja PGD Starše. Vsa ta leta smo si tudi prizadevali, da bi imeli ustrezne prostore za delovanje zveze. Ta želja se je uresničila konec leta 2020, ko je PGD Starše odstopilo prostor, ki smo ga v letu 2021 preuredili in opremili ter bo služil kot pisarna GZ, štabna soba za poveljstvo zveze in civilno zaščito. Seveda pa tukaj brez pomoči Občine Starše in štaba civilne zaščite ne bi šlo, kljub temu da je bilo ogromno prostovoljnega dela opravljenega z lastnim trudom.

Na Gasilski zvezi Starše bomo tudi v prihodnosti gasilsko zvezo vodili skladno s prizadevanjem za učinkovitejšo usklajevanje gasilskega dela, strokovno organizacijo usposabljanja operativnih gasilcev in vodstvenega kadra, podporo vsem štirim PGD v naši občini ter nudili podporo pri nakupu gasilske opreme po društvih. Razvoj in uspehi, ki jih je GZ dosegla v dveh desetletjih, so dobro zagotovilo, da bo, enako zavzeto in premišljeno kot doslej, opravljala humano gasilsko poslanstvo tudi v prihodnosti.

Andrej SKODIČ

40 let sodelovanja med KD Alojz Colnarič in KD Ivan Goran Kovačič Lovas

Bilo je 1. maja davnega l. 1981, ko smo pevci Kulturnega društva Alojz Colnarič Starše in nekateri povabljeni prvič obiskali kraj, v katerem je pokopan Alojz Colnarič – prav po njem se imenuje naše društvo.

Ob enih zjutraj smo z avtobusom krenili preko Varaždina in Osijeka do Vukovarja, kjer nas je pričakal Ivo Jandrič, uslužbenec OO Zveze borcev Vukovar. Skupaj smo se odpeljali do Lovasa, kjer nas je čakalo tudi veliko številno krajanov in funkcionarjev lokalne samouprave. Skupaj smo se odpeljali na pokopališče, kjer smo bili izredno presenečeni nad urejenostjo tega slovenskega groba (tako ga imenujejo v Lovasu). Opravili smo žalno komemoracijo, sledilo je polaganje vencev in cvetja. Ko je venec položil brat pokojnega Alojza, naš zborovodja in organist Slavko Colnarič, je z roko zajel zemljo groba, jo poljubil in raztresel po grobu. Takrat se je v meni zbudil čut, da moram narediti vse, da se bosta naši društvi povezali. S takratnim in današnjim predsednikom Ivom Bogadom sva si segla v roke, sledil je bratski objem in poljub z obljubo, da bova storila vse, da se bo moja odločitev uresničila. Nato smo se vrnili v šolo v center vasi, kjer so nas čudo-

vito pogostili s slavonskimi dobrotami, in sledilo je nepopisno vzdušje prijateljstva. Že v Vukovaru, ko je vstopil Ivo Jandrič, in kasneje v Lovasu, se je velikokrat slišal pozdrav: »Dobrodošli nam, dragi Slovenci!«

V naslednjih letih so sledili obiski delegacij obeh društev v Lovasu in Staršah. Kmalu je dozorela želja, da smo leta 1988 podpisali listino o pobratenju. Ta mogočna manifestacija je izrazila trajno povezanost naših društev, čemur je čez leta sledilo pobratenje občin Starše in Lovas. Da to pobratenje in bratska naveza ni mrtva črka na papirju, dokazujejo tudi dejanja.

Leta 1991 smo sprejeli pregnano družino Vukojevič iz Sotina, ki jo je prijazno gostila družina Stanka in Hanike Sel. Preko bratske navezanosti je pokojni častni občan Drago Koser predlagal, da zvonove, ki jih je darovala pobratena župnija iz Predinga v Avstriji, darujemo porušeni cerkvi v Lovasu. Ti zvonovi so bili kasneje oddani novi župniji v Vukovaru, kjer so takrat gradili novo cerkev, posvečeno Kraljici mučencev. Leta 2006 smo v naši župnijski cerkvi postavili nove orgle, v soglasju z našim farnim župnikom Rudijem Koželnikom pa smo stare orgle poklonili župniji v Lovasu.

Ko se danes oziram skozi teh 40 let, sem kot predsednik društva ponosen, da smo tako zapisali zgodovino našega društva. Še prav posebej pa sem ponosen, da smo z nadgradnjo našega pobratenja uspeli – pobratili sta se tudi občini. Zato izkoriščam priložnost, da se z največjim spoštovanjem zahvalim prvemu županu naše občine Viliju Ducmanu, saj je velikodušno podprl to zamisel, ki je mogočno odmevala tako v naši občini kot v občini Lovas.

Naj živi slogan, »PESMI SO KOT MOSTOVI«, saj pesmi, glasba in ples gradijo prijateljstva in rušijo sovraštva.

Pavel KRIŽOVNIK,
predsednik KD Alojz Colnarič

Foto: iz arhiva društva

Grob v Lovasu, kjer je pokopan Alojz Colnarič ...

20 let umetniškega vodenja zborovodje in organista Francija Divjaka

Bilo je 27. oktobra 2001, ko smo pod vodstvom Slavka Colnariča peli na komemoraciji ob spomeniku talcev ob cesti v Prepolje, zvečer pa nameravali imeti pevsko vajo. A doseglo nas je žalostno sporočilo, da je naš pevovodja Slavko v kritičnem stanju v bolnici. Naslednji dan smo sprejeli žalostno vest, da se je za vedno poslovil.

Bili smo neizmerno prizadeti in zaskrbljeni, kako naprej. Spomnil sem se na umetniškega vodjo Noneta Certus Francija Divjaka, mu zaupal našo stisko in obljubil je, da bo naredil vse, da bomo lahko zapeli ob Slavkovem slovesu.

Ker smo pevci Francija že poznali, smo ob njegovem prihodu čutili veliko olajšanje.

Prosili smo ga, da bi odslej bil on naš zborovodja in organist.

S Francijem Divjakom je nastal velik preobrat v umetniškem delu. Osvežili smo program, še posebej sakralnega, saj je zborovodja velik poznavalec cerkvene glasbe in petja.

Pod njegovim vodstvom smo gostovali v pobratenem Lovasu in Mähringenu, se udeleževali raznih revij in srečanj pevskih zborov, še posebej dekanijskih, kjer smo bili zelo uspešni, občinskih prireditev in proslav, komemoracij, občnih zborov.

Neizmerno smo mu hvaležni za njegovo bogato znanje, ki nam ga razdaja. Upam si trditi, da smo s Francijem Divjakom najbolj dostojanstveno nasledili 92-letno umetniško delo družine Colnarič.

Vokalna skupina KD Alojz Colnarič ...

Foto: iz arhiva društva

Zato se našemu zborovodji Franciju Divjaku iz srca zahvaljujemo za njegovo zvesto pripadnost in visoko strokovnost, da zmoremo realizirati vse načrtano.

Žal so nam epidemiološke razmere onemogočile, da bi lahko realizirali vse tiste načrte, ki smo si jih zadali, predvsem to, da bi obiskali Lovas ob 40-letnici sodelovanja in obnovili listino o pobratenu. Čeprav je naše število pevcev omejeno, so glasovi izvrstni in omogočajo, da z največjo mero dovršenosti zapojemo.

To je pa predvsem zahvala našemu zborovodji in organistu Franciju Divjaku.

Gospod Franci Divjak, pevci KD Alojz Colnarič se vam iz vsega srca zahvaljujemo za vaš dolgoletni trud in vam kličemo še na mnoga leta!

Pavel KRIŽOVNIK, predsednik KD Alojz Colnarič

6.000.000 LADJIC ZA 6.000.000 ŽRTEV

»6.000.000 ladjic za 6.000.000 žrtev« je dobrodelni projekt v spomin žrtvam genocidov ter današnjim žrtvam človeške ignorance najranljivejših v naši družbi.

Ladjice bodo zbirali vse do 9. maja 2022. Iz zbranih ladjic bo skupina študentov arhitekture ustvarila umetniško inštalacijo, ki bo na voljo za ogled. Ob končani inštalaciji bodo ladjice poslali v reciklažo.

Zbrani denar bo namenjen društvu UP-ornik za plačilo najnujnejših položnic ter nakup trgovinskih darilnih kartic za vse uporabnike. 8. 2. 2022 je bilo v pristanišču že 2. 088 133 ladjic.

Pred časom smo vas pozvali k sodelovanju in ponovno vas vabimo, da še izdelujete ladjice, saj jih bomo v mesecu aprilu zbrali in odpeljali naš prispevek.

VSAKA LADJICA ŠTEJE!

Anita BABIČ

PROSLAVA IN RAZSTAVA V ROŠNJI

V soboto, 5. 3. 2022, se je ob 15. uri v Kulturnem domu Rošnja pričela proslava ob slovenskem kulturnem dnevu, ob dnevu žena in jubileju KUD »Franc Ileč«.

Ob podelitvi listine častni član društva - Marjen Malek in Branko Lešnik ...

PROSLAVA

V programu prireditve so nastopili člani Društva upokojencev Starše. Vokalna skupina DU 70+ je zapela slovensko himno, sledil je nagovor predsednika društva Marjana Maleka o kulturnem prazniku in dnevu žena. Vokalna skupina DU 70+ in recitatorke so v nadaljevanju predstavile pesmi in vsebine, ki so bile namenjene dnevu žena. Maloštevilno občinstvo v dvorani sta navdušili članici DU še s skečem DU o življenju žene na vasi ali v mestu.

Kot vedno so tudi tokrat kulturni program popestrili družina Marijana Hercega, zapeli sta tudi Alenka in hči Katarina, predvsem slednja je navdušila s solo petjem pesmi Zlati prah.

Sledil je prevzem občinskega grba, ki ga je v okviru projekta Slovenija kvačka izdelala Barbara Solatnik. Grb je prevzel podžupan občine Starše Anej Lukan. Zahvalil se je izdelovalki grba, Barbara pa je predstavila čas trajanja svojega dela. V nadaljevanju je podžupan pozdravil vse navzoče, se zahvalil za program prireditve, čestital ob dnevu žena in 35-letnici delovanja KUD »Franc Ileč«.

Proslave se je udeležila tudi direktorica občinske uprave Mojca Kacjan.

V nadaljevanju programa so z belokranjskimi plesi nastopili člani folklorne skupine Veseli pastirji. Predsednik KUD »Franc Ileč« je spregovoril še o 35-letnem delovanju kulturnega društva in sekcij ljudskega petja in godenja. Spomnil je tudi na smrt soustanovitelja društva Srečka – Izidorja Perneka; med drugim je povedal, da bo društvo vsako naslednje leto organiziralo v njegov spomin srečanje pevcev in godcev v Rošnji.

Branku LEŠNIKU je predsednik podelil listino častni član društva za njegovo 35-letno aktivno delovanje v društvu. V nadaljevanju so zagodli z ljudskimi vižami prav Godci ljudskih viž KUD »Franc Ileč«.

Prireditve so zaključili vsi nastopajoči s pesmijo Prav lepa je šentjanška fara, ob spremljavi harmonike. Ljudske viže in ljudske pesmi so donele še po proslavi.

RAZSTAVA

Članice DU Starše so organizirale tudi razstavo ročnih del, v razstavi so sodelovali tudi člani DU Marjeta na Dravskem polju in društva Ajda iz Starš. Lepo razstavo so si z veseljem ogledali obiskovalci prireditve in nastopajoči.

Utrinek z razstave ...

Hvala vsem, ki ste sodelovali v tej skupni kulturni prireditvi.

Marjan MALEK

Nastopajoči ob koncu skupaj zapeli ...

Rez potomke stare trte v Staršah

V nedeljo, 13. 3. 2022, je Turistično društvo Starše z Občino Starše izvedlo prireditve ob potomki stare trte, na pročelju osnovne šole v Staršah. Rez potomke stare trte je opravil občinski viničar Janez Ekart. Ob opravljanju reza je donela ljudska viža godca Marijana Hercega, zapeli pa so člani KUD Alojz Colnarič.

Po zaključku reza je udeležence prireditve nagovoril predsednik TD Starše Marjan Malek. Poudaril je pomen reza, se zahvalil za 10-letno opravljanje vloge viničarja Janezu Ekartu ter zaželel, da tako to vlogo opravlja nov viničar Igor Trstenjak. Predvsem pa poudaril, da ta potomka stare trte pomeni turistično ponudbo in da je eden od pomembnih protokolarnih dogodkov, oboje pa predstavlja po Sloveniji aktivna vinska kraljica Anja Kelc.

Prav tako je vse navzoče v imenu gospodarja trte nagovoril podžupan občine Domen Majcen, se zahvalil dosežanju viničarju, sedaj častnemu viničarju, in razglasil, da je novi viničar Igor Trstenjak. Oba sta se zahvalila, Igor Trstenjak pa obljubil, da bo deloval v dobro trte, občine in TD Starše. Prav tako je bil imenovan novi kletar Damijan Hvalec.

Navzoče je nagovoril tudi mestni viničar MO Maribor Stanislav Kocutar. V nagovoru je pohvalil dobro delo s

Ob koncu prireditve ...

Foto: F. Furek

potomko stare trte, ki jo je pred enajstimi leti posadil prav on, ter navedel tudi dve osebnosti iz naše občine, Jožeta Colnariča, ki je napisal knjigo o brajdah, in Jožefa Lešnika, priznanega sadjarja.

V kulturnem programu so nastopali Godci KUD »Franc Ilec, Marijan Herceg, vokalna skupina PGD Zlatoličje in KUD Alojz Colnarič Starše. Prireditve je vodil Aleksander Furek. Za pogostitev je poskrbela turistična kmetija Golob iz Zlatoličja.

Marjan MALEK

DRUŠTVO UPOKOJENCEV STARŠE

VABILO

**SKLICUJEMO REDNI ZBOR ČLANOV
DRUŠTVA UPOKOJENCEV STARŠE,**

**KI BO V SOBOTO, 2. 4. 2022, OB 11. URI
V HOTELU ROŠKAR V HAJDOŠAH.**

DNEVNI RED:

1. Otvoritev in izvolitev organov zbora
2. Potrditev dnevnega reda
3. Poročilo predsednika društva
4. Poročilo blagajničarke društva
5. Poročila sekcij
6. Razprava in potrditev poročil
7. Beseda gostom
8. Obravnava in potrditev programa s finančnim načrtom
9. Razno

Svojo prisotnost potrdite članom UO DU.

Marjan MALEK, predsednik društva

VABILO

**Sklicujem redni Zbor članov TD Starše,
ki bo v soboto, 9. 4. 2022, ob 17. uri
na turistični kmetiji Golob, Zlatoličje 123,
z naslednjim DNEVNIM REDOM:**

- Otvoritev zbora, izvolitev organov zbora
- Potrditev dnevnega reda
- Kulturni program in podelitev priznanj TD
- Poročilo o delovanju v letu 2021
- Razprava in potrditev poročila
- Beseda gostom
- Predlog programa dela TD v letu 2022 s finančnim načrtom
- Razprava in potrditev programa
- Razno

Spoštovani člani, predlagam, da prijavite svojo udeležbo na zboru do 7. 4. 2022 Heleni Bandur in da ob vstopu v dvorano poravnate letno članarino, tisti, ki tega še niste storili (a' 10,00 EUR).

Prosim, če potrdite udeležbo. Hvala!

Turizem smo ljudje!

TURISTIČNO DRUŠTVO STARŠE

Marjan MALEK, predsednik društva

PRIJAVA NA RAZPIS

Turistično društvo Starše razpisuje za podelitev priznanja – plakete z bronasto, srebrno in zlato sončnico v letu 2022.

Plakete bodo podeljene na turistični prireditvi POZDRAV JESENI v vaškem središču v Staršah v mesecu septembru.

Občanke, občane in nosilce javnih zgradb pozivamo, da s fotografijo spremljajo urejenost svojega okolja skozi vse leto in se do 10. 9. 2022 pisno prijavijo na natečaj za izbor kandidatov za prejem plakete.

Prav tako bo hortikulturna komisija TD Starše spremljala urejenost okolja in nato predlagala UO TD Starše podelitev bronaste, srebrne in zlate plakete s sončnico.

Turizem smo ljudje !

Marjan MALEK, predsednik TD

Spoštovani občani in občanke!

Župnijska Karitas Starše je na pobudo Nadškofijske Karitas Maribor pristopila k zbiranju humanitarne pomoči Ukrajini.

Zbirali bomo:

- suha ali trajna ter dobro zapakirana osnovna živila, ki ne potrebujejo hlajenja (moko, testenine, mleko, olje, otroško hrano, konzerve – paštete, ribe, narezek ...),
- higienske pripomočke (pralni prašek, univerzalna čistila, milo in šampon za osebno nego, zobno pasto in ščetke),
- higienske robčke in plenice,
- vodo v plastenkah.

Osnovno humanitarno pomoč bomo zbirali v petek, 25. 3. 2022, ponedeljek, 28. 3. 2022, in v sredo, 30. 3. 2022, od 16. do 18. ure.

Zbirališča bosta:

- Starše – v župnišču,
- Prepolje – v krajevni skupnosti.

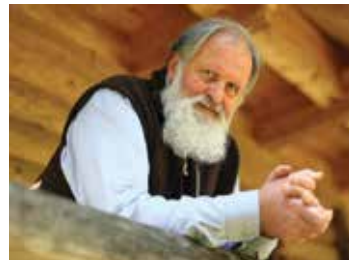
Pokažimo dobrosrčnost in solidarnost do trpečih Ukrajincev. Za vsak vaš dar se vam že vnaprej iskreno zahvaljujemo!

S prisrčnimi pozdravi!

Župnijska Karitas Starše

DRUŠTVO UPOKOJENCEV STARŠE,
KUD »FRANC ILEC« LOKA – ROŠNJA IN
TURISTIČNO DRUŠTVO STARŠE

VAS VABIJO NA SREČANJE S PATROM KARLOM GRŽANOM

V KULTURNI DVORANI KULTURNEGA DOMA
ROŠNJA, ROŠNJA 40 A.
SREČANJE BO V TOREK, 22. 3. 2022, OB 18. URI
NA TEMO: »TA KRASNI, NORI SVET«.

VLJUDNO VABLJENI, VSTOP PROST!

VABILO

PRIDELOVALCE PIJAČ IZ GROZDJA SAMORODNIC VABIMO NA OCENJEVANJE v četrtek, 7. 4. 2022, ob 17. uri v Kulturnem domu Rošnja, Rošnja 40 a.

Turistično društvo Starše vabi vse pridelovalce fermentiranih pijač iz grozdja samorodnic (jurka, šmarnica, kvinton in ...), da oddajo pred ocenjevanjem ali na dan ocenjevanja vzorec fermentirane pijače. Ta predstavlja eno (1) originalno zaprto vinsko steklenico količine 0,5 l, 0,75 l ali 1,0 l. Vzorec fermentirane pijače mora biti bister in brez usedlin. Pri oddaji izpolnite obrazec.

Najbolje ocenjena vina bodo prejela pokale, sodelovali pa bomo tudi na odprtem državnem ocenjevanju, ki bo potekalo v Beltincih 20. maja 2022. Naše društvo mora vina oddati do 12. 4. 2022.

Ocenjevanje bo opravila posebna komisija TD Starše, ki jo bosta vodila Aleksander Furek in Anja Kelc. Sestava komisije: občinski viničar in njegov pomočnik, vinska kraljica, župan občine, podžupan občine, člani TD ali predstavniki pridelovalcev pijač iz grozdja samorodnic na območju občine Starše.

Vzorec vina lahko oddate osebno Heleni Bandur, Rošnja 45 (Bar Ivanka), Aleksandru Fureku in Feliksu Fureku, Zlatoličje 100. Povabili bomo tudi Gezo Farkaša.

Ta dan se bomo spomnili tudi našega rojaka Jožeta Colnariča, slovenskega agronoma, rojenega 20. 2. 1925 v Staršah; doktoriral je iz vinogradništva in napisal knjigo Vinogradništvo.

Na prireditvi ocenjevanja bosta sodelovala godca ljudskih viž in člani ansambla Mladi Baroni.

Prosim za udeležbo.

Hvala !

Marjan MALEK, predsednik TD Starše

ZAKAJ JE 8. MAREC DAN ŽENA?

Dan žena je mednarodni praznik žensk, ki ga praznujemo vsako leto 8. marca. Je dan praznovanja ekonomske, politične in socialne enakopravnosti in dosežkov žensk.

Zgodovina dneva žena

Osmega marca 1857 so ženske delavke, zaposlene v tekstilnih tovarnah v New Yorku, organizirale protest. Uprle so se nečloveškim delovnim pogojem in premajhnim plačam. Policija je protestnice napadla in pridržala. Dve leti kasneje, prav tako v marcu, so te ženske ustanovile prvi delavski sindikat, da bi se tako lahko vsaj poskusile zavarovati in si pridobiti nekaj osnovnih pravic na delovnem mestu. Osmega marca 1908 se je na ulicah New Yorka zbralo 15 tisoč žensk in zahtevalo krajše delovne ure, boljšo plačo, volilne pravice. Njihov slogan se je glasil "Kruh in Vrtnice". Kruh je simboliziral ekonomsko varnost, vrtnice pa boljšo kvaliteto življenja. V maju je Socialistična stranka Amerike razglasila zadnjo nedeljo v mesecu februarju za državni praznik žensk.

Uradno priznanje mednarodnega praznika dneva žena

Toda dve leti kasneje, leta 1910, je na mednarodni socialistični konferenci v Kopenhagnu nemška feministka in socialistka Clara Zetkin predlagala priznanje mednarodnega praznika žensk. Njen predlog so sprejeli in dan žena namenili počastitvi boja za ženske pravice, vključno pravico do volitve. Na tej konferenci pa še niso izbrali datuma za praznovanje. Leta 1917 so na zadnjo nedeljo v mesecu februarju ženske v Rusiji spet pričele s protestom, ki je bil tokrat podkrepljen s sloganom "Kruh in Mir", ki je bil odziv na več kot 2 milijona ruskih vojakov, ki so umrli v vojni. Kljub vsem pritiskom ženske s protestom niso prenehale, dokler ni bil car prisiljen k odstopu in je začasna vlada ženskam odobrila volilno pravico. To se je zgodilo 23. februarja po julijanskem koledarju, ki je takrat še veljal v Rusiji. Na gregorijanskem koledarju pa je ta dan označeval 8. marec.

Enakopravnost žensk v Sloveniji

Tudi v Sloveniji so potekali boji za enakopravnost žensk, tako je že leta 1897 začel izhajati ženski časopis Slovenka, medtem ko je bilo prvo žensko društvo ustanovljeno leto kasneje. Pomembna je letnica 1906, ko je Marija Urbas kot prva Slovenka doktorirala, in sicer iz filozofije na graški univerzi. Ženske so se že močno približale enakopravnosti s tem, ko je bila leta 1945 uzakonjena splošna volilna pravica. Leta 1974 je bilo v ustavo SFRJ zapisano določilo, da ima vsaka ženska svobodno odločanje o rojstvu otrok, tri leta kasneje pa je bila uzakonjena

še pravica vsake ženske do umetne prekinitve nosečnosti iz drugih, ne le zaradi zdravstvenih razlogov. Leta 1989 je začel delovati prvi telefon v sili za pomoč ženskam in otrokom, ki so postali žrtev nasilja.

Kaj pa danes?

Delež žensk na vodilnih položajih je v Sloveniji med najvišjimi v Evropski uniji.

Statistični urad Republike Slovenije je razkril, da je bil delež žensk na vodstvenih položajih v Sloveniji v letu 2020 med najvišjimi v državah članicah Evropske unije. Slovenke predstavljajo 40 odstotkov osebja na vodilnih položajih.

V državi Sloveniji živi več kot milijon žensk in njihova povprečna starost je 45 let, kot je bilo ugotovljeno prvega julija 2020. Povprečna življenjska doba je 84,2 leti, kar je 5,7 let več kot pri moških. Največ žensk ima srednješolsko izobrazbo. Vseeno je delež diplomiranih študentk večji od deleža študentov, ki uspejo pridi do diplome.

Tveganju revščine so ženske bolj izpostavljene. Povprečna ženska plača znaša 111 evrov manj od povprečne moške plače. Kar se tiče dohodka, se največje razlike kažejo v starosti nad 60 let in pri tistih, ki živijo same; torej, povprečna plača ženske je še vedno nižja od povprečne moške plače.

Evropska komisija poudarja, da je enakost spolov osrednja vrednota EU in načelo, za katero se bo še naprej borila. Evropa je v svetovnem merilu območje, kjer so dekleta in ženske najbolj varne in najbližje enakosti. Zaposlenost žensk in njihova zastopanost na vodilnih položajih se povečujeta, vendar se ženske še vedno soočajo z neenakostjo, grožnjami, zlorabami in nadlegovanjem.

Sporočilo tega praznika je – kljub njegovi dolgoživosti – še vedno aktualno.

Anita BABIČ

8. MAREC, mednarodni dan žensk

Praznujemo ga lahko vse ženske – ne glede na starost, pripadnost, prepričanje ...

Nas pa je zanimalo, ali ga praznujejo naše občanke – kako in zakaj.

NUŠA SVENŠEK, medicinska sestra

Ponosna predstavnica ženskega spola sem med drugim predvsem za meni pomembno prelomnico, ki se je pri nas zgodila že leta 1770. Namreč takrat si je ŽENSKA – Marija Terezija izborila, da je šolstvo začelo pripadati državi in ne cerkvi.

Težko si je predstavljati, vendar pred 100 leti so imele ženske glavno vlogo samo kot matere in žene, ne kot osebe, ki bi si lahko gradile kariero. In še kasneje, ko so dosegle, da so lahko delale (ne pretirano cenjena dela), so za to potrebovale privolitev moškega.

Kljub velikemu napredku in zmagi žensk v kratkem obdobju ne smemo misliti, da smo dosegle vrh. Kajti ni še dosežena enakopravnost v celoti. Še vedno smo manj zastopane v političnem življenju in na najvišjih položajih gospodarstva, kot tudi v vsakdanjem življenju.

Včasih so bila praznovanja ob dnevu žena bolj vidna (prirejali so praznovanja), medtem ko je 8. marec izgubil pomen.

Ženske si še vedno nismo izborile tega, da bi nas cenili vsak dan posebej. Preveč smo pohlevne, o sebi menimo, da nismo dovolj sposobne. In velikokrat smo druga drugi največji sovražnik, kar pa je najslabše za skupno borbo. Menim, da bi se morale ženske ob prazniku same spomniti, da nismo druga drugi nenehne nasprotnice, stopiti skupaj in ozavestiti, da prav z medsebojno podporo zmoremo največ.

Tudi sama ne dam dovolj pozornosti temu prazniku in si ne privoščim posebnega praznovanja. Mi pa je toplo pri srcu, ko se moški člani družine spomnijo in pokažejo spoštovanje s kakšnim cvetom.

Drage ženske, praznujte vsak dan – dan (da ste) žena, ne le 8. marca.

VALENTINA BRUMEN, ekonomska tehničarka

8. marec praznujemo v spomin na boj žensk za enakopravnost, za ženske pravice, vključno z volilno pravico. V poslovnem okolju sindikat vsem zaposlenim ženskam v podjetju vsako leto ob dnevu

žena podari cvetje. V zasebnem okolju pa običajno od moškega spola prejmemo kakšno manjšo pozornost, čestitko ali cvetje. Ženske v krogu družine in prijateljic naš praznik običajno obeležimo z druženjem in manjšimi pozornostmi, ki si jih izmenjamo med sabo. Praznik 8. marec mi pomeni spomin na ženske, ki so se v preteklosti borile za ekonomske, politične in socialne enakopravnosti, da smo danes v družbenem položaju, kjer smo enakopravne in s svojimi pravicami. Današnji položaj žensk v družbi je v glavnem enakopraven moškemu, če ravno sama menim, da v praksi to še vedno ne drži v celoti. Še vedno so na vodilnih mestih večinoma moški, saj ti še zmeraj veljajo za sposobnejše od žensk. Po drugi strani pa se danes od žensk pričakuje, da so uspešne v poslovnem svetu, zaposlene, si ustvarijo družino, skrbijo za otroke in gospodinjstvo. Ob vsem tem pa, da še imajo čas za sebe, za druženje s prijateljicami, rekreacijo, in so vedno nasmejane, dobre volje in prijazne do vseh okrog sebe.

dr. KLAVDIJA ČUČEK TRIFKOVIČ, prof. zdravstvene vzgoje

Mednarodni praznik žensk je praznik z dolgoletno tradicijo, ki je posvečen vsem ženskam in ga praznujemo v več kot 100 državah v svetu. Sama kot visokošolska učiteljica in po osnovni izobrazbi medicinska sestra delujem v poklicu, ki se opredeljuje predvsem kot ženski poklic. Kot visokošolska učiteljica sem ponosna, da izobražujem za izjemno plemenit poklic, kot je poklic diplomirane medicinske sestre/zdravstvenika, katerega pomen se je še dodatno izkazal predvsem v teh turbulentnih časih epidemije s covid-19. Praznik 8. marec mi pomeni priznanje vsem ženskam za vse naše dosežke in vloge, ki jih prevzemamo. Ob prazniku me razveseli kakšna rožica, ki jo dobim od svojih družinskih članov in tudi sodelavcev na delovnem mestu. V številnih državah je položaj žensk še zmeraj omejen in neenakopraven. Vesela sem, da živim v državi, kjer smo ženske pomemben člen v družbi in imamo možnosti doseganja zelenih ciljev, tudi do najvišjih položajev. Želela bi, da bi bilo enako v vseh deželah sveta. V vseh poklicih in na različnih položajih je pomembno povezovanje in sodelovanje obeh spolov, kjer vsak zase in skupaj lahko prispevata k razvoju in napredku v družbi. Prav je, da ima vsaka ženska možnost izbire in se sama odloča o vlogah, ki jih bo prevzemala.

ANICA SEL, kmetovalka

8. marec praznujem vsako leto, že odkar se spomnim. Ne predstavlja mi obdarovanja v smislu daril, temveč se vsako leto razveselim pozornosti svojih najdražjih, običajno šopka in nečesa sladkega, z obiskom kakšnega koncerta. Predstavlja mi dan, ko se ob kavici družim z ženskami, ki jih imam rada, s svojo hčerko, sestrama, prijateljicami. Zdi se mi pomembno, da si ustvarimo tradicijo praznovanja, saj je vsakodnevni tempo naporen in je prav, da si znamo vzeti čas tudi za druženje in veselje.

Mislím, da se je položaj žensk v zadnjih desetletjih zelo izboljšal, ženske aktivno prispevamo na vseh področjih družbe, prav pa je, da držimo skupaj, se podpiramo in spodbujamo.

NATAŠA KRAJNC, frizerka

8. marca posebej ne praznujem. Vedno dobim cvet ali rožico, prav tako tudi sama kakšno podarim. Ta dan imamo ženske svoj dan in smo lahko ponosne na prednice, ki so nam priborile enakopravnost in neodvisnost.

NATALIJA ZAVRŠKI, ekonomistka

8. marec praznujem tako, da si v poslovnem krogu podarimo kakšno rožo. Še posebej so ta dan pozorni poslovni partnerji, ki se potrudijo in izpostavijo pomen nas, žensk, s kakšno pozornostjo oziroma majhnim darilom. Današnji položaj žensk se mi zdi boljši, kot je bil še pred časom. Sama lahko rečem o svojem položaju, kako ga čutim kot ženska v poslovnem svetu. Glede na to, da sem podjetnica in opravljam bran-

žo, ki velja za moško stroko, moram priznati, da sem kot ženska zelo cenjena in nimam občutka manjvrednosti, kvečjemu se mi zdi, da sem še privilegirana.

Foto: N. Jakol

ANITA KIRBIŠ, vzgojiteljica predšolskih otrok

Prav gotovo je to dan, ki je malo drugačen od drugih, saj smo ženske takrat v središču pozornosti in deležne drobnih darilc. Na ta dan se spomnimo, da so se morale ženske boriti za ekonomsko, politično in socialno enakopravnost, da so dosegle to, kar imamo danes. Prav bi bilo, da bi se tega zavedale in se za to še naprej borile. Današnji položaj žensk v naši družbi po mojem mnenju še vedno ni popolnoma enakopraven moškim. Marsikje so ženske za isto delovno mesto plačane manj, prav tako je še vedno več moških na vodilnih položajih. Zelo sem vesela, da sem zaposlena v poklicu, kjer prevladujemo ženske in ni zaznati neenakopravnosti. Vem pa, da ni povsod tako. Tudi v družini ženske nismo več tako odvisne od moških, smo izobražene in enako kot moški nosimo denar v hišo in preživljamo družino. S svojimi partnerji enakopravno odločamo o pomembnih odločitvah. Menim pa, da bi bilo potrebno narediti veliko več pri odpravi nasilja nad ženskami, ker je žal še vedno veliko žensk po svetu, ki trpijo.

Odgovore zbrala Marta STEPIŠNIK

VSAKA ROŽA JE ZASE LEPA, NAJLEPŠA PA JE V ŠOPKU ROŽ ...

Dragi starši, babice, dedki, tete, strici
in drugi občani!

IŠČEMO NAJLEPŠI ŠOPEK.

Pomagajte nam ga najti
v četrtek, 24. 3. 2022, ob 17. uri
v Gasilskem domu Trniče.

Vabimo vas: skupina Rožice in vzgojiteljici,
učenci in učiteljice POŠ Marjeta.

MATERINSKI DAN

Ste kdaj že slišali rek, ki pravi, da ni večje ljubezni od tiste med materjo in njenimi otroki? Nobenega dvoma ni, da je ta vez, ki se prične že pred rojstvom otroka, zares posebna, zato je lepo, da se je občasno spomnimo in jo tudi primerno proslavimo.

Pri nas in po svetu

Slovenci smo edinstveni – kot edini narod na svetu namreč praznujemo materinski dan 25. marca, na isti dan kot Marijino oznanjenje. Materinski dan je bil po drugi svetovni vojni pri nas ukinjen zaradi dneva žena, 8. marca, danes pa praznujemo oba praznika. Svet glede praznovanja materinskega dneva sicer ni poenoten, največ držav pa materinski dan praznuje drugo nedeljo v maju.

V Etiopiji materinski dan praznujejo kar tri dni. Praznovanje priredijo po deževni dobi sredi jeseni, praznik pa je pospremljen s tridnevno pojedino, ki se imenuje Antrosht.

V Paragvaju materinski dan praznujejo 15. maja, isti dan pa praznujejo tudi dan neodvisnosti. Materinski dan se praznuje na isti dan kot dan neodvisnosti v čast aktivistki Juani Marí de Lara, ki je imela ključno vlogo na dogodkih, ki so se odvili 14. maja 1811 in so omogočili neodvisnost države.

V Belgiji praznujejo dva materinska dneva, čeprav se uradno »pravi« materinski dan praznuje drugo nedeljo v maju. V okolišju okoli Antwerpa veliko ljudi materinski dan praznuje 15. avgusta, saj Marijino vnebovzetje smatrajo kot izviren materinski dan, praznik v maju pa kot komercialno različico tega.

Tako v Franciji kot Nemčiji so za matere velikih družin zaradi nizke rodnosti v preteklosti uvedli sistem nagrajevanja. V Franciji so tako leta 1906 nagradili deset mater, ki so imele po devet otrok, leta 1928 pa so v Franciji namesto materinskega dneva, ki je z vojno prišel iz ZDA, praznovali dan številčnih družin. Prav tako so od leta 1938 v nacistični Nemčiji zaradi nizke rodnosti nagrajevali matere, ki so rodile določeno število otrok, s križcem Mutterkreuz. Namen obdarovanja je bil širjenje nacistične ideologije in ustvarjanje čiste arijske rase.

Ali ste vedeli?

- Ali ste vedeli, da materinski dan praznujemo šele od leta 1908, ko je Anna Jarvis iz Filadelfije v ZDA počastila svojo mamo s posebno javno slovesnostjo?
- Sodobno praznovanje materinskega dne je v večini držav popolnoma skomercializirano. Anna Jarvis, ustanoviteljica tega posebnega praznika, je pravzaprav ostro nasprotovala komercializaciji tega dne – šla je celo tako daleč, da je proti komercializaciji svojega praznika vložila tožbo, a jo je žal izgubila.
- Dandanes materinski dan v večini držav praznujejo v marcu ali maju, preostale države pa tudi v drugih poletnih, jesenskih ali zimskih mesecih. Pravzaprav

je takšna razporeditev celo zelo poštena, saj tako materinstvo po svetu slavimo čez celo leto.

- Ali ste vedeli, da se beseda mati v večini sodobnih jezikov začne s črko »m«? Mutter, mana, mere, mother, ma, mai, matka, majka, mor, moer, madre, mat, mama, mare, maica so besede, ki označujejo to skrbno žensko bitje, ki ga imamo vsi tako radi.
- Materinstvo je zares posebna stvar, vendar imajo ženske v življenju na voljo le določeno obdobje, v katerem lahko postanejo matere (v strogo biološkem smislu, seveda). Vendar pa obstajajo ženske, ki se običajnim pravilom materinstva malce izognejo. Ali ste vedeli, da je bila najstarejša mati v zgodovini stara kar neverjetnih 65 let? Sodobna medicina res dela čudeže.
- Otroci so res pravi izvir sreče, kajne? Več jih je, bolj je veselo! Če je to res, potem je bila prva žena ruskega gospoda Vassilyeva zagotovo najsrečnejša ženska na svetu. Podatki namreč kažejo, da naj bi v 18. stoletju rodila 69 otrok, med njimi kar štirikrat četverčke, sedemkrat trojčke in šestnajstkrat dvojčke. Impresivno, se vam ne zdi?

Anita BABIČ

Feri Lainšček

Mama

Mama je zmeraj
na tvoji strani.
Tudi če nimaš prav,
te brani.

Pomaga ti iz zadrege
in vse napravi zate,
saj mama zares
verjame vate.

Lepo je, da ima
tudi mama mamo,
da kdaj nasloni glavo
na njeno ramo.

Lepo je, da je babica
še skoraj mlada
in te ima
neskončno rada.

Ni večjega bogastva
na tem planetu,
kot je ljubezen v srcih
vseh mam na svetu.

Kaj jim lahko
v zahvalo damo?
En tak poljub
kot ga otrok hrani za mamo.

(Vzeto iz knjige: Pesnice za zimsko veselje,
založba Mali junaki)

Simbolika praznovanja

SPOMLADANSKI PRAZNIKI

Damjan J. Ovsec, naš znani etnolog, umetnostni in kulturni zgodovinar je avtor dela Praznovanje pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu. Knjigo sem malo vzela v roke in našla veliko zanimivega.

Pustni čas predstavlja most med zimo in pomladjo.

Nekoč je veljalo, da traja od svetih treh kraljev do pustnega torika. Datum pusta se letno spreminja glede na datum velike noči.

Glavni pustni dan je pustni torek, pustno dogajanje pa se zaključuje s pepelnico, ko se začne 40-dnevni post pred veliko nočjo. Za pusta si nadenemo različne maske – od tradicionalnih do takšnih, ki so odraz sodobnega družbenega življenja. S pustom so povezani različni običaji, pustni plesi, sprevodi pustnih mask, skratka zabava in bogato obložena miza s pustimi dobrotami.

Pustne maske preganjajo tudi zle zimske duhove in kličejo pomlad.

Kdaj se je velika noč oblikovala kot največji krščanski praznik?

"Velika noč se veže na starejši judovski pastirsko-pomladni praznik pasho, v katerem je združen tudi spomin na beg iz Egipta. Zato je najstarejši krščanski praznik. Hkrati je s pripravo nanjo (štiridesetdnevni post, veliki teden) in njenim izzvenenjem s sedmimi velikonočnimi nedeljami do binkošti tudi najdaljši.

Od pepelnice do velikonočne nedelje sega namreč velikonočna doba, od velike noči do binkošti ali petdesetodnevja pa nastopi velikonočni čas. Je premični praznik, povezan z nastopom prve pomladanske polne lune in po njej se orientirajo tudi številni drugi cerkveni prazniki. Sveto velikonočno tridnevje (petek, sobota in nedeljo) je Cerkev postavila v središče cerkvenega leta in je tudi zgodovinsko vzeto najstarejši krščanski praznik.

O krščanskem praznovanju velike noči v prvih desetletjih ni podatkov, saj so verjetno kristjani iz judovstva obhajali veliko noč s svojimi rojaki, čeprav z novo vsebino. Spomin Jezusovega odrešilnega trpljenja in vstajenja, ki je za kristjane ključni dogodek, je veliko noč določil za največji cerkveni praznik. Najstarejše priče za praznovanje veselja, ki je po veliki noči prevevalo vernike, pa so že od začetka 3. stoletja. Ko se je ta praznik osamosvojil, so kristjani zelo skrbeli za to, da so ga praznovali v nedeljo, ki je dan Kristusovega vstajenja. Poleg tega tudi Sončev dan in začetek tedna ter praznovanje nikakor ni smelo sovpadati s pasho."

"Tehnično" gledano je velika noč tudi praznik spomladanskega enakonočja, pomladi in Kristusovega vstajenja, upanja in novih načrtov.

"Velika noč sega v obdobje spomladanskega ekvinokcija, začetka pomladi, ko so stara ljudstva praznovala začetek novega leta. Poleg tega je bila velika noč vedno tudi (pomladni) ljudski praznik. Z njim so bili pač trdno povezani ljudsko verovanje, šege, stare navade, predstave in pojmovanja, ki so v dobršni meri preživele in se predvsem na podeželju ohranile do današnjih dni."

Prastara praznovanja pomladi

Že prastari pomladni prazniki so bili povezani z različnimi kultmi zelenja, čaščenjem ognja, vode in podobno. Verjetno butare izvirajo iz tega časa.

"Ko je praznovanje velike noči z Vzhoda prišlo v Evropo, je Cerkev naletela na prastare pomladne praznike in obredja. Povezana so bila z različnimi vegetacijskimi kultmi, čaščenjem otrok (nedolžnost in pomladanska rast) ter devic (čistost, s katero je treba začeti novo leto), ognja in vode ter drugimi elementi, ki so značilni za to pomladno obdobje. Prastarih praznovanj pomladi, novega letnega cikla, rasti in razplodnje v naravi (primer je novo življe-

Kurenti KUD Polanec ...

Japonska kutina v cvetju okoli velike noči ...

nje, ki se izvali iz jajca in kasneje pirha), upanja, novih načrtov pa tudi arhaičnih bogov preroda, ki so že pred Kristusom jeseni umirali ter se spomladi z vegetacijo spet prebujali in vstajali od mrtvih, Cerkev ni mogla izkoreniniti. Skušala jih je bolj ali manj uspešno zgolj prekriti. Zato ima krščanska velika noč za seboj dolg razvoj, v katerem so sodelovali različni mitologije in simboli, se določeni elementi opuščali in nastajali novi ter z njimi nove vsebine. Že najstarejši narodi, na primer Indijci, Babilonci, Grki, Feničani, Rimljani, so v različnih pomladnih obredjih nosili v procesijah zelene okrašene veje, cvetje in podobno. Z zelenjem so spomladi in posebno ob ekvinoxialnem novem letu krasili templje, hiše, stanovanja."

Od tod izhajajo tudi naše butarice?

"Naša butara predstavlja dediščino omenjenega, hkrati pa ima tudi svoj razvoj in posebnosti, kakor sta na primer ljubljanska butarica ali lubenska potica. Izrazi za butare, kot sta prajtelj ali presmec, kažejo, da so prvotno na butare ovešali preste, pecivo, kruhke. Nihče na svetu ni v zadnjih časih butar razvil do tako skrajnih meja kakor Slovenci. Že več kot desetletje v raznih krajih izdelujejo največje in najtežje butare na svetu, ki so že zabeležene v Guinnessovi knjigi rekordov."

Velikonočni prazniki so polni simbolike – od potice, velikonočnega kruha, pirhov. Od kod izvira beseda pirh? Kdaj v zgodovini se je prvič pojavilo barvanje jajc?

"Pobarvana jajca so poznali Kitajci, Perzijci, Grki, Rimljani, Kelti, Slovani in drugi. V starih ruskih in švedskih grobovih so na primer odkrili glinena jajca, Rimljani so v grobove dajali po-

slikana gosja jajca, s pobarvanimi jajci pa so se tudi obdarovali. Simbolika je bila povsod enaka: nesmrtnost, prerajanje, življenje, pomlad. Krščanstvo je to prevzelo. Pirhi so simbol pomladi, življenja, vstajenja, vendar tudi Kristusa in Marije. Rdeči pirhi označujejo Kristusove rane in kaplje njegove krvi. Jajca so bila prvotno pobarvana rdeče (življenje, sonce, kri). Tako tudi pirhi, kar nakazuje že stara beseda zanje. Slovensko pireti je pomenilo 'tleti', pereč je 'žgoč', ripeč je 'pordel', 'zaripel', ripiti pa je 'rdeti'. Madžarsko piros pomeni 'rdeča barva', grško pyr, pyros je 'ogenj'. Pirha pomeni pri nas recimo rdečkasto, svetlorjavo kravo, pargaste so češplje, kadar imajo rdeče lise ali rumene pike. Pirhi pa so bili tudi rumene barve, kar je simboliziralo sonce in luč."

Kdaj pa so kristjani pirhe in druge simbolne jedi pričeli nositi k žegnju?

"Kristjani so sicer že v 4. stoletju nosili v cerkve jajca, da bi jih duhovniki 'polili s sveto vodo', vendar zaradi poganskega izvora čaščenja jajc tega početja Cerkev kasneje ni več odobraval. Splošno je vpeljala blagoslov jajc šele v 12. stoletju. To se je zdelo potrebno zato, ker je bilo v postnem času prepovedano jesti jajca in ker se je simbolika jajca prenesla na Kristusa in Marijo ter sploh na krščanske predstave o večnem življenju. Na naših tleh listina iz nekdanjega samostana dominikank v Radljah ob Dravi poroča, da so leta 1339 razdelili na veliko soboto jajca vsem redovnicam. Prvo poročilo o barvanju jajc pri nas je šele iz 17. stoletja. Kontinuirana poslikava pirhov pa nastopi s koncem 18. in začetkom 19. stoletja. Najstarejša ohranjena poslikana jajca imamo pri nas iz 19. stoletja. Poznamo več tehnik krašenja jajc, ki se razen pirhi imenujejo tudi pisanice, drsanke, lesjaki in tako naprej."

Anita BABIČ

Velikonočne dobrote ...

PUST, VESELIH UST

Najbolj norčave dni v letu smo končno dočakali. Epidemija covid-19 je močno zarezala v naša življenja, zato smo v vrtcu že nestrpnost pričakovali dni, ko se bomo lahko prelevili v pustne šeme. Priprave na pust so potekale v drugi polovici meseca februarja.

V skupini Lunice smo si najprej okrasili igralnico. Otroci so izrezovali barvne kroge in trakove, izdelovali barvne verige in krasili okna. V večnamenskem prostoru smo postavili dva klovna iz kartona z odprtino za obraz. Otroci so se lahko za trenutek ali dva norčavo vživeli v omenjena pustna lika.

Ples s kurentom ...

Podrobneje smo spoznali tudi kurenta, ki je najbolj značilen pustni lik v naših krajih. Vzgojiteljica Maja nas je razveselila in povabila v večnamenski prostor, kjer se je oblekla vanj ter nam predstavila njegov lik. Otroci so z zanimanjem prisluhnili njeni predstavitvi in premagali svoje strahove ob maski. Vsi so imeli možnost od blizu spoznati, opazovati in potipati masko in kožuh. Najpogumnejši so

Slikanje kurenta ...

ob zvoku velikih zvoncev z njim tudi zaplesati. Maskota kurenta je krasila tudi našo igralnico. Otroci so jo z veseljem opazovali in jo likovno upodobili.

Pustni torek je letos ponovno sovpadal v čas počitnic, zato smo se v vrtcu odločili, da bomo pustno rajanje izvedli že v petek, 25. 2. 2022.

Na ta dan so otroci in vzgojiteljice prišli v vrtec našemljeni. Igralnice so prevzeli super junaki, različne živali, princeske, vile in še kaj. Pustno dogajanje

so popestrili kurenti s svojim plesom, poskakovanjem in rožljanjem z zvonci. Otroci, med katerimi so bili posamezniki malce prestrašeni, večina pa navdušena, so jih opazovali s terase. Nadaljevali smo s pustnim rajanjem, kjer ni manjkalo smeha, veselja, glasbe, petja, krofov in sladkarij.

Preživelimo smo krasno norčavo dopoldne v vrtcu, ki se je zagotovo prevesilo v norčave dni do pustnega torka in pustovanja s starši.

Ana MAUKO,
vzgojiteljica

Marješke čebelice

V tednu pred pustom smo v vseh razredih POŠ Marjeta pri LUM izdelovali pustno opravo za čebelice. Vemo, da je čebela zelo pomembna žuželka za opravevanje rastlin in posledično »kriva« za dober pridelek. Skupinska maska je bila za izdelavo zelo preprosta, zato so jo lahko samostojno ali z malo pomoči naredili tudi najmlajši. Vzeli smo vreče za smeti, jim izrezali odprtine za glavo in roke, nanje nalepili živo rumene trakove in izdelali še tipalke. (Preprosta ideja komu za drugo leto!) Če jim je likovni podvig uspel, presodite sami. Učenci so opravo odnesli domov, z obljubo, da se bodo v času pusta skupaj s sošolci pokazali še sorodnikom in vaščanom.

V petek, 25. 2. 2022, pred počitnicami – letošnji pust je bil namreč prav v času šolskih počitnic – so učenci po izraženi želji prišli v šolo v lastnih opravah, saj so le-te starši že kupili, tako da je po učilnicah in hodniku kar mrgolelo različnih likov: prelevili so se v princese, klovne, miške in različne druge živalce, kurenta in še kaj.

V okviru ur športa so se različni liki na pustnem pohodu – povorki pokazali še vaščanom iz Marjete in Trnič. Vse učiteljice pa smo se ta dan uredile (Uganete v kaj?) v ČEBELICE, seveda, saj smo se »od učencev naučile«, kako narediti pustno opravo zanje.

Žal pa je dogajanje na vasi malo zmotilo vreme, ki nas je s prvimi kapljicami dežja in močnim vetrom predčasno napotilo v šolo.

Daša JAKOL

Marješke čebelice ...

Foto: D. Jakol

Fotografiji: D. Jakol

Mmm, krof je najbolj slasten v času pusta ...

Klovn - izdelek 3. b (ment. D. Šabeder) ...

Pustno rajanje v Staršah

V nedeljo, 27. 2. 2022, je bilo na vaškem središču v Staršah veliko otroško pustno rajanje, ki sta ga s skupaj pripravili DPM Občine Starše in Občina Starše. Okoli 11. ure so iz vseh strani proti izvoru glasbe začeli prihajati najmlajši v različnih pustnih opravah, seveda skupaj s svojimi starši. Kljub močnemu vetru se niso dali in so vsak po svoje pripomogli, da je bilo dogajanje res nekaj posebnega. Tudi brata Malek sta, kot že na Sejmu igrač,

s svojimi animacijami ustvarila pravo plesno dogajanje. Piko na i pa so na srečanju dodali še kurenti KUD Polanec, ki so bili – kot se zanje spodobi – tudi letos dovolj poskočni in glasni. Najbolj žejne in lačne so na stojnici pričakali sokovi in pustni krofi ter seveda bonboni za najmlajše. Takšnih srečanj si lahko v občini Starše le še želimo.

Daša JAKOL

Foto: D. Jakol

Pust, pust, krivih ust ...

Fotografije: Daša Jakol

RASTLINJAK NA VRTU - da ali ne?

V zadnjih letih pogosto slišim pripombe mnogih, da ne bodo jedli vrtnin, pridelanih iz rastlinjaka, imajo odpor do rastlinjakov in podobno. Menim, da je tako razmišljanje neracionalno. Sama pogosto takim odgovorim: Zakaj potem živite v hiši? Zakaj ne greste spat v naravne votline in zavetišča? Rastlinjak je hiša, dom za rastline. V njem skušamo nadzirati klimatske pogoje, eni uspešno, drugi manj uspešno. V rastlinjaku je veliko lažje pridelovati vrtnine na ekološki način. Seveda pa je potrebno nekaj znanja.

Drug razlog, zaradi katerega res toplo priporočam, da se odločite za postavitev rastlinjaka na vrtu, pa je, da lahko v njem pridelujete zelenjavo skoraj celo zimo. Koliko in kako je seveda odvisno od tega, za kako tehnično zahteven sistem se boste odločili in kako boste znali izkoristiti prostor v njem.

Kakšen rastlinjak potrebujemo?

Klimo v rastlinjaku uravnava pravzaprav volumen zraka, ne stene rastlinjaka. Večji kot je volumen, dalj časa ostaja rastlinjak spomladi ponoči topel, poleti pa podnevi hladnejši. Moj nasvet je torej, da ima rastlinjak čim večji volumen. Ker pa zaradi fizikalnih zahtev seveda ne moremo graditi v zrak, pomeni to torej, da se odločimo za največjo možno površino. Seveda je to odvisno od prostora, ki ga imate na razpolago, in finančne situacije. Po mojih izkušnjah je idealna površina rastlinjaka za domačo pridelavo za 4-člansko družino 8 – 10 m dolžine in 5 in več metrov širine. Zakaj? V rastlinjaku se zrak segreva in ohlaja. Več ga je, počasneje se segreva in počasneje ohlaja, to pa pomeni tudi, da se pri nižjih temperaturah zjutraj zrak ne spusti pod ničlo, če ga je veliko, če ga je manj, je tudi v rastlinjaku zelo hitro mrz – pozeba. Enako velja pri višjih temperaturah, hladni jutranji zrak ostaja v prostoru dalj časa pri večji zračni masi, kakor v majhnem rastlinjaku, ki se tudi veliko bolj pregreva.

Naslednji moj nasvet je, da ima rastlinjak omogočeno

Vzgoja sadik v rastlinjaku je velika ...

Rastlinjak ni samo za paradižnik ...

tudi bočno zračenje. Mnogi menijo, da so plodovke poleti bolj srečne, bolj je vroče. Pa sploh ni tako. Pri temperaturah nad 30° C imajo težave prav vse, tudi paradižnik. Samo bočno zračenje omogoča dobro kroženje zraka in s tem manjše pregrevanje. Odrta vrata zadaj in spredaj pri poletnih temperaturah nad 30° C ne zadoščajo, prav tako ne zadoščajo strešna okna. Čeprav jih nekateri zagovarjajo, da se topel zrak dviguje in odhaja čez okna, to ni dovolj.

Vendar imam še en predlog, če si boste rastlinjak delali sami. Folija za zračenje naj se ne dviguje direktno s tal, ampak naj bo najprej kakšen meter fiksne folije. Tukaj bodo spomladi mlade rastline, sadike zavarovane pred neposrednim vdorom nizkih temperatur ob zračenju, po njih ne bo tako pihal leden zrak. Veste, zračiti je potrebno tudi pozimi, v sončnih dnevih je v rastlinjaku prevroče, pogosto pa v oblačnih dnevih zračna vlaga tako naraste, da rastline ne uspevajo in je zato nujno zračiti.

Ne varčujte pri izbiri folije. Kvalitetna folija ni poceni. Samo kvalitetna folija pa se ne bo zameglila že leto po uporabi in bo prepuščala ves čas dovolj svetlobe. Prav tako je ne bo utrgal vsak ptič, ki bo sedel na rastlinjak. Vsaka luknja v foliji pa je lahko hitro vzrok, da veter odpihne celo folijo. Vedite, da mora folija prenašati zelo hitre spremembe temperatur, po vročem poletnem dnevu jo nevihtne kapljice na hitro ohladijo za 20 in več stopinj. Slaba folija zato hitro tudi poka. Obstajajo tudi folije, ki ne prepuščajo toliko toplote, pod njimi je tudi poleti v rastlinjaku zrak ugoden, folije, ki ne dopuščajo kondenzacije, kapljic vode zjutraj na stenah, ki so za zdravstveno stanje vrtnin najbolj nevarne. Vsekakor pa nikoli in nikdar ne kupujte rastlinjakov z zeleno folijo. Res je, da v poletni vročini ni potrebno dodatno senčenje, a v takih rastlinjaki pridelane sadike so slabe kvalitete, saj je v njih zanje premalo svetlobe, tudi jesenske plodovke v njih imajo zaradi kratkega dne premalo svetlobe in plodovi niso ne

Bočno zračenje, meter od tal se začne ...

dovolj okusni, rastline pa tudi ne več dovolj odporne.

Zadnja stvar je seveda tudi močna, stabilna konstrukcija rastlinjaka, ki je ne bo odpihnil vsak veter. Vendar morate ob domači izdelavi vedno presoditi in se odločati med stabilnostjo in svetlobo. Če bo ogrodje prerobustno, debelo, preveč skupaj, bo jemalo preveč svetlobe.

Namakanje

Naslednji moj nasvet je, da pri načrtovanju rastlinjaka kar takoj planirate tudi namakanje in ga tudi istočasno postavite. V rastlinjaku seveda dežja ni, zato moramo vso vodo rastlinam dostaviti sami. Brez vode ali ob pomanjkanju vode so tudi lačne. Najhuje pa je, da imajo enkrat vode preveč, drugič pa jim je zmanjka. Potem se takoj pojavijo fiziološke motnje, najpogostejše so temne lise na dnu plodov paradižnika, paprike ali včasih tudi jajčevca. Ob nepravilnem namakanju plodovi radi tudi pokajo. Sami veste, da povsem izsušeno korito z rožami težko zaliješ, veliko vode spolzi skozi in odteče pri odprtinah na dnu. Kar nekaj časa potem traja, da se voda prične oprijemati, ostajati v območju korenin. Pa gre za majhen volumen. Predstavljajte si torej, koliko vode steče v podtalje, če dopuščamo, da se med posameznimi zalivanji zemlja izsuši. Bolj počasi in nežno pada dež, lepše je potem drugi dan na vrtu namočeno, je tako? Z zalivalkami pa vi 10 l vode daste rastlini v nekaj sekundah z ogromnimi kapljicami. Od teh 10 l vode rastlini ostaneta morda 2 l, ostalo je spet izgubljeno. Poleg tega je potrebno v poletnem času vsaki rastlini dati vsaj 10 l vode dnevno, koliko je to zalivalk in kako pri tem trpi vaša hrbtenica, se mnogi ne sprašujete. Zalivanje s tušem je samo 50 % ugodneje, poraba vode je še vedno zelo visoka. Zato je kapljično namakanje edina rešitev za rastlinjak. Ker zahteva nekaj tehničnih posegov, ga je najbolj planirati istočasno s postavitvijo rastlinjaka.

Ko rešimo tehnični del, je potrebno rešiti še izvor vode. Mnogi namakajo s pitno vodo. To je zadnja možna rešitev in seveda slaba rešitev za okolje in rastline. Za okolje zato,

ker je pitna voda seveda velika dragocenost, za rastline pa zato, ker v bistvu ne marajo in imajo težave z vsem, kar je v pitni vodi zato, da bi bila zdrava za nas. Zato skušajte najti druge vire vode. Zagotovo je najenostavnejša rešitev zbiranje vode s streh, tudi s strehe rastlinjaka. Tudi študenti so boljša rešitev. Včasih je dobro razmisliti tudi, da se voda pred uporabo nekje temperira, saj iz globin zemlje priteče premrzla. To naredimo tako, da jo najprej prečrpamo v kakšno cisterno, šele iz nje pa gre v namakanje. Ledena voda poleti lahko toliko šokira tako mikroorganizme v tleh, ti pa skrbijo potem, da so rastline primerno prehranjene, kakor korenine samih rastlin, ki potem hranil ne sprejemajo več pravilno.

Kaj lahko pridelujemo v rastlinjaku

Uspeh pridelave je seveda odvisen od tega, kako boste že na začetku zastavili kolobar. Pogosto ljudje v rastlinjaku poleti pridelujejo samo paradižnik. To se nekaj let čisto dobro obnese, a slej kot prej bodo težave.

Zato svetujem, da takoj od začetka v rastlinjaku pridelujete paradižnik z vsemi sorodniki samo na eni polovici rastlinjaka. Sorodniki paradižnika so jajčevci, paprika (s feferoni in čiliji) in krompir. Prav tako pa uvrščamo v to družino tudi perujsko, volčje, andsko jagodo (jabolko) oz. *Physalis peruviana* in tomatillo oz. *Physalis philadelphica*. Pridelavo jajčevca in andske jagode sploh ne priporočam v rastlinjaku, saj privlačita tripse in pršice. Na drugi polovici pa naj bo čim bolj pisano, pestro, od kumar, bučk, lubenic, melon, do nizkega stročjega fižola, dolge

Že zgodaj spomaldi lahko sejemo marsikaj, tudi korenček in peteršilj ...

Fotografije: M. Pušenjak

Za namakanje pa je potrebno poskrbeti ...

vignje, blitve, peteršilja, tudi solate, cvetače, brokolijska boba, graha, seveda vse ob svojem času. Dolga vrigna sem napisala namenoma, ker naš klasični visok fižol v

rastlinjaku iz istega razloga kot volčje jabolko in jajčevci ne uspeva najbolje. Toploljubna dolga vrigna pa se v njem odlično počuti. Enako dobro pa se počuti tudi turški, laški fižol, a je zelo robusten in porabi veliko prostora. Njegova tropska različica je lima fižol, ki naredi prav tako velika, pisana zrna, le da so ploščata. Prav tako pa zaradi svojega južnoameriškega izvora uživa tudi v rastlinjaku.

Pozimi pa naj poleg solate (spet samo na eni polovici) rastejo še motovilec, ki ni v sorodu s solato, špinača, peteršilj, blitva, med solato posejete še mesečno redkvico, rukolo, mlado čebulo, mladi česen, vanj prestavimo z vrta še radič, endivijo, zelje, predvsem pa delček vedno namenimo tudi rastlinam za zeleni podor. Rastline za zeleni podor namreč oživljajo tla, prerahljajo jih, pogosto pa tudi razkužijo. Začeti jih uporabljati šele takrat, ko je v rastlinjaku že kaj narobe, je prepozno. Za konec pa naj bo v rastlinjaku, predvsem pa tudi ob njem in pred njim, čim več cvetja in dišečih rastlin, da bodo privabili opraševalce, pa tudi druge koristne žuželke, ki bodo pomagale biti vaš boj s škodljivci. Oboji ne živijo od zelenih listov, privlačijo jih medicinska cvetja, prav tako pa vonj zelišč zmede škodljivce, ki zaradi tega vonja ne najdejo rastlin, ki bi jim škodovale.

Čim bolj pisano bo v rastlinjaku, bolj bo in dalj časa bo dobro funkcioniral vam v veselje, ponos in seveda najpomembneje, tudi v korist.

Miša PUŠENJAK, kmetijska svetovalka,
KGZS Zavod Maribor

ANALIZA TAL

Koliko hranil vsebujejo tla, nam lahko pove samo analiza zemlje. Jeseni po spravilu pridelka ali spomladi pred začetkom gnojenja je pravi čas, da jo naredimo. Vsak pridelovalec mora vedeti, s koliko hranili v tleh razpolaga, da bo vedel, kako gnojiti. Še posebej pomembno je to v današnjem času, ko so cene mineralnih gnojil poskočile v nebo. Za samo ekonomično pridelavo je strošek analize in gnojilnega načrta minimalen. Cena se na hektar giblje nekje med 8 do 10 evrov. Lahko pa s tem privarčujemo kar nekaj denarja pri gnojilih, ki jih uporabljamo v preveliki meri.

Vzorčenje

Najprej moramo pravilno vzeti vzorec. Vedno se zavedajte, da v laboratorij prinesete 1 kg zemlje, ki predstavlja zemljo na celem GERKu (njivi). Na njivi, ki ima 1 ha površine, je v globini 25 cm, kolikor naj bi bilo tisto poglobitveno območje koreninskega sistema rastlin, cca. 5000 ton zemlje (odvisno povsem od tipa zemlje in vlažnosti). To predstavlja vaš odvzet kilogram. Če torej vzorec ni pravilno vzet, ste prav tukaj naredili največjo napako.

Če torej želite pravi podatek, koliko je rastlinam dostopnih hranil v tleh v danem trenutku, je potreben pravilen odvzem vzorca zemlje.

Pravilno pomeni, da odzvamemo vzorec enakomerno po celotni površini njive in enakomerno tudi v globino. Zato je najbolje, da je vzorec vzet s sondo, ki si jo lahko sposodimo tudi v laboratorijih za analizo tal.

Lahko pa uporabimo tudi lopato za prekopavanje (štihanje). Lopata mora biti štirikotna. Tako lahko vzamemo vzorec enakomerno, po vsej globini. Najprej odstranimo zgornjo plast in z lopato naredimo luknjo, nato pa po ravnem robu le-te odrežemo enako debel kos zemlje, ki ga damo v vedro ali drugo posodo. Na njivi vzamemo vsaj 15, na večji pa 20 takih vzorčkov. Izogibamo se robovom njive. Zemljo v vedru nato zdobimo in zelo dobro pomešamo, nato pa približno 1 kg damo v vrečko, ki jo opremimo s podatki o vzorcu zemlje. Analizo tal delajo laboratoriji Kmetijsko-gozdarskih zavodov. Za pridelavo vrtnin, poljščin in strokoven gnojilni nasvet je zelo pomembno opraviti analizo osnovnih parametrov: pH, fosfor, kalij in humus.

Tabela: Mejne vrednosti za fosfor in kalij v tleh – Al metoda

Mejne vrednosti za fosfor po Al metodi analize tal

mg P2O5/100 gr tal	Oznaka založenosti	Opomba
0 – 6	A	zelo slaba založenost
6 – 11	B	slaba preskrbljenost
12 – 25	C	primerna založenost
26 – 40	D	čezmerna založenost
Nad 40	E	ekstremna založenost

Mejne vrednosti za kalij po Al metodi analize tal

mg K2O/100 gr tal			Oznaka založenosti	Opomba
Lahka tla	Srednje težka tla	Težka tla		
0 – 8	0 – 12	0 – 14	A	zelo slaba založenost
9 – 15	13 – 19	15 – 22	B	slaba preskrbljenost
16 – 25	20 – 30	23 – 33	C	primerna založenost
26 – 35	31 – 40	34 – 45	D	čezmerna založenost
Nad 35	Nad 40	Nad 46	E	ekstremna založenost

Rezultati analize

Vsebnost posameznih hranil različno vpliva na rast in razvoj rastlin. Vsaka rastlina ima svoje zahteve, zato ji moramo nuditi pravo količino hranil, če želimo doseči pričakovani pridelek. Potrebno se je zavedati, da je za rastline slabše in imajo več težav, če je vsebnost hranil previsoka. V tem primeru prihaja do neravnovesja v prehrani rastlin, posledično pa običajno do številnih fizioloških motenj. Zaradi tega so rastline bolj občutljive na bolezni, pa tudi škodljivci jih raje napadajo. Kar se tiče vsebnosti hranil v tleh, velja, da premalo hranila pomeni le nekoliko nižji pridelek, preveč hranil pa pogosto velike težave, posebej če je preveč samo enega hranila. Na analizi tal je pokazatelj založenosti tal z rastlinam dostopnimi hranili (A-E). Črka C pomeni tisto založenost tal s posameznim hranilom, ki bi si jo želeli. Črki A ali B pomenita, da je v tleh premalo hranil in jih je potrebno tlom dodati. Če

sta pa ob posamezni vsebnosti hranila zapisani črki D ali E, potem je hranila preveč. Če je založenost označena s črko E, potem vsaj leto ali dve ne gnojimo, v nadaljevanju pa nekaj let uporabimo polovico manj gnojil, ki smo jih uporabljali doslej. Tudi ob črki D občutno zmanjšamo količino uporabljenega hlevskega gnoja ali drugih organskih gnojil. Odmerki hranil glede na rezultat kemične analize in zahtev kulture, ki jo želimo pridelovati, pa se točno določijo z gnojilnim načrtom, ki ga lahko pripravi strokovna služba za kmetijstvo.

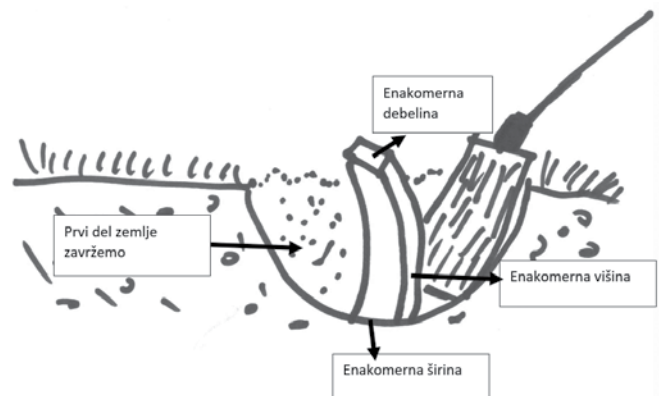
Organska snov v tleh

Organska snov v primernih vremenskih razmerah razpade v humus. Le-ta pa mineralizira in razpada naprej do rastlinam dostopnih hranil. Zato je potrebno organsko snov v zemljo vedno dodajati.

Fotografiji in skica: M. Pušenjak

Zelo pomemben je odvzem vzorca ...

Odvzem vzorca z lopato ...

Zemljo dobro premešajte ...

Vsebnost organske snovi v tleh je izredno pomembna, saj brez nje ni življenja. Enako, kakor pri vsebnosti hranil v tleh, pa je preveč organske snovi v tleh lahko vzrok težav, predvsem gnitja rastlin. Zemlja, idealna za pridelavo poljščin, naj bi vsebovala od 3 - 5 % organske snovi. Če analiza tal pokaže več kot 9 %, potem je nujno potrebno občutno znižati uporabo organskih gnojil. Če pa je analiza pokazala manj kot 3 % humusa, potem je seveda potrebno v tla zadelati čim več organske mase.

pH tal

Kislost tal je zelo pomemben podatek o lastnostih tal. Učinkovito sprejemanje hranil je močno odvisno od pH tal. Za ustrezno prehajanje hranil v rastlino so najugodnejši zmerno kislila tla s pH vrednostjo (5,6 - 6,7). Vsaka kultura ima za rast in razvoj optimalno območje kislosti tal. Pri vrednosti pH nad 7 so namreč nekatera hranila rastlinam zelo slabo dostopna. Čeprav nam analiza tal kaže, da je v tleh dovolj hranil, jih rastline ne dobijo. To je posebej značilno za hranila fosfor in bor, zmanjšuje se tudi dostopnost kalija in bakra, podobno pa velja za dostopnost hranil pri nizkih vrednostih pH.

Pri neidealnih vrednostih pH je v tleh tudi napačna mikroflora, torej napačni mikroorganizmi. Prav to pa negativno vpliva tako na dostop hranil v vrtnine kakor na odpornost samih vrtnin.

Tako se še dodatno zapletemo v povečane vsebnosti hranil v tleh. Z apnenjem izboljšujemo prekislila tla oziroma dvigujemo pH tal. Če pa je pH že previsok, v nobenem primeru ne smemo apniti, kljub temu da apno izboljšuje tudi nekatere druge parametre tal. Te izboljšujemo na drug način. Previsok pH tal je težje znižati. Za zakisanje tal uporabljamo gnojila s kisloto reakcijo.

Preverjanje rezultatov analize

Analiza tal je natančna, če se izvaja v času, ko zemlja ni mikrobiološko aktivna, torej pozimi. Če želite preveriti po nekaj letih, ali je pravilno gnojenje izboljšalo stanje hranil v tleh, ponovite analizo po štirih ali petih letih v istem času (datum) in po možnosti tudi po tem, ko je poleti na njivi rasla ista rastlina. Parametrov kakovosti tal namreč ni mogoče popraviti v kratkem času.

Zemlja je naše največje bogastvo. Za vsakega pridelovalca mora biti tudi osnovno orodje, s katerim dela. Vsako gnojenje je poseganje vanjo. Zato ne smemo gnojenja jemati kakor nekaj enostavnega in neškodljivega, tudi kadar gnojimo samo z organskimi gnojili. Žal se namreč v ekološkem kmetijstvu pogosto srečujem s takim razmišljanjem, saj s hlevskim gnojem ne morem narediti nič narobe. Pa lahko, saj so organska gnojila zaloga hrane za dalj časa. Preveč hranil rastlinam veliko bolj škodi, kakor premalo.

Analiza tal je osnova za strokovno gnojenje. Samo strokovno gnojenje pa ohranja zemljo v dobrem stanju, obenem pa zagotavlja visok in kvaliteten pridelek.

Zato naj ne bo analiza tal namenjena samo tistim, ki jo morajo imeti zaradi ukrepov kmetijske politike ali zaradi potreb po certifikatu, ampak osnova za vse pridelovalce.

Kako najbolje izkoristiti organska gnojila

Če želimo organska gnojila izkoristiti v njihovi polni vrednosti, moramo z njimi ravnati pravilno. Z uporabo dodatkov, ki omogočajo pravilno fermentacijo organskega gnojila, si lahko v teh gnojilih zagotovimo tudi 10 - 12 % več hranil. Z uporabo dodatkov izboljšamo pH gnojila in tako površine ne zakisujemo. Organska gnojila so z dodatki manj agresivna do talnih mikroorganizmov in deževnikov in pri razvoju gnojevke na zelene površine ne prihaja do ožigov rastlin. S fermentirano gnojevko se močno zmanjša patogenost gnojene krme. S tako obdelanimi organskimi gnojili dvigujemo vsebnost humusa v tleh. Prav tako zmanjšujemo smrad tako obdelanih organskih gnojil. Hranila se izpirajo v manjših količinah in so rastlinam dlje časa dostopna. Na tržišču je kar nekaj ponudnikov teh pripravkov. Prav tako je pomembno, da po razvoju organskih gnojil le-ta zadelamo v tla v najkrajšem možnem času. S tem pripomoremo k zmanjšanju izgub predvsem zaradi izhlapevanja. Še bolj primerna je inkorporacija organskih gnojil direktno v tla. V tem primeru izgube zmanjšamo na minimum.

Timotej HORVAT, mag. kmet.,
specialist za poljedelstvo,
KGZS Zavod Maribor

Šola zdravja STRES - GIBANJE

Izraz stres izvira iz latinske besede "stringere", kar v dobesednem prevodu pomeni "tesno zvezati". Razvoj pojma stres se je začel že v 14. stoletju za oznako stiske, težave ali nezaželenosti.

Duševno zdravje lahko delimo na dobro in slabše. Dobro duševno zdravje se med drugim kaže v občutku sreče, veselja, izpolnjenosti, uspešnem soočanju s stresom ipd. Slabše duševno zdravje pa se na drugi strani kaže v občutkih žalosti, skrbi, asocialnosti, izpraznjenosti, pomanjkanju energije, občutkih neobvladovanja lastnega življenja ipd.

Stresorji so del življenja vsakega posameznika in nemogoče se jim je izogniti. Pozitivno ali negativno zaznamujejo različna življenjska obdobja, nekateri so tragični in boleči (bolezen, nesreče v družini ali pri prijateljih, izguba najbližjih ...), spet drugi veseli in prijetni (poroka, rojstvo otroka, selitev v novo hišo ...), v vsakem primeru pa se je potrebno nanje navaditi in od posameznika zahtevajo prilagoditev.

Holmes in Rahe sta leta 1967 v okviru svojih študij razvila lestvico ponovne socialne prilagoditve. V raziskavi, v kateri je sodelovalo več kot 5000 anketirancev, so ljudje ocenjevali pomembnost posameznih življenjskih dogodkov in čas, potreben za prilagoditev nastalih sprememb, ki jih dogodek prinaša. Na podlagi ocen sta sestavila lestvico življenjskih dogodkov, ki povzročajo stres, in jih ocenila na lestvici od 1 do 100. Njuna tabela je aktualna še danes.

Znanstvene raziskave so pokazale, da so nekateri tipi osebnosti bolj nagnjeni k stresu kot drugi. Ljudje so lahko enako izpostavljeni stresu, a nekateri le redko zbolijo. Tistim, ki so na posledice stresa bolj odporni, so skupne tri osebnostne lastnosti, ki pa niso prirojene, temveč naučene. Te so:

- nadzor – občutek, da ima življenje smisel in namen,
- predanost – družini, delu, konjičkom, družabnemu življenju,
- prilagodljivost – pozitiven odnos do sprememb kot normalnih dogodkov v življenju.

Dolgotrajna podvrženost stresnim situacijam vodi v izgorelost. (Več o izgorelosti kdaj kasneje.)

Spoprijemanje s stresom lahko opredelimo kot proces, v katerem poskušamo razrešiti, obvladovati ali omiliti stresno situacijo in njene posledice. Zmožnost kljubovanja zahtevam in obvladovanja stresnih situacij je odvisna od posameznikovih preteklih izkušenj, od pridobljenega znanja ter razvitih različnih spretnosti. Odvisna je tudi od njegovih nazorov, prepričanij, pričakovanj in osebnostnih lastnosti. Soočanje s težavami in stresom je tem bolj uspešno, čim bolj je usmerjeno k premagovanju konkretnega problema in k temu, da bi dosegli racionalno zastavljeni cilj. V situacijah, ko prevlada čustvena nota in postane naš cilj

Lestvica stresnih dogodkov (Holmes in Rahe, 1967, po McLeod 2010)

	Življenjski dogodek	Ocena
1.	Smrt zakonca	100
2.	Razveza	73
3.	Ločeno zakonsko življenje	65
4.	Zaporna kazen	63
5.	Smrt ožjega družinskega člana	63
6.	Telesna poškodba ali bolezen	53
7.	Poroka	50
8.	Odpustitev z delovnega mesta	47
9.	Zakonska sprava	45
10.	Upokojitev	45
11.	Zdravstvene težave družinskega člana	44
12.	Nosečnost	40
13.	Spolne težave	39
14.	Prihod novega družinskega člana	39
15.	Večje spremembe na delovnem mestu	39
16.	Sprememba finančnega stanja	38
17.	Smrt bližnjega prijatelja	37
18.	Prilagoditev drugim	36
19.	Nesoglasja s partnerjem	35
20.	Visoka hipoteka	31
21.	Zaplenitev hipoteke ali posojila	30
22.	Sprememba odgovornosti na delovnem mestu	29
23.	Odhod otrok od doma	29
24.	Težave s sorodniki	29
25.	Izrazit osebni dosežek	28
26.	Žena se zaposli ali preneha delati	26
27.	Otrok začne ali konča šolanje	26
28.	Sprememba stanovanjskih razmer	25
29.	Sprememba življenjskih navad	24
30.	Težave z nadrejenim ali delodajalcem	23
31.	Sprememba delovnega časa ali razmer	20
32.	Sprememba bivališča	20
33.	Sprememba otrokove šole	20
34.	Sprememba rekreacije	19
35.	Sprememba cerkvenih aktivnosti	19
36.	Sprememba družabnega življenja	18
37.	Manjše posojilo ali hipoteka	17
38.	Sprememba navad pri spanju	16
39.	Sprememba števila družinskih članov	15
40.	Spremembe prehrabnih navad	15
41.	Počitnice	13
42.	Božič	12
43.	Manjše zlorabe zakona	11

le čim hitrejša razbremenitev nastale čustvene napetosti, je le malo verjetnosti za dobro rešitev problema. Soočanje, usmerjeno zgolj k čustvovanju, praviloma ni učinkovito. Pogosto se težave zaradi neprimernih čustvenih izbruhov samo še povečajo.

Na vzorcu slovenskih najstnikov so ugotavljali, ali je lahko šport in telesna dejavnost tudi varovalni dejavnik pred samomorilskimi nagnjenji, in ugotovili pomembno povezavo, saj so najstniki, ki so bili bolj pogosto telesno dejavni, manj nagnjeni k samomorilskemu vedenju. Med konstruktivnimi načini soočanja z ovirami je predvsem povečana aktivnost, ki lahko privede do neposredne odstranitve ali premostitve ovire. Kadar se soočamo s stresnimi situacijami, ki nam nudijo dovolj možnosti za aktivno ukrepanje, in so odvisne od nas samih, uporabljamo strategije, usmerjene v problem, medtem ko se v situacijah, ki so izven naše kontrole, poslužujemo strategij, usmerjenih v čustva.

Prisotnost stresa med odraslimi prebivalci Slovenije so raziskovali Zaletel-Kragelj, Pahor in Bilban (2004) in ugotovili, da se 99,4 % odraslih pogosto počuti napete, pod stresom ali velikim pritiskom. Stres naj bi naraščal do vključno starostne skupine 40 – 49 let, nato začel upadati in dosegel najnižjo raven v starostni skupini 60 – 64 let. Stres pogosteje doživljajo ženske kot moški.

Ugotovitve kažejo, da pričnejo stresne situacije in na-

petosti naraščati po 25. letu in dosežejo vrh med 35. in 45. letom starosti. Podatki raziskave Dejavniki tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih prebivalcih Slovenije leta 2001 kažejo, da se pod stresom pogosto ali vsak dan počuti 24,9 % anketirancev (21,9 % moških in 27,4 % žensk). Med aktivno zaposlenimi je ta delež 26,3 % (najnižji je med delavci, ki opravljajo težko telesno delo v kmetijstvu, živinoreji, gozdarstvu in podobno (22,3 %), najvišji pa je med delavci, ki opravljajo pisarniško delo, intelektualno delo ali storitveno dejavnost (27,6 %)). Po podatkih Special Eurobarometer raziskave (2010) je v Sloveniji le 4 % ljudi, pri katerih se znaki stresa nikoli niso pojavili. Številne raziskave kažejo, da je gibanje zelo učinkovit dejavnik, ki vpliva na zmanjšanje znakov stresa, in sicer je bilo ugotovljeno, da so ljudje, ki redno vadijo in vzdržujejo razmeroma visoko raven telesne pripravljenosti, manj občutljivi na negativne posledice stresa.

Način sodobnega življenja praktično onemogoča življenje brez stresa, kar so pokazale raziskave. Nujno je torej najti učinkovite načine, poti za obvladovanje stresa oziroma ustrezne tehnike za njegovo zmanjševanje in s tem preprečevanje izgorelosti. Ključne pri tem so prostčasne dejavnosti, saj gre za tiste dejavnosti, ki so svobodno izbrane, za katere se odločamo na podlagi notranjih motivov in katere so v skladu z našimi sposobnostmi. Šport ima med temi dejavnostmi pomembno vlogo zaradi

Narava je najboljšo zdravilo proti stresu ...

širokih pozitivnih učinkov na telesno in duševno zdravje.

Kaj je torej v telesni oziroma športni dejavnosti, da se jo omenja kot pomemben mehanizem za zniževanje stresa?

Zmerna telesna dejavnost vpliva na zniževanje kortizola v telesu, ki je kemični pokazatelj stresa. Redno telesno dejavni imajo torej v svoji dejavnosti ustrezen "ventil" za kompenzacijo vsakodnevne izpostavljenosti stresnim situacijam. Telesno bolj pripravljeni posamezniki so prikazali boljše medsebojno delovanje aktivacije ter stresnega odgovora simpatičnega živčnega sistema in sposobnost njihove relaksacije, ki obnavlja parasimpatični živčni sistem. Tako naj bi bili ti posamezniki psihološko bolj stabilni v stresnih situacijah. Torej ne gre le za pomembno vlogo telesne dejavnosti pri zniževanju stresa, temveč tudi na boljšo toleranco do stresnih situacij pri tistih, ki imajo višjo raven telesne pripravljenosti.

V podporo temu govorijo ugotovitve raziskave, kjer so ugotavljali odziv živčnega sistema na stresno situacijo. V vzorec so zajeli profesionalne športnike, amaterje in telesno nedejavne ljudi ter ugotovili, da je najmočnejši odziv pri skupini telesno nedejavnih ljudi, najmanj stresno pa so situacijo zaznali redno športno dejavni. Ob tem pa je potrebno opozoriti, da je tudi pri izbiri dejavnosti potrebna previdnost, saj tudi intenzivna športna dejavnost predstavlja napor, ki bi ga lahko označili za stresno situacijo. Prav zato se za krepitev zdravja priporočajo dejavnosti zmerne intenzivnosti, ki potekajo v aerobnem območju organizma. Vsaka stresna situacija zahteva ustrezno prepoznavanje le-te ter pripravo odgovora za njeno reševanje. S tega vidika lahko telesna dejavnost predstavlja učinkovit varovalni dejavnik duševnega zdravja. Poleg intenzivnosti pa raziskave navajajo, da je ključno tudi okolje, v katerem se dejavnost dogaja.

Najbolj pozitivni učinki telesne dejavnosti na zmanjšanje stresa so bili ugotovljeni pri gibanju v naravi.

Očitno imajo dejavnosti, ki se odvijajo zunaj, v naravnem okolju, največji protistresni učinek. Vzrok temu je verjetno odmik v drugo okolje, različno od tistega, kjer smo najbolj podvrženi stresnim situacijam (služba, obveznosti v gospodinjstvu in družini ...). V tem kontekstu lahko razumemo telesno oziroma športno dejavnost kot »beg od vsakodnevnih problemov in obveznosti«, ki prinašajo psihično utrujenost in skrbi.

Gibanje v naravi torej predstavlja prijetno, sproščujočo izkušnjo oziroma zdrav »odmik« od skrbi, kar dokazano pozitivno vpliva na zniževanje trenutnega stresa. V današnjem času si mora namreč človek vzeti čas zase, brez slabe vesti, saj šport kot bolj intenzivna dejavnost zmanjšuje zaskrbljenost in posameznik po tem probleme lahko vidi kot bolj obvladljive in lažje rešljive. Telesna dejavnost torej pripomore k bolj optimistični naravnosti in s tem boljši odpornosti na stres.

VABLJENI NA BREZPLAČNO PREDAVANJE

»NA POTI IDEALA«

– 31. 3. 2022 OB 10.00

V KULTURNEM DOMU ROŠNJA.

Raziskave kažejo, da je že dvakrat tedensko ukvarjanje s športno dejavnostjo dovolj, da se pomembno izboljšajo nekateri kazalci zdravja (manj znakov prisotnosti depresije, zmanjšanje stresa in boljše splošno zadovoljstvo z življenjem). Glede na to, da so stresnim situacijam najbolj podvrženi nekoliko starejši, je mogoče, da dobi šport kot protistresni dejavnik bolj pomembno vlogo kasneje v življenju. Šport kot prostočasna dejavnost opredeljuje tudi svoboda izbire. Ljudje izbiramo take dejavnosti, ki smo jim dorasli z vidika svojih sposobnosti. Zato dejavnost, ki ga veseli, posameznik izbere v skladu s svojimi sposobnostmi, cilji in željami. Ta dejavnost je zanj prijetna, v njej uživa in ga psihično sprošča. Ob vsem tem pa dobi tudi ustrezen občutek kontrole nad dogajanjem. Prav svoboda izbire in občutek kontrole nad dogodki vlivajo samozaupanje, povzročajo večjo sproščenost in torej nižji stres.

Če lahko določeno dejavnost posameznik svobodno izbere in če mu je le-ta všeč in v njej uživa, se želja po tej dejavnosti lahko še poveča. S tem lahko postane občutek kontrole nad odločitvami, ki so zanj pomembne, še močnejši. Posledično lahko to vodi v povečano samozaupanje in boljšo samopodobo ter večje zadovoljstvo v življenju. Telesna oziroma športna dejavnost ima torej pomemben vpliv tudi na vidik duševnega zdravja, ki kaže zadovoljstvo s seboj ter svojim življenjem, v skladu z lastnim sistemom vrednot.

V skupino naše občine še vedno vabimo vse občane, ki se nam želite pridružiti občasno ali ko vam čas dopušča. Ne samo za zniževanje stresnih dejavnikov, temveč tudi za druženje. In še zanimivost naše skupine, da smo vaditelji vsi, tako v skupini kot v domačem okolju.

Prav tako ste vsi občani vabljeni za brezplačno predavanje »Na poti ideala«, predavatelja dipl. kineziologa Simona Jurmića, kjer boste izvedeli več o korakih na poti zdravja, motivacije, samopodobe – dne 31. 3. 2022 od 10.00 do 12.00 v Kulturnem domu Rošnja.

Vir: Planinšek, 2014

Tanja JURMIĆ

V ISKANJU RAVNOTEŽJA

Nekatere stvari preživijo mnogo človeških življenj in druge preminejo v času mežika. Problem nastane, kadar ne naredimo razločka med tem dvojim.

Danes se žrtvujemo za stvari, ki bodo izginile jutri. Živimo minljiva življenja in za njih žrtvujemo večnost. Zaslpljeni z bliščem morja ne vidimo biserov, ki se skrivajo v njegovih globinah. Gledamo v zrno pepela in spregledamo veselje. Naglušni od misli ne slišimo harmonične pesmi ptic.

Želiš živeti? Potem ne išči življenja v mrtvih stvareh. Zatorej si govori: »Jaz nisem moja posoda, jaz nisem moja najljubša obleka, jaz nisem moj denar, jaz nisem moja hiša, jaz nisem moja frizura, jaz nisem moje telo.«

Kadar je sod poln, ga ne moreš več polniti z ničemer. Zatorej bodimo pazljivi, s čim smo ga napolnili, saj preden ne odteče, kar smo vlili, ne bomo vnesli nič novega. Vendar kakor človek ne stoji le na eni nogi, ptice ne letijo z enim krilom, svetlega ni brez temnega, dobrega brez slabega, tako je tudi ta razmislek nesmiseln brez potrebne nasprotja, katero ustvarja ravnotežje.

Stvari, čeprav so minljive, so potrebne, ker z njimi damo življenje naši Ljubezni. Prav zares, prav stvarno, prav fizično. Kako boš izkusil in dal izkusiti Ljubezen, brez telesa? Kako boš pel hvalnice s suhim grlom? Da drevo požene vejevje visoko v nebesa, mora najprej pogonati korenine globoko v zemljo.

Sreča je popolno ravnotežje, je ekvilibrij na vseh nivojih. Zakaj pa misliš, da je tako težko dosegljiva? Saj sreča biva na tanki vrvi, na vrhu piramide, na konici igle. Če želiš priti na drugo stran gore, pojdeš na njen vrh in stopiš navzdol. Kadar si na vrhu, je edina možna pot navzdol.

Foto: B. Selinšek - Plankton media

Poiščimo ravnotežje ...

Kadar si v kotlini, je edina možna pot navzgor. Vrh je dosegljiv in ga redno dosegamo, trik velikih modrecev ni v doseganju vrhov, marveč v zadrževanju ravnotežja, kadar stopijo nanj.

Tako bomo, prijatelji, strmeli k sreči, z iskanjem ravnotežja v naših življenjih.

Simon JURMIĆ - Pot ideala

<https://www.hipno-terapija.com/si/osebno-svetovanje/soocenja/iskanje-ravnotezja/>

VNETJE UŠES PRI PSIH IN MAČKAH

V ambulanti srečujem v zimskem in zgodnjem pomladanskem času povečano število primerov vnetja ušes pri malih živalih. Lastnik najpogosteje opazi, da žival stresa z glavo, se praska po obolelem ušesu, glavo drži na stran. Obolelo uho je ponavadi rdeče, iz njega teče izcedek neprijetnega vonja. Na dotik žival odreagira z bolečino – umakne glavo, zacvili ali celo ugrizne. Okolica obolelega ušesa je ponavadi manj odlakana zaradi praskanja. Vnetje ušes prizadane tako pse in mačke kakor tudi druge živali.

Vnetje ušesa ima različne vzroke. V grobem jih razdelimo na:

- VNETJE ZUNANJEGA UŠESA (OTITIS EXTERNA),
- VNETJE SREDNJEGA UŠESA (OTITIS MEDIA),
- VNETJE NOTRANJEGA UŠESA (OTITIS INTERNA).

Pri psih in mačkah se najpogosteje srečujemo z vnetjem zunanjega ušesa – otitis externa, ki ga bom podrobneje opisal.

Znaki obolelega ušesa so enaki zgoraj opisanim (rdečina, bolečina, izcedek, praskanje ...). Pogosteje prizadane pse kot mačke. Obolijo vse živali, ne glede na starost in spol. Pasma s povešenimi ušesi obolevajo pogosteje (kočker španjel, zlati prinašalec ...).

Vzroki vnetja ušes so raznovrstni, ponavadi pa gre za nesrečen skupek večih dejavnikov, ki povzročijo vnetje.

Lahko jih razdelimo v:

- predisponirajoči (so npr: povešena ušesa, ozek ušesni kanal, pretirano izločanje ušesnega masla, pogosto plavanje ...),
- primarni faktorji (so glavni sprožilci vnetja – paraziti, tujki v ušesu, avtoimunske bolezni – alergije,
- pridruženi faktorji – ohranjajo vnetje (bakterijska, glivična infekcija).

Midva sva prijatelja ...

<https://govorise.metropolitano.si/zanimivosti>

Ko se več faktorjev združi, nastane vnetje in lastnik opazi težave. V ambulanti pregledam obolelo uho s posebno pripravo – otoskopom, ki ima nastavek z lučko, da lahko vidim ušesni kanal do bobniča. Pri pregledu ušesa ocenim zadebelitev ušesnega kanala, vonj in barvo izcedka, barvo in obliko bobniča. Če je potrebno, odvezam bris z vatenko. Bris lahko obarvamo s posebnim barvilom in pod mikroskopom lahko ločimo, ali gre za bakterijsko oz. glivično vnetje. Bris pa v določenih primerih, predvsem ko se vnetja ponavljajo (kronična vnetja), pošljemo v laboratorij na specifično izolacijo povzročitelja. Opravimo tudi splošen pregled živali (merjenje temperature, pregled sluznic, dlake, kože). Splošni pregled nam omogoča ugotovitev faktorjev, ki so sprožili vnetje, npr. alergije, paraziti, slab imunski sistem. Živali, ki ima vneta ušesa, preverimo in po potrebi spraznemo paranalne vrečke.

ZDRAVLJENJE

Pri zdravljenju vnetja ušes je potrebno zdraviti vneta uho, obenem pa ugotoviti vzrok. Pri tem skušamo doseči, da umirimo infekcijo, zmanjšamo izcedek in omejimo faktorje, ki sodelujejo pri vnetju. V večini primerov predpišem kapljice za uho ter antibiotik v tabletah. V kolikor je veliko izločka, pa še priporočam spiranje kanala s čistilno tekočino. Tako pozdravimo večino vnetij ušes. V določenih primerih, ko se vnetja ponavljajo, npr. na 3 - 4 mesece, govorimo o kroničnem vnetju ušesa. V redkih primerih je potreben tudi kirurški poseg. Vnetje ponavadi traja 7 - 14 dni.

VNETJE PRI MAČKAH

Vnetje ušesa pri mačkah se glede na vzrok in samo zdravljenje nekoliko razlikuje od vnetja ušes pri psih. V večini primerov so vzrok vnetja ušesa paraziti, ki se naselijo v ušesni kanal. To so ušesne garje (otodectes cynotis). S svojim razmnoževanjem povzročajo najprej živali neprijeten srbež, kasneje pa vnetje. Lastnik mačke to

Veš, uho mi nagaja ...

<https://www.aler.si/novice-in-nasveti>

najlaže ugotovi, da v ušesu mačke opazi temen izloček, podoben kavni usedlini. Če ne ukrepamo pravi čas, se lahko pojavi močno zadebeleženo uho (otthaematoma), kjer je že potreben kirurški poseg. Sicer pa so ušesne garje izključno prebivalci mačjega ušesa, redko se namnožijo tudi pri psih. Strah lastnika, da bi se okužil, je odveč, ker se ne prenesejo na človeka. Pri zdravljenju uporabimo poleg kapljic in antibiotikov še zdravilo za zatiranje ušesnih garij. Je v obliki kožnih kapljic, ki jih nanašamo na vrat živali (Stronghold). Lastnikom svetujem, da ga uporabljajo tudi za preprečevanje ponovnih težav.

PREVENTIVA

Kot za vsa obolenja velja tudi pri vnetju ušes rek, bolje preprečiti kot zdraviti. Da se čim bolj izognemo vnetju ušes, je potrebno vzdrževati higieno ušes. Najbolje je, da uho čistimo enkrat tedensko s suho vato. Po potrebi si pomagamo s sredstvom, ki topi ušesno maslo in razkuži ušesni kanal. Z rednim vzdrževanjem higiene in izogibanjem faktorjem, ki sodelujejo pri vnetju ušes, bomo

zmanjšali tveganje za nastanek vnetja. Pri mačkah, ki so obbolele za vnetjem kot posledica garij, je potrebno vsaj na 3 mesece uporabljati sredstvo, ki zatira ušesne garje. Psom, ki imajo v ušesnem kanalu veliko dlačic, priporočam, da te dlačice odstranjujemo sproti, saj se tako ušesni kanal bolje zrači.

ZAKLJUČEK

Vnetje ušes je pogosta problematika pri psih in mačkah. Vedno je več vzrokov za nastanek vnetja. Zdravljenje je v večini primerov uspešno. Kronična vnetja se pogosto ponavljajo. Lastnik živali lahko z rednim pregledovanjem ušes in ušesno higieno veliko pripomore k zgodnjemu odkrivanju bolezni.

Želim Vam in Vašim kosmatincem prijetno pomladansko prebujanje.

Damijan PEKLAR, dr. vet. med.,
Ambulanta za male živali, Slovenja vas 2 b

OBLEKA NAREDI ČLOVEKA

Tekstilna industrija je druga največja onesnaževalka sveta, tesno povezana z 'zmagovalko' v tej neslavni kategoriji – naftno industrijo. V primerjavi z onesnaževanjem s plastiko je pri ravnanju s tekstilnimi odpadki še manj rešitev, na globalni ravni se jih reciklira manj kot 1 %, in priznajmo si – nimamo pojma, kaj narediti z oblačili, ki jih ne potrebujemo več. Tako na sistemski kot tudi osebni ravni.

Ugotovitve projekta Obleka naredi človeka kažejo, da je vsak od nas v letu 2019 v povprečju zavrgel 12,3 kg oblačil. Čeprav smo v teoriji seznanjeni s problematiko hitre mode, se to ne kaže v praksi. Le 0,62 % oblačil kupimo iz druge roke, odstotek izposoje pa sploh ni omembe vreden. Jasno je torej, da se moramo pri ponovni uporabi še bolj potruditi. Ampak kako?

Ključno je, da oblačilom čim bolj podaljšamo življenjsko dobo. Po nekaterih podatkih naj bi posamezen kos v povprečju oblekli manj kot desetkrat. To nam bo šlo lažje od rok, če bomo posegali po kakovostnih kosih, po možnosti lokalne proizvodnje, ko lahko marsikje izkoristimo priložnost popravila neposredno pri proizvajalcu. Da do poškodb sploh ne bi prihajalo, pa je pomembno, da za oblačila dobro skrbimo. Upoštevajmo navodila na etiketah, perimo ločeno po materialih ter zaprimo vse gumbe in zadrge. Pomagamo si lahko tudi z vrečkami za pranje občutljivega perila in na ta način zmanjšamo v okolje tudi izpuste majhnih delcev plastike, ki se izpirajo iz naših sintetičnih oblačil.

Ko smo ravno pri sintetiki – ali ste vedeli, da je proizvodnja poliestra za tekstil odgovorna za 700 milijonov

Hodeča razstava »stylingov« iz rabljenih oblačil ...

ton izpustov CO₂ – to je toliko, kot bi v zrak izpustilo ta toplogredni plin 180 termoelektrarn ali celotna Mehika. Zato posegajmo po čim bolj naravnih materialih (bombaž, konoplja, lan, volna). A tudi tu moramo biti pazljivi, saj ni vse eko, kar je zeleno, zato zaupajmo okoljskim certifikatom, kot so EU Ecolabel oz. okoljska marjetica in GOTS, ter posegajmo po pravičnotrgovinskih izdelkih.

Največjo uslugo okolju in svoji denarnici pa bomo naredili, če posežemo po oblačilih iz druge roke. Ta si lahko izmenjamo v krogu bližnjih ali na organiziranih izmenjavah oblačil, na voljo pa so tudi številne trgovine z oblačili iz druge roke, kjer je možen nakup po ugodni ceni. Seznam obojih boste našli na portalu Manj je več, kjer domuje tudi karta mojstrov s koristnimi informacijami o šiviljah in krojačih, ki izbrani kos iz druge roke lahko tudi prilagodijo vašim željam.

»Styling« iz rabljenih oblačil ...

Potrošniki danes kupimo za 60 % več oblačil kot pred petnajstimi leti, zato ne čudi, da se je količina tekstilnih odpadkov od leta 1960 povečala za več kot 800 %. Prav tako pa ne čudi, da je najpogostejše vprašanje ravno, kam z odsluženimi oblačili. Pri tem se ne zanašajmo le na humanitarne organizacije, ki se pogosto utapljuje v (neuporabnih) oblačilih. Oblačila poskusimo prodati, izmenjati ali donirati za predelavo kreativnim ustvarjalcem. Predvsem v zimskem času imajo velike potrebe po hišnem tekstilu (brisače, rjuhe, odeje) zavetišča za živali, še več idej za končno postajo vaših oblačil, ki ne bo odlagališče

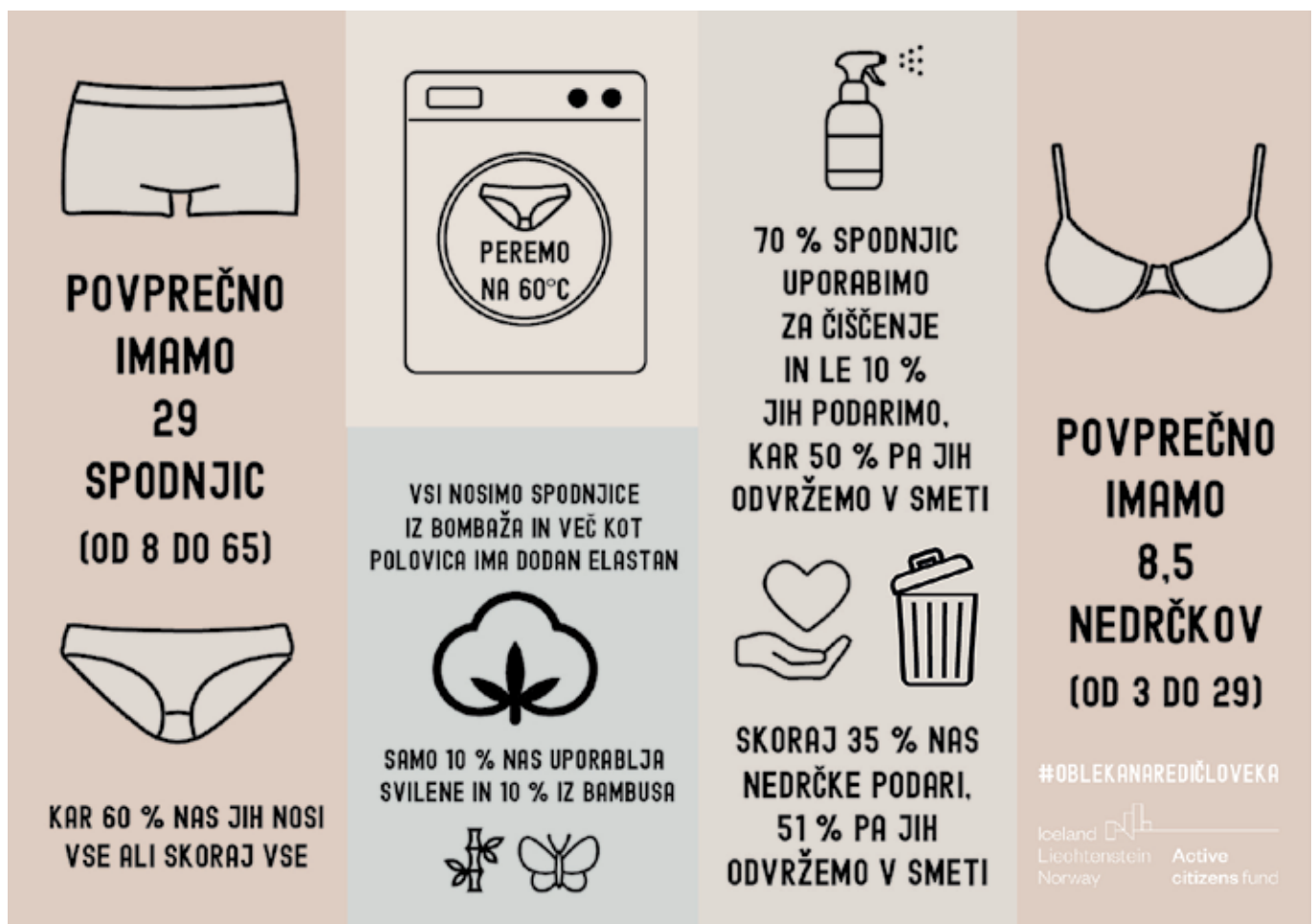

Vodje projekta ...

ali sežigalnica, pa boste našli na spletnem mestu Obleka naredi človeka.

Istoimenski projekt je plod združevanja treh organizacij, ki si že leta prizadevajo za okolju in ljudem prijazno modo. Ekologi brez meja, Pravična trgovina Slovenija in Focus, društvo za sonaraven razvoj so tudi pobudniki Dneva v rabljenih oblačilih, ki ga bomo tudi letos obeležili 23. aprila, a vabljeni k podpiranju trajnostnih tekstilnih praks prav vsak dan.

Katja SREŠ, Ekologi brez meja

Infografika ...

KONFERENCA O KRONIČNIH NENALEZLJIVIH BOLEZNIH

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni je organiziralo konferenco o kroničnih nenalezljivih boleznih in preventivnih ukrepih v času covid-19. Na njej so se združili predstavniki različnih nevladnih organizacij s področja zdravja ter predstavniki centrov za krepitev zdravja in centrov za socialno delo po Sloveniji. Ob tej priložnosti smo pripravili sporočilo za javnost.

Ljubljana, 23. december 2021 – Na konferenci o kroničnih nenalezljivih boleznih (KNB) in preventivnih ukrepih v času covid-19 so se združili predstavniki različnih nevladnih organizacij s področja zdravja, kot so na primer Društvo za srce, Inštitut za raziskave in razvoj UTRIP ter Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK), ter predstavniki centrov za krepitev zdravja in centrov za socialno delo po Sloveniji. Namen konference je bil združiti predstavnike nevladnih organizacij in ključne deležnike na področju KNB ter spodbuditi razpravo o vplivih na nastanek bolezni in celovitih preventivnih ukrepih v času covid-19.

Na situacijo, povezano s KNB, je namreč v veliki meri vplivala tudi pandemija, saj se je med njo še okreplil vpliv na glavne dejavnike tveganja za nastanek bolezni, kot sta na primer telesna neaktivnost in nezdrava prehrana. Meritve v okviru spremljanja telesnega in gibalnega razvoja otrok SLOfit po preklicu epidemije covid-19 na primer kažejo največji upad gibalne učinkovitosti otrok in največji porast deleža otrok z debelostjo v zgodovini spremljanja.

Obdobje pandemije pa je zaznamovala tudi povečana raba alkoholnih pijač in prepovedanih drog. V Sloveniji namreč kar od 7,8 do 13,9 % ljudi pije več kot v času pred

covidom-19. Četrtnina znanih uporabnikov drog v Sloveniji je v času pandemije poročala, da je po prepovedanih drogah posegla večkrat kot prej. Med pandemijo covid-19 je bila poročana predvsem večja uporaba substanc, ki se uporabnikom zdijo bolj primerne za uporabo doma. Ob tem je **Matej Košir**, direktor Inštituta za raziskave in razvoj UTRIP, ki vodi tudi program s področja zdravja "Preventivna platforma", povedal: "Alkoholna industrija se je izredno hitro prilagodila novim razmeram in situaciji s pridom izkoristila ter potrošnikom ponudila veliko rešitev, s katerimi so okrepili marketinške prijeme in dostavne storitve ter se s tem izognili ukrepom glede preprečitve osebne prevzema alkoholnih pijač." Pandemija bo zelo verjetno imela kratkoročne in dolgoročne posledice tudi na kadilsko vedenje. Kajenje je pomemben dejavnik tveganja za številne KNB, med drugim tudi kronično obstruktivno pljučno bolezen in cel nabor različnih vrst raka.

Neža Polh, strokovna sodelavka Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, je med svojo predstavitvijo izpostavila zaskrbljujoč podatek, da lahko "tobaku pripišemo kar vsako četrto smrt zaradi raka in vsako tretjo prezgodnjo smrt zaradi bolezni srca in ožilja." Področje onkologije je bilo sicer med pandemijo eno izmed najmanj prizadetih, saj so storitve in dostop do njih tesno povezane s prognozo bolezni. Kljub upadu števila novih primerov raka v prvih valovih pandemije se je situacija kasneje stabilizirala, delo preventivnih programov pa nadaljevalo brez večjih prekinitev. O smrtih zaradi srčno-žilnih bolezni je spregovorila tudi **Nataša Jan**, direktorica in vodja projektov pri Društvu za zdravje srca in ožilja Slovenije, ki je poudarila številne probleme,

s katerimi so se bolniki in zdravstvo soočali med pandemijo covid-19. Izpostavila je predvsem zamude pri obravnavi napredovalih srčno-žilnih bolezni, ki zahtevajo bolnišnične posege, ter povečano število prepoznanih odkritih srčnih infarktov in možganskih kapi. Pandemija je še povečala stisko ljudi, saj so ukrepi za preprečevanje širjenja okužb močno posegli v našo dnevno rutino. **Katja Čič**, strokovna sodelavka Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni, se je v svoji predstavitvi dotaknila predvsem stresa in drugih vplivov na duševno zdravje. "Med pandemijo se je povečala stopnja anksioznosti, več ljudi doživlja simptome depresije, pri mladih

Naj bo odločen že prvi NE ...

pa visoka stopnja samomorilnih misli zahteva urgentne rešitve,” je dodala. Zelo majhen delež ljudi ob težavah z duševnim zdravjem dejansko poišče strokovno pomoč ali podporo izven kroga bližjih. Zanimiv pa je tudi podatek, da posledice ukrepov in situacije, ki jo je covid-19 prinesel v družbo, v veliko večji meri doživljajo mladi (kljub temu da posledice covida-19 kot boleznin vplivajo predvsem na starejše generacije) in zato tudi občutijo več sprememb v svojem duševnem zdravju. Omenila je tudi vpliv podnebnih sprememb na nastanek KNB. Slednje vplivajo predvsem na nastanek rakavih obolenj, srčno-žilnih boleznin ter boleznin dihal, predvsem zaradi onesnaženosti zraka ter uporabe različnih kemikalij. Podnebne spremembe pa lahko prizadenejo tudi duševno zdravje. V zadnjem času se je oblikovala nova motnja, imenovana podnebna anksioznost oziroma ekološka tesnoba, ki nastane zaradi strahov, kaj se bo v prihodnosti zgodilo z našim planetom. Pri tem je **Katja Čič** poudarila, da gre za težavo, ki je vedno pogostejša in jo beležimo predvsem med mlajšimi generacijami.

V drugem delu konference je bilo več pozornosti namenjene predvsem sodelovanju med nevladnimi organizacijami ter boljši pripravi na morebitne podobne krizne situacije v prihodnosti. K procesu okrevanja lahko namreč pomembno prispevajo tudi nevladne organizacije – s svojim delom, projekti in drugimi iniciativami lahko

razbremenijo trenutni zdravstveni sistem, se vpletejo in podprejo trajnostne spremembe ter okrepijo medsebojno sodelovanje za maksimalen učinek. Udeleženci so poudarili, da precejšen zalogaj preventivnih in osveščevalnih dejavnosti sloni ravno na njih, pri čemer pogrešajo več sodelovanja in podpore ter rednega komuniciranja in sodelovanja med odločevalci in nevladniki. Med širšo publiko manjka tudi zavedanje o vseh podpornih storitvah, ki so jim na voljo, zato organizacije poudarjajo pomembnost sodelovanja z zdravstvenim sektorjem ter integriranega pristopa.

Nevladne organizacije so med posvetom izpostavile tudi potrebo po dodatnih gradivih, ki bi jih lahko uporabile za ozaveščanje svoje ciljne publike. V tem primeru jim bo v pomoč tudi publikacija o KNB in dejavnih tveganja v času covida-19, ki jo je ob tej priložnosti izdalo Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni, in bo širši javnosti dostopna v prihodnjih dneh.

Dodatne informacije: Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni e-mail: info@sncda.si spletna stran: www.sncda.si.

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni

Nevladne organizacije s področja javnega zdravja ostro proti rahljanju politike in odnosa do konoplje

Problematiko na temo konoplje bi bilo treba obravnavati nepolitično, strokovno, medresorsko in celovito, ne pa s tako lahkotnostjo in hitrostjo tik pred volitvami.

Ljubljana, 16. februar 2022 – Odbor Državnega zbora RS za zdravstvo bo jutri, 17. februarja 2022, na svoji redni seji na pobudo skupine poslank in poslancev s prvopodpisanimi mag. Dejanom Židanom in Violeto Tomić obravnaval predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD-B), ki bi po prepričanju Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni (zKNB) še dodatno pripomogel k rahljanju slovenske politike in odnosa do konoplje. Predlog bi namreč med drugim dopuščal gojenje konoplje do 1 % THC, hkrati pa nasadov do 100 m² niti ne bi bilo treba priglasiti pristojnim ustanovam. To pomeni, da bi lahko 1 gram konoplje vseboval tudi do 10 miligramov THC, medtem ko se negativne učinke na zdravje ljudi opaža že pri vnosu 2,5 miligrama THC na dan. Priporočeni vnos THC za zdravo odraslo osebo namreč po napotkih Evropske agencije za varnost hrane naj ne bi presegel 0,06 miligrama THC dnevno.

»Ob tem jasno poudarjamo, da nismo proti dekriminaciji uporabnikov prepovedanih drog (ne samo uporabnikov konoplje), pri čemer bi morala država v sodelovanju z različnimi ustanovami in organizacijami zagotoviti širok dostop do raznolikih in kakovostnih programov preventive, zmanjševanja tveganj in škode, svetovanja, zdravljenja, socialne obravnave in okrevanja v primeru zasvojenosti ter drugih zdravstvenih in socialnih

Navadna konoplja ...

https://si.wikipedia.org/wiki/Navadna_konoplja#/ ...

težav zaradi rabe vseh drog,« je pojasnil **Matej Košir**, direktor Inštituta za raziskave in razvoj »Utrip« in član upravnega odbora zKNB.

Konoplja v zadnjih letih postaja vedno bolj pereča tematika, zlasti zaradi občutnega, nepremišljenega in večinoma pretiranega rahljanja zakonodaje na tem področju v nekaterih državah, kot so npr. Kanada, nekatere zvezne države v ZDA, Urugvaj idr. »Delež 15-letnikov v Sloveniji, ki so kadarkoli poskusili konopljo oziroma kanabis za psihoaktivne namene, je v zadnjih 10 letih narasel za več kot 10 odstotkov in sedaj znaša skoraj 25 odstotkov. 4 odstotki 17-letnikov konopljo redno uporabljajo. Razlog za to tiči predvsem v poplavi informacij (vključno z relativno pogostim medijskim poročanjem) o konoplji in njeni vsestranskosti, ki pa niso vedno resnične in znanstveno dokazane. Še več, olje na ogenj prilivajo različne politične stranke, ki čas pred volitvami izkoriščajo za populistične poteze, ena zadnjih v seriji pa je tudi omenjeni predlog skupine poslank in poslancev,« je dodala **Katja Čič** iz Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni.

Najbolj zaskrbljujoče pri vseh teh predlogih rahljanja zakonodaje na področju konoplje so vsekakor morebitne zdravstvene posledice, ki jih bodo najbolj čutili mladi. Že tako v javnosti, predvsem med mladimi, kroži veliko neresnic in mitov o konoplji oziroma kanabisu: da ne zasvaja, da zdravju ni škodljiva, da zdravi raka ipd. Ob predložitvi predloga sprememb in dopolnitev omenjenega zakona pa mladi dobivajo sporočilo, ki te neresnice še dodatno spodbuja. »Znanost je jasna in možne posledice uvedbe predlaganih sprememb in dopolnitev zakona prav tako. Če bo gojenje konoplje z višjo vsebnostjo THC-ja dovoljeno, bo poraba porasla tudi med mladimi. Skrbi nas, da bi bil nadzor nad zakonom prav tako neučinkovit kot pri alkoholu in tobaku (kjer mladoletni v več kot 90 odstotkih uspešno dobijo tobačne in alkoholne izdelke). To bo zagotovo še dodatno povečalo uporabo konoplje za psihoaktivne namene med mladimi,« je **Nassim Djaba** povedal v imenu Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija. »Večja uporaba bo privedla do več akutnih posledic, kot so zastrupitve in nesreče, in več kroničnih posledic, med katerimi bi še posebej poudarili zasvojenost. Tako kažejo tudi izkušnje iz držav, v katerih so podobni izdelki legalni. Cena predlaganih ukrepov je zagotovo višja, kot jo predlagatelj zakona prikazuje, in mladi je niso pripravljene plačati,« je še dodala **Mihaela Lovše** iz SZOTK.

»Kot rizične dejavnike, ki vplivajo na uporabo kanabisa med mladimi, prepoznavamo pozitivna stališča do uporabe, dojemanje večje dostopnosti kanabisa, slab starševski nadzor, družbo, ki uporablja kanabis, in družbene norme, ki so v prid njeni uporabi. Kot pomemben razlog prepoznavamo tudi (ne)resnične informacije, ki niso znanstveno podprte,« je povedal **Tomaž Gorenc**, direktor Inštituta za zdravje in okolje. Predlog sprememb in dopolnitev zakona prinaša ohlapnejše družbene norme, povečevanje dostopnosti, oteževanje policijskega, inšpekcijske-

ga in starševskega nadzora ter spreminjanje odnosa in še večjo normalizacijo konoplje v psihoaktivne namene.

»Glede na povečevanje problematike s konopljo v Sloveniji v zadnjih letih se nam zdi od dela politike, ki predlaga spremembe in dopolnitve zakona, povsem neodgovorno, da tako pomembno vprašanje obravnava s tako lahkotnostjo in hitrostjo tik pred volitvami. Brez vključitve relevantne stroke in nevladnih organizacij ter celo s popolno ignoranco do pristojnega Ministrstva za zdravje in Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Dejstvo je, da se nam problematika povečuje z vidika večje rabe in povezanih težav med mladimi, večje dostopnosti ter nenazadnje preohlapne obravnave v javnosti in škodljivih posledic za preventivno delo. Menimo, da gre v tem primeru zgolj za demagoško nabiranje političnih točk pred volitvami in zagovarjanje ekonomskih interesov zelo ozkega kroga ljudi, ki so že doslej na to temo pretežno zavajali javnost z nestrokovnimi oziroma v svojo korist prilagojenimi argumenti,« je zaključil **Matej Košir**, direktor Inštituta »Utrip« v imenu zKNB.

Za vsa dodatna vprašanja in pojasnila smo vam na voljo po elektronski pošti na info@sncda.si ali telefonu (031) 880 520 (Matej Košir).

Matej KOŠIR, direktor Inštituta »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«, Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni

Debelost je bolezen

Ljubljana, 4. marec 2022 – Danes obeležujemo svetovni dan debelosti, s katero na svetu živi približno 650 milijonov odraslih in 124 milijonov otrok. Tudi v Sloveniji iz leta v leto narašča število oseb, ki živijo z debelostjo. *Debelost je bolezen (ob svetovnem dnevu debelosti)* je naslov in hkrati glavno sporočilo okrogle mize, ki sta jo skupaj s STA v torek, 1. marca 2022, organizirala Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni ter Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije.

V zadnjih 47 letih se je število oseb, ki živijo z debelostjo, po vsem svetu skoraj potrojilo. Svetovna zdravstvena organizacija je že leta 1997 debelost uvrstila med kronične presnovne bolezni, medtem ko danes že govorimo o t. i. svetovni epidemiji debelosti. **Doc. dr. Nena Kopčavar Guček, dr. med. spec.**, iz Zdravstvenega doma Ljubljana, je dejala, da je debelost nedvomno povezana z večjo obolevnostjo, umrljivostjo in zmanjšano kakovostjo življenja. »Rezultati raziskav kažejo, da je debelost (vzročna)

povezana s 57 % sladkorne bolezni tipa 2, s 30 % žolčnih kamnov, s 17 % arterijske hipertenzije in koronarne bolezni, s 14 % osteoartritisa ter z 11 % raka dojke, maternice in debelega črevesa. Dokazane so še številne vzročne povezave z drugimi telesnimi in duševnimi boleznimi,« je še opozorila doc. dr. Kopčavar Guček.

S tem se je strinjala tudi **prof. dr. Mojca Jensterle Sever, dr. med.**, endokrinologinja na Kliničnem oddelku za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni na Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana. Kot pravi, se že dolgo zavedamo, da je »debelost kronična bolezen, ki nastane zaradi ponavljajočih se majhnih odklonov v energijskem ravnovesju genetsko predisponiranega posameznika.« Ob tem je dodala še, da relaps, ki praviloma sledi hujšanju, ni posledica nezmožnosti posameznika, da bi trajno obdržal spremenjen zdrav življenjski slog in zdrave vedenjske vzorce prehranjevanja, pač pa predvsem posledica trdovratnih prilagoditvenih mehanizmov organizma, ki sledijo hujšanju.

Ob tem je pomembno, kot je poudaril **prim. Matija Cevc, dr. med.**, predsednik Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije, da z obravnavo bolezni debelost začnemo že pri otrocih, saj je velika verjetnost, da bo ta bolezen v odrasli dobi povzročila še druge, pridružene bolezni: »Ločiti je treba med prekomerno prehranjenostjo, debelostjo in ekstremno debelostjo. Debelost lahko življenjsko dobo skrajša tudi za 10 let, kakovost življenja oseb, ki živijo z debelostjo, pa je lahko drastično slabša kot od osebe brez debelosti.« Po njegovem mnenju je delež oseb, ki živijo z debelostjo, v Sloveniji primerljiv s svetovnim deležem, a da je epidemija covid-19 to le še poslabšala.

Nekatere študije so pokazale, da genetika k nastanku debelosti prispeva v 30 - 70 %, kar kaže na to, da lahko debelost v veliki meri tudi podedujemo. »Da se pa ta dejansko razvije, je odvisno tudi od številnih drugih dejavnikov, na primer okolja, vedenja in socialnih dejavnikov. Pomen zavedanja genetske predispozicije bi predpisovala temu, da dovolj zgodaj prepoznamo ogrožene ljudi, ki so bolj nagnjeni k razvoju debelosti, ter tam čimprej prične-

Debelost je bolezen ...

mo s primarno preventivo. Zelo redko pa je debelost lahko posledica monogenetskih bolezni. Za nekatere takšne oblike že poznamo terapijo – s tarčnimi zdravili,« je ob tem še dodala **prof. dr. Jensterle Sever**.

Sogovorniki so se strinjali, da družba v veliki večini debelosti še vedno ne dojema kot bolezen, ampak osebe, ki živijo z debelostjo, še vedno označi za osebe, ki živijo nezdravo in ki ne skrbijo zase. Po njihovem mnenju je to velika napaka, saj osebe, ki živijo z debelostjo, zaradi stigmatizacije težje poiščejo primerno pomoč. **Doc. dr. Kopčavar Guček** ob tem pravi, da bi morali za osebe, ki živijo z debelostjo, poskrbeti osebni zdravniki že na primarni ravni, zato da lahko na tak način poskrbimo, da oseba zaradi debelosti ne bo bolj nagnjena še k drugim pridruženim boleznim: »Ambulanta družinske medicine predstavlja točko prvega stika posameznika z zdravstvenim sistemom, prvo možnost obravnave debelosti in sočasnih bolezni. Bolnik bi moral biti postavljen v center odločanja, najuspešnejši pristop k zdravljenju debelosti je interdisciplinaren.« Kot je še dodala, obravnava debelosti ne vključuje le prehranskih ukrepov in podpore pri spreminjanju življenjskega sloga, ampak je pogosto potrebna še nadgradnja z vključevanjem specialistov drugih kliničnih strok – zdravnikov, specialistov kardiologov, endokrinologov, psihiatrov, kirurgov in drugih. S tem se je strinjal tudi **prim. Cevc**, ki je poudaril, da bi morala družba kot celota bolj celostno opozarjati na debelost kot bolezen in se z njo spoprijeti.

Slovensko združenje za kronične in nalezljive bolezni

Dodatne informacije:

Slovensko združenje za kronične nalezljive bolezni
e-mail: info@sneda.si
spletna stran: www.sneda.si
Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije
e-mail: društvo.zasrce@siol.net
spletna stran: www.zasrce.si

Kalorijska »bomba« ...

VLOGA IN POMEN NAMAKANJA V KMETIJSKI PRIDELAVI

Uvod

Pogost pojav suš, ki so posledica podnebnih sprememb, močno vpliva na kmetijstvo. Vpliv podnebnih sprememb na kmetijsko pridelavo lahko zmanjšamo z izgradnjo namakalnih sistemov in s strokovno pravilnim in skrbno načrtovanim namakanjem. Z namakanjem kmetijskih zemljišč se zmanjša občutljivost kmetijske pridelave na podnebne spremembe.

Z namakanjem dodajamo vodo kulturnim rastlinam, ko je v času intenzivne rasti in razvoja najbolj potrebujejo. Voda je za kmetijstvo kot zdravje za človeka. Če je vode dovolj, je vse, kar počnemo v kmetijski pridelavi (agrotehnični ukrepi, uporaba mineralnih gnojil, varstvo rastlin itd.), pomembno za kakovosten in visok pridelek. Če vode primanjkuje, postane vse nepomembno, pomembno je samo, da rastline čimprej dobijo vodo, da ne propadejo. Z namakanjem kot najvišjo stopnjo kmetijske pridelave vzdržujemo optimalen vodni režim v tleh.

Namakanje omogoča višje in stabilnejše pridelke ter tudi pridelke višje kakovosti, izboljša pridelovalni potencial kmetijskih zemljišč in ekonomiko naših kmetij.

Stroški namakanja

Povprečna cena energije za 1 m³ vode za namakanje znaša od 0,08 do 0,10 centov (izkušnje iz Podravja). Pri porabi vode 1000 m³/ha znaša strošek energije od 80 do 100 EUR/ha. S porabo 800 m³ vode na ha zagotovimo primeren pridelek koruze tudi v sušnih razmerah. Izračun pokaže, da lahko pridelamo 4 do 6 t več koruznega zrnja na ha njivske površine ali povprečno vsaj 4 tone zrnja več,

oziroma 20 do 30 t več mase koruzne rastline na ha. Podobno je pri pridelku krompirja, hmelju in drugih kulturah.

Torej je razvoj namakalnih sistemov potreben in ekonomsko upravičen, posebej na površinah, ki so za sušo zelo občutljiva. Na teh območjih pa je potrebno razvijati v kolobarju pridelavo intenzivnejših rastlin (zelenjadarstvo), ki so tudi donosnejše in nam strošek namakanja hitreje povrnejo.

Stalni stroški za delovanje namakalnega sistema na letni ravni so povezani z vzdrževanjem sistema, zavarovanjem sistema, stroški dela in upravljanjem NS in znašajo povprečno 20-30 EUR/ha/leto pri večjih namakalnih sistemih. Po izkušnjah velikih namakalnih sistemov v občinah Ormož in Gorišnica so tako skupni stroški namakanja med 100 do 150 EUR/ha ob porabi vode 800 m³/ha ali 80 l vode/m²/leto, kar predstavlja približno vrednost 1 tone koruznega zrnja.

Namakanje vpliva na količino in kakovost pridelka, na stabilnost proizvodnje in možnost naknadnih posevkov na kmetijskih zemljiščih.

Gospodarnost namakanja

Ekonomičnost (gospodarnost) namakanja določa razmerje med stroški namakanja in koristmi, ki pomenijo višji in kakovostnejši pridelek. Pri vseh kulturah je ekonomski učinek izrazito pozitiven. V tabeli so prikazani podatki povečanega pridelka in ekonomski učinki pri različnih kulturah, ki jih dosežemo z namakanjem na ha posamezne kulture.

Zaključek

Pogost pojav suš, ki so posledica podnebnih sprememb, močno vpliva na kmetijstvo, katerega temeljna naloga je zagotavljanje zadostne preskrbe prebivalstva z lokalno pridelano domačo hrano, zato je najboljša možnost izvedba namakalnega sistema.

V okviru ukrepov kmetijske politike je tudi možnost financiranja namakalnih sistemov več uporabnikov z izgradnjo črpališča, kjer je povrnitev stroškov postavitve sistema do 100 %, kar pomeni, da EU in RS povrneta stroške izgradnje namakalnega sistema praktično v celoti.

Zaradi vsakoletnih sušnih obdobj in pomanjkanja vode v tleh ter glede na razpoložljivost vodnega vira in razporeditve kme-

Vpliv podnebnih sprememb zmanjšamo z izgradnjo namakalnih sistemov ...

Tabela: Izračun vpliva namakanja na povečanje pridelkov in doseganje pokritja ob povprečnem strošku namakanja 170 EUR/ha/leto (izračun Kmetijske svetovalne službe)

Kultura	POVPR. PRIDELKI kg/ha	PRIDELKI Z NAMAKANJEM kg/ha	RAZLIKA kg/ha	CENA cent/kg	DODATNI PRIHODEK	STROŠEK NAMAKANJA Spremenljivi	Prispevek za kritje stalnih stroškov EUR
Pšenica	5.000	7.000	2.000	17	340	170	170
Koruzo zrno	7.000	11.000	4.000	16	640	170	470
Koruzo sil.	32.000	45.000	13.000	3,7	481	170	311
Krompir	30.000	45.000	15.000	13	1.950	170	1.780
Oljne buče	650	1.200	550	3,2	1.760	170	1.590

tijskih zemljišč predstavlja izgradnja namakalnega sistema pomembno priložnost za razvoj kmetijstva na našem območju.

Marko ČERNE,
svetovalec specialist za namakanje,
KGZS Zavod Ptuj

Občina Starše pripravlja dokumentacijo za izgradnjo namakalnega sistema na območjih k.o. Starše in Zlatoličje. V ta namen bodo lastniki kmetijskih zemljišč na teh območjih prejeli tudi v pregled osnutek pogodbe. Lastnike kmetijskih zemljišč prosimo, da pogodbo pregledajo, in v kolikor so zainteresirani, pristopijo k namakalnemu sistemu ter na občino vrnejo podpisano pogodbo. Za dodana pojasnila in informacije lahko pokličejo na telefonsko številko 02 686 48 00 ali pišejo na elektronski naslov: obcina@starše.si.

Spominske slovesnosti

Že vrsto let se člani Občinske organizacije ZB za vrednote NOB Starše udeležujemo spominskih slovesnosti na Osankarici. Tudi letos smo se, kljub odpovedi prireditve, podali v sicer manjšem številu 8. januarja do osrednjega spomenika padlim borcem Pohorskega bataljona. Ta je postavljen na mestu, kjer se je 8. januarja 1943 zgodila tragedija, ko je več kot 2000 mož nacistične vojske, s trojnim obročem, po izdaji obkolilo 69 bork in borcev Pohorskega bataljona. Ti so sprejeli boj, se junaško upirali, nekajkrat poskušali izvesti preboj in klonili šele, ko je po večurnem boju napadalec dobil podporo posadk z minometi.

Na prizorišču je potekala krajša slovesnost s položitvijo vencev domoljubnih organizacij in političnih strank.

Naslednji dan smo se udeležili spominske slovesnosti ob 80. obletnici dražgoške bitke v Dražgošah, na kateri je

Na spominski slovesnosti na Osankarici ...

bil slavnostni govornik prvi predsednik samostojne Slovenije Milan Kučan.

V dražgoški bitki, ki je potekala od 9. do 11. januarja 1942, je padlo devet partizanov in 27 nemških policistov.

Okupator je po bitki požgal vas, pomoril 41 prebivalcev, ostale pa odpeljal.

V Občinski organizaciji ZZB za vrednote NOB Slovenije z udeležbo na spominskih slovesnostih dajemo pomen negovanju tradicije in skrbimo za ohranjanje pozitivnih vrednot narodnoosvobodilnega boja, ki so dajale zmogovito moč v zgodovinskih preizkušnjah.

Člani naše organizacije so lahko vsi, ki imajo spoštljiv odnos do NOB in so pripravljeni sodelovati v prizadevanjih za vrednote, kot so domoljubje, tovarištvo, enakopravnost, socialna pravičnost in humanost, nasprotovanje novim pojavom fašizma in nacizma ter druge vrednote, ki zagotavljajo spoštovanje človekovih pravic.

Stanka VOBIČ

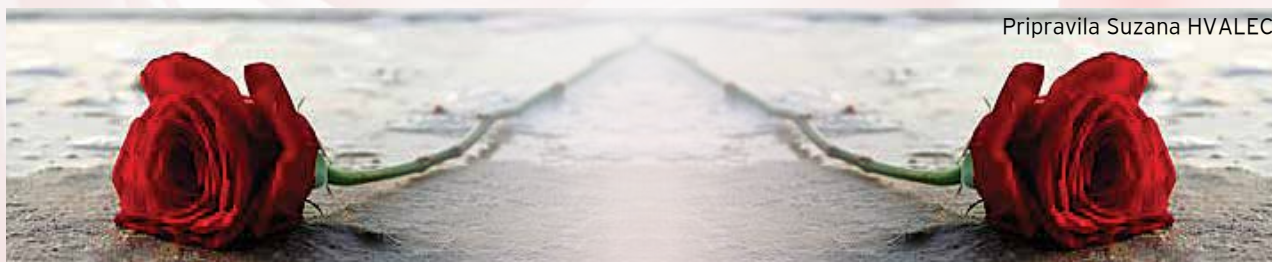
Spominska slovesnost v Dražgošah ...

V SPOMIN ...

V OBČINI STARŠE SO SE V OBDOBJU OD 4. 12. 2021 DO 7. 3. 2022 POSLOVILI NASLEDNJI OBČANI:

IME IN PRIIMEK	NASLOV	ROJEN/A	UMRL/A
DENIS SLANIČ	ZADRUŽNI TRG 8, PTUJ	10. 9. 1985	4. 12. 2021
FRANC LEBEN	ROŠNJA 13/A	23. 9. 1940	22. 12. 2021
IVAN VAGNER	STARŠE 15	24. 8. 1941	24. 12. 2021
TEREZIJA ŽUNKOVIČ	KUNGOTA PRI PTUJU 10, KIDRIČEVO	24. 9. 1933	5. 1. 2022
FRANC EKART	RADOSLAVCI 11/A, MALA NEDELJA	29. 12. 1938	8. 1. 2022
MARIJA SATLER	STARŠE 13	16. 1. 1946	13. 1. 2022
MARIJA DOBNIK	STARŠE 8	9. 5. 1927	23. 1. 2022
TEREZIJA RODOŠEK	PREPOLJE 16	21. 9. 1928	23. 1. 2022
MATILDA HREN	TRNIČE 56	3. 3. 1935	25. 1. 2022
JANKO PETEK	STARŠE 76/O	15. 12. 1952	26. 1. 2022
PETAR JANKOVIČ	STARŠE 92/C	10. 6. 1944	25. 1. 2022
IVAN BERAS	PREPOLJE 85	2. 5. 1940	3. 2. 2022
IVAN SIRK	LONČARSKA ULICA 15, RAČE	5. 11. 1949	7. 2. 2022
ANGELA PETEK	STARŠE 51	30. 5. 1938	4. 2. 2022
MARIJA MAJCEN	BRUNŠVIK 55	12. 2. 1926	10. 2. 2022
IZIDOR PERNEK	ROŠNJA 55	27. 1. 1943	15. 2. 2022
TEREZIJA REPEC	KUNGOTA PRI PTUJU 112, KIDRIČEVO	23. 9. 1937	15. 2. 2022
FRANC MLAKAR	ZLATOLIČJE 15	2. 10. 1937	2. 3. 2022
MARIJA BANDUR	STARŠE 55/A	19. 10. 1933	7. 3. 2022

Pripravila Suzana HVALEC

<https://www.mojvideo.com/uporabnik/sponka.com/slika/sama-na-poti-lezi-zalost-jo-robi/90364>

OBVESTILO IZ UREDNIŠTVA

Spoštovane občanke in občani!

Prispevke za poletno, t. j. **83. številko GLASILA OBČINE STARŠE**, ki bo izšla v tednu po **20. JUNIJU**, sprejemamo na **NASLOV UREDNIŠTVA: glasilo@starse.si** (in ne na naslov občine ali posameznih delavcev občinske uprave; tudi ne na nekdanji naslov *starške novice* ...). **Le-tako lahko zagotovimo največjo možno verjetnost sprejema prispevkov do članov uredniškega odbora.**

Prispevke pošljite takoj, ko se vam utrne kakšna ideja ali se odvijte zanimiv dogodek, **zadnje pa sprejemamo še v torek, 31. maja 2022** (izjem glede oddaje po roku zaradi narave dela, ki je vezano na lektoriranje, urejanje, oblikovanje in tiskanje, žal ne moremo delati).

Napisanemu prispevku dodajte **NASLOV** in ob koncu obvezno navedite svoje **IME** in **PRIIMEK**. Nepodpisanih prispevkov ne bomo objavljali. Tudi pri fotografijah pripišite, kdo je njihov **AVTOR**.

Med dvema številka glasila bodo na 14 dni izšle tudi **NOVICE OBČINE STARŠE**.

Tudi prispevke zanje pošljite na isti naslov: glasilo@starse.si – s pripisom: ZA NOVICE.

Ti prispevki naj bodo kratki, z največ eno fotografijo.

Za NOVICE št. 22 zbiramo prispevke do petka, 1. aprila 2022 – izšle bodo 7. aprila.

Lep delovni pozdrav!

Urednica

ZAHVALA

V dneh, ko me je življenje preizkušalo, ko je nesrečni dogodek v trenutku uničil naš dom, sem občutila, da vas je veliko, ki ob moji nemoči niste ostali ravnodušni.

Dragi sorodniki, prijatelji, sosedje, sošolci, znanci, neznanci, lokalno športno društvo, prostovoljna društva in organizacije, ki ste nesebično stopili skupaj in mi dali upanje, da bo še vse v redu. Hvaležna sem vam za vso finančno in materialno pomoč, hrano in pijačo, za vso prostovoljno delo, dobre ideje in pozitiven odnos.

Moj dom me bo vedno spominjal, da je okoli mene veliko dobrih ljudi, ki so mi omogočili boljše življenje.

Vsem še enkrat iskrena HVALA.

Nataša KERIN

Žalostno takoj po nesreči ...

Danes po pomoči številnih domačija izgleda takole ...

Foto: iz arhiva N. Kerin

GLASILO OBČINE STARŠE

Izdajatelj: Občina Starše

1. številka je izšla decembra 1995.

Uredniški odbor: Daša JAKOL, odgovorna urednica,
Anita BABIČ, Anej LUKAN, Terezija MOHORKO, Marta STEPIŠNIK

Sodelavci: Občinska uprava Občine Starše, društva, Zavod OŠ Starše in drugi avtorji prispevkov

Jezični pregled in oblikovanje: Daša Jakol, prof.

Grafično oblikovanje in tehnično urejanje: Grafična forma HUTTER, Tržaška c. 34, Maribor

Tisk: Tiskarna HUTTER, Ulica svobode 1, Miklavž na Dr. polju

Izdano v nakladi 1500 izvodov. Vsako gospodinjstvo v občini prejme izvod brezplačno, prav tako pa javne institucije in zavodi na območju občine.

Uredništvo si pridržuje pravico pregleda, izbire in krajšanja člankov ter spremembe naslovov. Ponatis mogoč z dovoljenjem uredništva.

GLASILO OBČINE STARŠE je vpisano v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod številko 369.

Naslovnica: fotografija originalne risbe: »SOMMER - PARMANE«, Jožefa Lešnika (1872 - 1949) - iz arhiva Zemljakovih.

MOŽNOST OGLAŠEVANJA V NOVICAH IN GLASILU OBČINE STARŠE

V NOVICAH in GLASILU OBČINE STARŠE lahko ponovno OGLAŠUJETE – po še vedno veljavnem ceniku, sprejetem na 11. redni seji občinskega sveta, ki je potekala 25. 4. 2012, v skladu s 16. členom Odloka o javnem glasilu Občine Starše (MUV, št. 20/2002, 26/2012).

CENIK za objavo:

1 stran: 200,00 EUR,
1/2 strani: 100,00 EUR,
1/4 strani: 50,00 EUR,
1/8 strani: 25,00 EUR.

OBRAZLOŽITEV: Predlog cenika je narejen na podlagi cene strani A4 in poštne. V predlaganih zneskih je že upoštevan DDV.

Najbolje je, da oglas zaradi potrebe morebitnega lektoriranja pošljete v Wordu.

Če boste pripravili oglas drugače, npr. kot fotografijo, besedilo poprej lektorirajte.

Terezija MOHORKO

VODENA VADBA BRLOG-ZLATOČJE

INTENZIVNA VADBA - začetniki	18.30
INTENZIVNA VADBA - nadaljevalni	19.30
ZDRAVA HRBTENICA	20.30

Potimo se ob torkih in četrkih!

Vadbo izvajamo z lastno težo in različnimi rekviziti. Primerna je za vsakega!

Več informacij na **041367779** - Jože

Center dobrega počutja
Deja

-20%
ob prvem obisku
+
darilo

- masaže
- terapevtske storitve
- preoblikovanje telesa

REZERVIRAJTE ZDAJ

051 783 183, cdpdeja@gmail.com
Brunšvik 31c, Rače ali Kolodvorska ul.10 Pragersko

NAŠA KRIŽANKA

 <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Foto: iz arhiva Zemljakovih</p>	AVTOR: JOŽE BORKO		25. MAREC	REKA V TURKMENISTANU	JUNAK VANDOTOVE POVESTI	DOLGOREPA PAPIGA	BOKSARSKO BORIŠČE	OLGA ČEHOVA	SLOVENSKI GLASBENIK (BOŠTJAN)	CVETNICE, KI JIH OPRAŠUJE VETER	KRAJ IN REKA BLIZU KOPRA	
	LAH (ZANIČLJIVO)											
	PREBIVALCI NOVEGA SVETA											
	JUŽNO-AMERIŠKA ŽOLNA								REŽA, ŠPRANJA (ANG. REŽISER (DAVID))			
	MESTO V SREDNJI NIZOZEMSKI						REKA NA NORVEŠKEM AM. IGRALEC (ALAN)					
	PERNATA ŽIVAL							ANGLEŠKI KOLIDŽ AVST. SKLAD. (GOTTFRIED)				
ANTON VODNIK												
NAJVEČJE PRISTANIŠKO MESTO V DALMACIJI	NAJBOLJ RAZŠIRJENA RASTLINA	DŽIP JAPONSKE TOYOTE	ZAREZA PRI SODU, UTOR	BRAZILSKI PREDSEDNIK BOLSANARO (RA)KE(TA)			MATI GRŠKIH BOGOV KAMEN ARAGONEC			GALIJ AMERIŠKI PIANIST (KEITH)		
PROFESIONALKA											KRAJ PRI KOČEVJU	
NEKDANJA VOJAŠKA OSKRBOVALNA ENOTA						BOJNI STRUP DRUŽBENI POLOŽAJ			PRITOK BRAHMAPUTRE VIR ŽIVLJENJA			
SLOVENSKI FIZIK ČERMELJ				REKA NA ŠKOTSKEM AM. IGRALEC (FRED)			VITAMIN B1 NOGOMETNI KLUB					
RIMSKA 4		SPLAVARJENJE NA DIVJIH VODAH MERA ZA ZLATO						SLANA VODNA POVRŠINA SIROTA				
PALICA ZA BILJARD (IZ ČRKA: KAT)			SNOV ZA SLAJENJE NIKA JUVAN						MADŽ. POLITIK (FERENC) IME GORBAČOVE ŽENE			
POMOČ: EINEM, JAIR, JARRETT	NEGOVANJE NOHTOV	TIPALKA PRI ŽUŽELKAH ANALIZATOR					SL. PADAGOG (MIHA) SPELEOLOG				ZAČETNIK ARIANIZMA	VELIKA UŽITNA MORSKA RIBA
IGRA S KARTAMI					OBDELOVALNA POVRŠINA MESTO V SL. PRIMORJU					KRADLJIVEC SODOBNA ZABAVNA GLASBA		
BIBLIJSKA MARIJINA MATI			AM. RAPER KAMOZE MINERAL Z URALA			ZVEZDA V ORLU PREB. NEKD. EMONE				RUTENIJ VODNA TEHTNICA		
NUDIZEM							NAPAD, NASKOK	PREDMESTJE SPLITA ZASLUŽEK ENEGA DNE				
IVAN LEVAR		PRIPOROČILNO PISMO FR. KOMIK (JAQUES)										
SPLET LAS			HRVAŠKI NAFTNI KONCERN	NAVIGACIJSKI POSTOPEK PRITRDLNICA				KREDITNA BANKA SLOVENJ GRADEC			KRAJ PRI DOMŽALAH	POGAN, BREZVREČ
PREBIVALEC SOSEDNJE DRŽAVE						HRVAŠKI OTOK SOSEDNJI ČRKI			SL. PEVKA ČERNE EVA JANC			
DEBELEJŠI KONEC DEBLA					KRISTUSOV NAUK							
PASMA JAPONSKIH PSOV				GORATA GRŠKA POKRAJINA	PREPROSTA POPOTNA TORBA IZ BLAGA			ANGLO-AMERIŠKA DOLŽINSKA MERA, YARD				

Rešitev, ki jo sestavite iz črk oz. besed z osenčenih polj, prepisite na dopisnico in jo **do petka, 27. maja 2022**, pošljite na naslov: **OBCINA STARŠE – uredništvo, Starše 93, 2205 Starše**. Morda se pri žrebu prav vam nasmehne sreča. Rešitev lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov: glasilo@starse.si.

GESLO prejšnje križanke (Glasilo št. 81): **BOŽIČ, KRŠČANSKI PRAZNIK**.

Izžrebanci: **1. nagrado** – knjigo Slovenija – **prejme Anton Gerečnik, Račka c. 30, 2312 Orehova vas**; **2. nagrado** – knjigo Maribor – **Cvetka Šabeder, Loka 45, 2205 Starše**; **3. nagrado** – knjigo Pohorje – **prejme Henrik Razpotnik, Kresnice 1 a, 1281 Kresnice**. Nagrajencem čestitam! (Nagrade izžrebanci prejmejo po pošti.)

Prišla je pomlad ...

